

KAITSE KODU!

KAITSELIIDU AJAKIRI

2' 2004 (50)

INGRID RÜÜTEL:
ON OLUKORDI, KUS TOTAALKAITSE
ON HÄDAVAJALIK
MÄRKIDE KANDMISEST VORMIL

RAHVUSTRIKOLOR
TAAAS AUSSE!

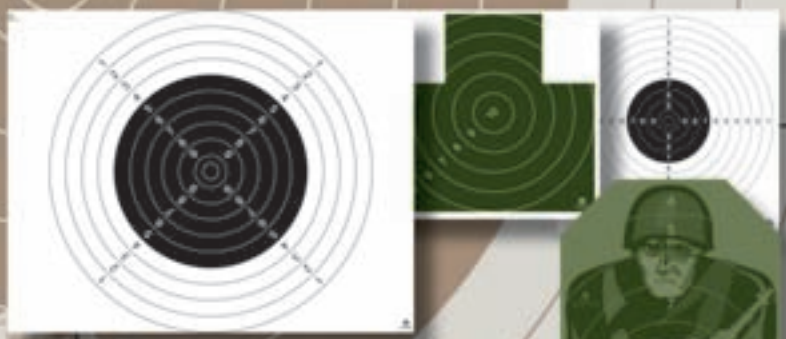
relvakapid

vaatetorud

laskepäevikud

märklehed

patchid tabamuste teipimiseks

MAIS HINNAD 10% SOODSAMAD

www.military.ee veebilehele saate ka ise oma ostu-müügi kuulutusi lisada!

www.military.ee

GRENADER GRUPP OÜ tel. 56455150 info@military.ee

Kaitseliidu ajakiri
Kaitse Kodu!
Asutatud 11. september 1925

Väljaandja Kaitseliit
Ilmub kuus korda aastas.

Peatoimetaja:
Itn Ivar Jõesaar

Makett ja küljendus:
Matis Karu

Reklaam ja levi:
Virgo Tamm
kaitsekodu@hotmail.ee

Toimetus:
Riia 12, Tartu 51013
Telefon 731 4151
Faks 731 4150

Toimetuse e-mail:
kaitsekodu@kaitseliit.ee

Trükitud ASi Printall trükikojas

Toimetus ei retsenseeri ega tagasta kaastöid.

Kaitsejõud Internetis:
www.kaitseliit.ee
www.mil.ee
www.mod.gov.ee
www.ksk.edu.ee
www.vdcol.ee
www.erok.ee
www.nppk.ee
www.orkester.mil.ee
www.erna.ee

KAITSE KODU!

2' 2004 (50/496)
KAITSELIIDU AJAKIRI

SISUKORD

KAANELUGU:

RAHVUSTRIKOLOR TAAS AUSSE!

Tänavu 4. juunil möödub 120 aastat päevast, mil Eesti Üliõpilaste Selts laskis Otepää kirikus pühitseda oma välismärgi – sinimustvalge lipu. Selleks, et inimesed meie nüüd juba viisteist aastat taas lehvivat iseseisvuse sümbolit õigesti kasutada ja väärikalt hoida oskaksid, ongi tänavune aasta kuulutatud eesti lipu aastaks. Eestlastel on piisavalt põhjust ka Euroopa Liidus oma rahvuslippu kõrgel hoida just nii, nagu vabariigi aastapäeva hommikul Toompealt lippu heiskamast tulles. **LK 8**

Foto: Erik Peinar

MAAKAITSE JÄÄB KAITSELIIDU KANDA

Ivar Jõesaar

Eesti astumisega NATO liikmeks on Kaitseliidu tähtsus riigikaitsereservide organiseerija ja väljaõpetajana oluliselt kasvanud. Kaitseliit hakkab planeerima sõjaaja üksustesse arvatud meeste karjääri reservteenistuses ning pakub kaitseliitlastele rakendust ka nende tsiviilerialast lähtudes. **LK 11**

TEENETE-, KUULUVUS- JA HARIDUSMÄRKIDE KANDMISEST VORMIL

Andres Mihkels

Eesti jõustruktuurid on aastaid tänanud oma tublimaid töötajaid teenete- ja aumärkidega. Kaitse Kodu! toob ära Eestis kehtivad reeglid, kuidas neid oma vormi- ja tsiviilkuuel kanda. **LK 13**

NSV LIIDU TERRORIRÜNNAKUTEST TSIVIILISIKUTE VASTU

Enn Tarto

Kurikuulus märtsipommitamine oleks võinud kolmandiku elamufondist kaotanud Tartule veelgi kurvemalt lõppeda, kui Saksa eriteenistused poleks rajanud Tartu piirkonda libalennuvälja, libajõesadamat ja libaraudteejaama. **LK 29**

Ingrid Rüütel: On olukordi, kus totaalkaitse on hädavajalik

LK 6

Tagavaravägi nr 5

LK 17

Kaitseliidu autoülevaatus läheneb

LK 31

Tuleohutus Kaitseliidus

LK 32

Tule ja uuri – saad targemaks

LK 34

Isad ja pojad ööpäev talvises metsas

LK 36

Independence Day 2004 (ID04)

LK 37

Laamendajate hirm

LK 39

KAITSELIIT LAIENDAB TEGEVUST JA SUURENDAB LIIKMESKONDA

Tänavuseks lehekuuks on aeg, mil Eesti oli niisama sõltumatu kui Mongoolia, kellest midagi ei sõltunud, ootamatult läbi saanud. Kaua aega võimatuna tundunud eesmärgid – olla maailma võimsaima sõjalise klubi NATO ja meie vana kodu Euroopa elu üle otsustava Euroopa Liidu liige – ongi aprillis-mais täitunud. Eesti on klubipintsaku rätsepalt kätte saanud ja talle avanevad kõik varjatud ukSED kahe kinnise organisatsiooni ruumides. Aga kas Eesti on valmis seda pintsakut ka väärikalt kandma?

Üliõpilasorganisatsioonides lihvitakse vastset täiskasvanuks saanud noorte inimeste käitumisoskusi ja suhtumist rebasekasvatusega. Taas ligi viisteist aastat iseseisev olnud Eesti riik peab üheaegselt võtma rebasetunde ja sirguma täiskasvanuks. Et see kõik kiiremini kulgeks, peavad riiklikult mõtlevad kodanikud taas oma riigile appi tulema. Eesti NATOsse astumisega osutus vahepeal tagaplaanile surutud Kaitseliit taas Eesti üheks olulisemaks turvalisuse tagajaks. Muutunud turvariskid globaliseeruvast maailmas sunnivad panustama üheaegselt kõrgtehnoloogilistele ja hästitreenitud kutselistele sõjaväeüksustele ning vabatahtlikele riigikaitsejale, kes on igal hetkel kohal riigi igas paigas. Selleks, et muutuda alaliseks, kõrge valmisolekuga organiseeritud jõuks kõikjal Eestis, seisab Kaitseliidul ees hulk hoopis suuremat ja põhjalikumast tööd, kui veel mõni aasta tagasi Eesti riigilt endale konkreetsete ülesannete määratlemist nõudes oodatagi osati.

Kaitseliidul tuleb luua, ette valmistada ja tegevusvalmis hoida mitme erineva valmisolekuastmega lahinguvõimelised üksused. Kaitseliidul tuleb välja selgitada oma liikmete tsiviilsootlikkus, et pakkuda lahinguüksustesse mittepääsenud liikmete jõul Eestile ja oma liitlastele abi erinevate tsiviilriskide maandamisel. Kaitseliidul tuleb anda sõjaline ettevalmistus neile noormeestele, kes kitsenevast ajateenistusvärvast läbi pole mahtunud. Kaitseliidul tuleb hoopis enam panustada Noorte Kõrge ja Kodutütarde tegevuse laiendamisse, et kasvatada ühiskonnale teadlikke kodanikke ning välja õpetada Kaitseliidu ja Naiskodukaitse tulevaseid liikmeid. Jne.

Seega, austatud kaitseliitlased, kui tahate tunda, mis tähendab tõeline elu, siis küsige oma ülemalet endale lisaülesandeid. Ja kui te siis tunnete, et te nendega toime ei tule, kutsuge oma sõbrad ka Kaitseliitu. Vahvat riigikaitsetööd meil jätkub!

Ivar Jõesaar, ltn

SUMMARY

Ingrid Rüütel: In some situations total defence is inevitable

Ingrid Rüütel, honorary member of Naiskodukaitse, explains in her interview to Kaitse Kodu! why the best sons and daughters of such a small nation as the Estonian nation have to be members of such national defence organisations as the Defence League and Naiskodukaitse.

The role of women who think in terms of national defence is extremely important – they have to help the men to be brave and motivate them to defend their home. In addition, Mrs. Ingrid Rüütel thinks that due to patriotic-minded men and women we are able to maintain our cultural peculiarities and identity in the EU. Pp. 6–7.

The national tricolour honoured again!

On June 4 this year, 120 years will pass from the day when the Estonian Students' Association had their symbol – the blue, black and white flag – consecrated at Otepää Church. In the years of national awakening, cultural and economic self-definition and on the battlefield of the War for Independence the flag, which had first only assembled the Estonian intellectuals, became a symbol of the Estonian nation.

In the pre-war years of the Republic of Estonia the flag became an inseparable part of the festive self-expression of Estonians. For the purposes of reminding our people to use the flag, which has been the symbol of our independence for fifteen years already, properly and with dignity, this year has been declared to be the year of the Estonian flag. Pp. 8–10.

Independence Day 2004 (ID04)

At the end of February, 25 people 9 of them women from the Defence League and the reserve officers' board of the Single Guard Battalions who are preparing for the patrol competition organised themselves a complex exercise which included several long-range recce patrol's tasks and tests of soldier's skills. The exercise consisted of long-range recce patrols' hidden movement between the hills of South Estonia, setting up a base camp, establishing radio communication, answering questions in a quiz and at the end of the exercise concealed evacuation of the base camp. In addition, the norms of Eesti Lumeilves competition were met, depending on the strength of participants. This competition requires the competitors to conquer up to 20 highest peaks in Estonia between the heights of 278.4 and 318.1 meters. The time for conquering the peaks is between sunrise and sunset. Pp. 37–38.

KAITSELIIT KORRALDAB HEATEGEVUSLIKU BALLI

Kaitseliidu Tallinna maleva Toompea malevkond ja Naiskodukaitse korraldavad 1. mail heategevusliku Valge Roosi balli. Ürituse korraldajate eestvõttel on asutatud samanimeline fond, kuhu laekuvaid annetusi kasutatakse maalaste haridustee toetamiseks.

Naiskodukaitse esinaine Dagmar Mattiiseni sõnul on korraldajate eesmärgiks tuua heategevuse kaudu teineteisele lähemale militaarstruktuure ja tsiviilühiskonda, väärtustada perekonda. Valge Roosi ball on pühendatud daamidele tänulikkuse ja tähelepanu avalduseks toetuse eest nende elukaaslaste aadetele ja tööle.

"1. mail Estonia kontserdisaalis korraldatakse Valge Roosi ball jätkab traditsioone, mis said Kaitseliidu Toompea malevkonna eestvedamisel alguse 1925. aastal, ball toimus regulaarselt kuni aastani 1940," ütles Mattiisen. Valge Roosi balli traditsioon taastati 2002. aastal. Traditsiooni kohaselt võtab sellest osa Eesti Vabariigi president, korraldajad on kohale palunud ka arste ja põllumehi.

Valgeristi kavaleride daamide tunnustamiseks on Kaitseliit loonud Valgeristi kavaleri daami märgi, mille kaitseväge juhataja annab daamidele üle enne balli algust. Valge Roosi balli ja loodava samanimelise fondi patroon on Ingrid Rüütel.

Dagmar Mattiiseni sõnul, kes sai valitud ka vastloodud fondi nõukogu esinaiseks, otsustasid Valge Roosi Fondi asutajad tänavu

eraldada võimaliku heategevusliku tulu maakodudest pärit laste haridustee toetamiseks. Fondi nõukogu liikmete hulka kuuluvad teiste seas ka kaitseväge juhataja, Eesti Vabariigi kaitseminister ja Kaitseliidu ülem.

KAITSELIIDULE ANTI ÜLE 11 KINNISVARAOBJEKTI

Kaitseministeerium andis 19. aprillil Kaitseliidule üle 11 kinnisvaraobjekti, mille haldaja on Kaitseliit seni olnud.

Väärtuslikumad kinnistud asuvad Tallinnas: Narva mnt 81, kus asub KL Tallinna maleva staap, ja Lauliku tn 4a kinnistu, kus asuvad Kaitseliidu Tallinna maleva Nõmme malevkonna staabi-, lao- jm hooned. Tallinnas anti Kaitseliidule üle veel kinnistu Paldiski mnt 82 (KL Tallinna maleva laohooned), Võistluse tn 4a / Filtri tee 8a kinnistu (KL Tallinna maleva laohooned) ja Männiku tee 121 / Mahla 90 asuv kinnistu (KL Harju maleva staap ja hooned). Pärnus anti Kaitseliidule Raba 1a kinnistu (KL Pärnumaa maleva lasketiir). Raplamaal Rapla vallas Kõrgu külas anti Kaitseliidule kinnistu Kuusiku lasketiir. Viljandimaal Tarvaste vallas Männastu külas kinnistu Väluste laskeväli. Jõgeva linnas Aia 4a asuv kinnistu (KL Jõgeva maleva laod). Läänemaal Ridala vallas Kilti lennuvälja 2 kinnistut (KL Lääne maleva laskeväli ja hooned).

Kinnistud võõrandati Kaitseliidule tasuta vastavalt valitsuse korraldusele.

TAANI KINKIS KAITSELIIDULE VEOKeid

Seoses Taani kaitsejõudude reformimisega otsustas Taani kaitseministeerium kinkida Kaitseliidule 95 diiselveokit Mercedes Benz Unimog 416.

Autod kuulusid varem Taani Kuninglikule Tankirügemendile, olles osa mehhaniseeritud jalaväepataljoni varustusest. Autod on kuni 20 aastat vanad, keskmise läbisõiduga 15 000 kilomeetrit. 95 Kaitseliidule kingitavast autost on enamik isikkoosseisu vedamiseks, aga on ka staabi-, side- ja remondiautosid. Jaotusplaani kohaselt jagatakse autod nelja Kaitseliidu juhtmaleva (Alutaguse, Harju, Pärnumaa ja Tartu malev) ja Kaitseliidu kooli vahel.

Taani pool tasub ka autode transpordikulud Eestisse. Sellise annetuse saavad Taani kaitseministeeriumilt ka Läti ja Leedu. Autod saabusid Paldiski sadamasse 26. märtsi hilisõhtul, samal päeval kirjutati Paldiskis ohvitseride kasiinos alla ka autode üleandmise aktile. ■

Toimetus vabandab: Tähelepanematast on ajakirja eelmises numbris nimetatud Tartu Ülikooli teadurit matemaatikadoktor Ernst Tungelit tehnikaulikooli doktorandiks.

Taani armees võeti Unimog 416 kasutusele 1977. aastal kahetonnise kandejõuga veoki põhikasutusala on olla mehhaniseeritud jalaväejao transpordimasin.

MB UNIMOG 416 TEHNILISED ANDMED:

Pikkus: 5,15 m

Laius: 2,14 m

Kõrgus: 2,73 m

Mootor: 6-silindriline Mercedes-Benz,

tüüp OM 352.VII, 5675 cm³

Võimsus: 100 hj 2800 pöördega

Kütus: diiseli

Kütusepaak: 120 liitrit

Mass: 6000 kg

Reisijaid koos juhiga: 1 + 11

INGRID RÜÜTEL:

ON OLUKORDI, KUS TOTAALKAITSE ON HÄDAVAJALIK

Rita Loel

Proua Ingrid Rüütel, Teid valiti eelmisel aastal esimeseks Eesti Naiskodukaitse auliikmeks. Miks olite nõus siduma ennast vabatahtliku riigikaitseorganisatsiooniga?

Naiskodukaitse auliikmeks saamine on mulle suur au. Arvan, et kogu Kaitseliit ja Naiskodukaitse on Eesti oludes väga tähtsad organisatsioonid. Oleme väike maa ja väike rahvas ega saa loota kogu aeg selle peale, et keegi teine meid kaitseb. Peame ikka valmis olema ennast ise kaitsma. Kaitsma oma kodu, oma kodupaika ja oma kodumaad.

Kui palju olite enne kursis Naiskodukaitse tegemistega?

Olen kursis sellega, mis oli endise Eesti Vabariigi ajal. Ma ei ole küll Naiskodukaitse tegevuses ise aktiivselt osalenud, aga olen olnud kursis nii Naiskodukaitse kui ka noorteorganisatsioonide – Kodutütard ja Noorte Kotkaste – tegemistega.

Tihti öeldakse, et naised ei sobi riiki kaitsma, arvatakse, et naiskodukaitsjad on sellised väikese kiiksuga tädid, kes tahavad kuskil metsas joosta...

Leian, et naistel ja meestel on oma soorollid. Naised ja mehed ei ole igas mõttes võrdsed. Ühele sobib üks ja teisele teine asi rohkem. Siiski arvan, et naised sobivad küll oma kodu kaitsma.

Esiteks on naistel väga tähtis roll aidata meestel olla mehed. Motivatsioon olla mehine tuleb ikka kodust – et mees peab tahtma oma kodu ja peret kaitsta. Ja teiseks on naised läbi ajaloo olnud üsna aktiivsed – kui vaja, siis ka relva kätte võtnud. Need juhused ei ole sugugi haruldased olnud, ka Eesti ajalooos.

Kunagine Kaitseliidu ülem kindralleitnant Johannes Kert pani naistele südamele, et nad oleksid kaitseliitlase heaks kaelaks.

Kindlasti võiksid nad seda olla. Öeldakse, et mees on küll pea, aga naine on

Ingrid Rüütel: "Naistel on väga tähtis roll aidata meestel olla mehed."

kael. Ja see on tõepoolest tõsi, et naisest sõltub palju nii kodus, peres kui ka kogu riigis.

Mida Teie arvates tähendab sõna kaitsetahe?

See võiks tähendada valmisolekut. Meid ei tule kaitsta mitte ainult füüsilise vaenlase eest, vaid kaitsma peab eesti rahvuslikku identiteeti, keelt ja kultuuri. See kõik kokku ongi kaitsetahe.

Naiskodukaitse roll ei pea olema ainult füüsiliselt, relv käes, kaitsmine – mis ju tegelikult nii ei olegi, kuigi kriitilistel juhtudel pole seegi välistatud – , vaid just selle vaimse poole eest hoolt kandmine. Et isamaaline vaimsus püsiks, kasvaks ja tugevneks.

Muidugi ei saa siin loota ainult Naiskodukaitsele. Siin on riigilgi tohutu roll.

Kui rahvas tunneb ennast riigist võõrandununa, kui inimestel ei ole tööd, kui tuntakse ennast oma kodumaal ülealusena, siis ei saa olla ka kaitsetahe ega -valmidust. Kõik need asjad on omavahel seotud, neid ei saa üksteisest eraldada ega vastandada.

Naiskodukaitse roll on väga avar.

Kuidas võiksid naiskodukaitsjad aidata säilitada eesti rahvuslikku identiteeti?

Nad võiksid leida koostööpartnereid nende naiste ja meeste hulgast, kes tegelevad selle poolega. Kõigepealt muidugi töölastega, mida otseselt tehaksegi, aga teisalt võiks koostööd teha ka koolide ja huvirühmadega. Ei pea ju kogu aeg kõike ise ja üksitegema.

Mida arvate eestluse säilimisest olukorras, kus rahvuslust ei taheta esiplaanil hoida?

See on minu meelest poliitiline demagoogia. Minge mis tahes riiki – ei ole sellist Euroopa riiki, kus poleks tugevat rahvust, see on igal pool olemas. Poliitikud ei taha sellest rääkida. Kõneldakse hoopis millestki muust ja rahvuslus on tabuteema.

Tegelikult on igas riigis oma rahvus. Tugev rahvustunne on igal pool olemas. Ei pea ennast muidugi teistest rahvastest kõrgemale seadma ja peab olema tolerantne ka oma vähemuste suhtes. Aga sellist Euroopa riiki, kus rahvust ei ole ja rahvustunne puudub – seda ei ole olemas! Kui me püüame eestlastest teha sellise rahva, siis me lihtsalt hävime.

Euroopa riigid ja rahvad ei ole ühesugused ja nende kultuuridki pole sarnased. Võtame Põhja- ja Lõuna-Euroopa – need on täiesti erinevad maailmad. Muidugi peaks võitlema hakkama Eu-

roopa Liidu mõningate liiga ühtlustavate ja sarnastavate reeglite ja mallide vastu. Olgu või näide sellest, et 2,5-protsendist piima ei tohi Eestis enam olla. See on ju absurd!

Ka Moskva ajal olid kõik toiduretseptid ette kirjutatud ja uue toiduaine turule toomine oli peaaegu võimatu, sest GOSTi oli väga raske saada. Euroopa Liidus peaks hakkama võitlema ka selle eest, et eluviise ei sarnastataks. Euroopa Liit väidab küll, et kultuurid on erinevad ja ei pea ühte sulanduma, aga suuresti eluviisi standardiseerumise tõttu ühtlustub ikkagi väga palju ja selle vastu tuleks hakata võitlema.

Eestlased on vist natuke liiga kuulekad ka igasugu eeskirju omaks võtma.

Valitsuse tasandil küll. Ega suured Euroopa maad kõikidest eeskirjadest suurt kinni peagi. Minge kuhu tahes, te leiate pidevalt kõikvõimalikke rikkumisi. Ja keegi ei tule sulle näpuga näitama, kontrollima ega trahvi tegema.

Räägitakse, et keset Brüsselit olevat sellised kohvikud, kus külalised marsivad läbi köögist, kus süüa tehakse. Meil ei tuleks sellised asjad kõne allagi.

Kui tahtsime oma väikese valla algkoolis teha külaseltsi päeva, ei tohtinud me minna kohvimasinaga koolikööki, sest võõraid sinna ei lubata.

Seegi on absurdne. Ehk peaksid ikkagi olema eraldi reeglid turistidele ja omadele inimestele. Maal võiks ikka kuivkäimlas käia – käiakse ju nagoonii. Ja koolid võiksid ikka kooliaeda pidada ja ise lastele hoidiseid valmistada.

Ehkki see ei ole otseselt minu eriala – mina võitlen vaimse kultuuri säilimise eest –, kuid kui minu erialaks oleks majandus või tootlustus, siis ma tegeleksin väga aktiivselt sellega, et Euroopa Liit ei oleks nii administreeriv ja ühtlustav. Selle järele ei ole meil küll mingit vajadust.

Vähemalt see on praegu kindel, et nii kaitseväes kui ka Kaitsealiidus on käsukeeleks eesti keel.

Eesti keel on riigikeel ja riigiasutustes see kehtib.

Aga teame, et paljudes firmades see enam nii ei ole.

Käisime näiteks Kreenholmis, mille omanikud on rootslased, kes nõuavad, et nendega räägitaks rootsi keeles. Seal õpitakse intensiivselt rootsi keelt.

Meedias on eestikeelseid saateid ja filme vähe, domineerib inglise keel, eriti muusikas. Siiski on viimasel ajal natuke näha positiivseid tendentse, kas või see Eesti Euroolaulu eelvooruse võitnud võrumurdeline laul. See on mingi nihe oma kultuuri poole.

Soomlased räägivad, et kui nemad astusid Euroopa Liitu, siis soomlus, nende identiteeti suurenes tugevasti. Loodame, et see läheb ka meil nii.

Kui omal ajal lõhkusime ära Nõukogude Liidu, siis ma arvan, et kui ikka väga tahame, hakkame ka Eurooliitu kohe lõhkuma. Kui just mitte lõhkuma, siis mingeid ümberkorraldusi, mingit perestroikat, võiksime seal teha küll.

Oleme siis pealegi Euroopa Liidus, aga püüame säilitada seal oma iseseisvust ja identiteeti kõikidel tasanditel, mitte ainult vaimses kultuuris, vaid ka eluviisis. Kui eluviis standardiseerub, mõjutab see ka kultuuri ja kultuur laiemas mõttes ongi eluviis.

Eelmisel aastal Taagepera lossis Naiskodukaitse aastapäeval ütlesite, et pooldate isiklikult totaalkaitset. Miks?

Võib kujuneda selliseid olukordi, et totaalkaitse on hädavajalik. Kunas need kiirkaitsejõud kohale jõuavad? Vahepeal võib kohtadel juba üksjagu hävitustööd

teha. Totaalkaitse on absoluutselt hädavajalik, sest me ei tea iialgi, mis võib juhtuda.

Võtame näiteks vandalismi. Mulle on räägitud, et mõni aeg tagasi rüüstasid vandaalide jõugud Ida-Virumaal külasid, kuid nad ei läinud küladesse, kus teadsid olevat tugeva Kaitsealiidu rühma. Nii et isegi taasiseseisvunud Eesti ajal on olnud Kaitsealiitu vaja, et füüsiliselt kaitsta oma kodu.

Ei saa ainult loota NATO kiirreageerimisjõududele, kes millalgi kohale jõuavad. Peab olema valmis selleks, et ise oma kodu ja koduümbrust kaitsta.

Võtame kas või kuritegevuse. Enam ei ole mõistatel suurt vahet: kuritegevus, vandalism, terrorism, sõda. Kus on piirid? Ma arvan, et kolmas maailmasõda on juba alanud terrorismi ja terrorismi vastu võitlemisega. Me ei tea iial, millal meil on vaja oma kodu, koduküla või kodumaad kaitsta. Peame lihtsalt selleks valmis olema.

Kas nüüd, kui Eesti on NATO täisliige, on tugevam tunne ka siin, Kadriorus?

Muidugi on. Sõjalist kallaletungi me enam nii palju ei pelga. Selles suhtes oleme kaitstud. Aga lokaalsete rünnakute vastu ei ole keegi kunagi kaitstud. Minu meelest on nii Kaitsealiit kui ka laiemas mõistes totaalkaitse hädavajalikud, eriti meiesugusele väikerahvale. Meie inimkaotused on ju alati suhteliselt suuremad, sest meid on ju nii vähe.

On positiivne, et Eesti kaitseväge on viimasel ajal tublisti arenenud, et suudame olla võrdsed partnerid NATO liikmesriikidele. Sõjaväelase elukutse on ju tegelikult üllas elukutse ja iga rahva hulgas on selliseid noori mehi, kellele see elukutse meeldib ja sobib.

Ega sõjaväelased lähe kuhugi kedagi tapma, minnakse ikka positiivse missiooniga. Sõjaväes mõrtsukaid ei ole, nende koht on vanglas.

Me ei saa ju olla sellised argpüksid, et jääme igalt poolt kõrvale ja laseme teistel end kaitsta. See oleks ju näotu. ■

FOTOD: Irina Mägi/Meie Maa, Rita Loel

Naiskodukaitse auliige Ingrid Rüütel ja president Arnold Rüütel koos Naiskodukaitse juhtkonnaga Kadriorus.

Rita Loel on Naiskodukaitse keskjuhatuse liige.

RAHVUSTRIKOLOR TAAS AUSSE!

Eesti rahval on aeg oma sinimustvalge rahvuslippu jälle kõrgele tõsta. Just niisugune oli sõnum, mille 2. veebruaril ütlesid ühiselt Tartus välja president Arnold Rüütel, Riigikogu esinaine Ene Ergma ja peaminister Juhan Parts, kui nad Tartu rahu 84. aastapäeva tähistamisel kuulutasid välja Eesti lipu aasta.

FOTO: Erik Peinar

Ivar Jõesaar, leitnant

Selle sündmuse märgiks anti kõigile Tartu rahu allakirjutamise ruumidesse kohale tulnuile lipuaasta tunnus – sinimustvalge lipu kujuline rinnamärk, selline, nagu me kõik neid meelsasti kandsime laulva revolutsiooni aastatel. Nii sai Tartu rahu aastapäeva tähistamisest omalaadne avalööki erinevatele Eesti lipu aasta ettevõtmistele, mille kõrgpunktiks saab rahvuslipu 120. aastapäeva tähistamine 4. ja 5. juunil.

Inimtsivilisatsiooni ajaloos polegi rahvuslippude ajalugu nii pikk kui võiks arvata. Vaid kümnendikku tänapäeval tuntud rahvuslippudest tuntakse kauem kui 100 aastat. Enamik rahvuslippe pärineb aga Teise maailmasõja järgsest ajast. Seegi on üks põhjustest, miks eestlased võiksid oma suhteliselt unikaalse värvikombinatsiooniga lipu üle sootuks suuremat uhkust tunda ja seda julgelt välja tuua.

Eesti lipu aasta kalender

Eesti lipu aasta tähistamise mõte ringles kitsamas seltskonna pool aastat enne, kui see teema Riigikogus üles võeti ja vastav ettepanek sõnastati ning siis tuli kaasa juba vabariigi valitsus. Edasi loodi 10. märtsil lipuaasta ürituste planeerimiseks ja koordineerimiseks komisjon, mille juhiks sai Jüri Trei välisministeeriumist. Komisjon on korduvalt koos käinud ja arutanud, kuidas rahvuslipu erinevatel suurüritustel esile tõsta. Lipuaasta komisjonis on esindatud lisaks välisministeeriumile ka teadus- ja haridusministeerium, Eesti Kirikute Nõukogu, presidendi kantselei, riigikogu kantselei, riigikantselei, ja loomulikult rahvusvärvide hoidja Eesti Üliõpilaste Selts.

Eesti lipu aasta juhtumõtteks on sinimustvalge kui kodukaunistav, üldhariv ja rahvast ühendav sümbol. Lipuaasta

President Arnold Rüütel, Riigikogu esinaine Ene Ergma ja peaminister Juhan Parts kuulutasid 2. veebruaril Tartu rahu allakirjutamise ruumis välja Eesti lipu aasta.

motoks ja juhtnööriks on avastroof Martin Lipu isamaalisest lipulaulust: "Kau-nistagem Eesti kodjad kolme koduvärvi-ga..." Selle laulu sõnum on lihtne ja selge ning vaevalt ta ühtegi eestlast ükskõikseks jätab. Lipuaasta tähistamise mõte ongi selles, et tõsta uuesti ausse meie trikolor, rääkida sellest erinevate sündmuste kontekstis.

Jüri Trei tõdeb, et lipu heiskamise lei-guse põhjus on hoopis sügavamal, asi on meie lipukultuuris, meie harituses. Arhiivimaterjale lugedes imestas Jüri Trei, kuidas kõik kordub. Oli ju sama seis ka 1934. aastal, kui tähistati rahvustri-koloori poolesajandat aastapäeva. Ka siis loodi liputoimkond, tõsi küll, aasta hiljem, et propageerida rahvuslipu, õpetada, kuidas seda kasutada, tutvus-tada lipukultuuri sügavamalt. Ja selle-ga jõuti rahvani ning kuni neljakümnen-

da aastani lehvisid pidupäevadel kõikjal rahvuslipud.

Seega samad probleemid kui praegu. Üks lipuaasta ülesandeist on see, et rääkida lipu kasutamisest ja lipukultuurist. Kalender pakub selleks tänavu rohkesti võimalusi.

12. veebruaril tähistasid Laidoneri Selts ja Laidoneri muuseum Johan Laidoneri 120. sünniaastapäeva. Lehvisid lipud, korraldati näitusi.

23. veebruaril tähistati Konstantin Pätsi 130. sünniaastapäeva näitusega Tallinnas Akadeemilises Raamatukogus ja mälestustseremooniaga Metsakalmistul.

Loomulikult pööras lipuaasta komisjon eriti suurt tähelepanu pidulikule lipuheiskamisele Pika Hermannini torni 24. veebruari hommikul. Sel päeval tähistati ju ikkagi sinimustvalge lipu Eesti täht-

saimasse torni taasheiskamise 15. aastapäeva. Sel puhul trükiti laululehti ja Eesti Meestelaulu Seltsi koorid laulsid: “Mu isamaa mu õnn ja rõõm”, “Eesti lipp” ja “Hoia, jumal, Eestit”.

Eesti rahvuslipp Peterburis

Eesti lipu aastast on olnud põhjust rääkida ka väljaspool Eestit. Nii lehvits meie rahvuslipp 20. veebruaril Eesti keele klassi avamisel Peterburis. Kohal oli delegatsioonid Tallinnast ja Tartust, kuhu kuulusid haridus- ja teadusministeeriumi, Eesti Emakeele Seltsi, välisministeeriumi ja kultuuriministeeriumi esindajad. Eesti keele klassi avamine ja lipuaasta sobisid hästi kokku. Eks ole eesti keele ja meele laiendamine eestlaste põlisesse asukohalinna Peterburi mittemeti tähtis. Pealegi on Peterburil etendada tähelepanuväärne osa sinimustvalge kui eestlaste rahvuslipu üldtuntuks saamisel.

Eestlaste konsolideerimine on käinud paralleelselt erinevate rahvuslike liikumiste toel alates Eesti ärkamisajast läbi laulupidude, kõikmõeldavate seltside tegevuse, Vanemuise ja Estonia viljeldud rahvusliku kultuuri, üliõpilasorganisatsioonide jne. Seetõttu polegi põhjust imestada, kuidas sai sündida see võimas, erinevatel andmetel 30 000–40 000 inimesega manifestatsioon, mis korraldati 1917. aasta märtsis Petrogradis, et nõutada Ajutiselt Valitsuselt Eestile autonoomiat. Vanad fotod näitavad lehvimas sadu sinimustvalgeid lippe, kui kõik Neeva-äärsed laiad tänavad olid täis eestlaste kolonne. Seal seisid teiste seas ka sirgetes kolonnides üle 12 000 täisvarustuses eesti sõjaväelase. Meeleolu hoidsid ülal 30–40 sõjaväeorkestrit. Ja Mihkel Lüdigi poolt paari päevaga ühislauluks välja õpetanud Petrogradi kokku tõmmatud koorid laulsid Tauria palee juures ajutise valitsuse nõusse. Eestlased laulsid endale vabaduse, täpselt nagu laulva revolutsiooni ajal Lauluväljakul.

Lipuaasta kogub hoogu

Eesti lipu aasta kalendris oli järgmiseks sünnimuseks emakeele päev, mida peeti kogu Eestis. Ka sel päeval korraldati mitmesuguseid üritusi, kohtuti inimestega ja kingiti lipumärke.

Eesti lipu aasta korralduskomitee saatis tänavuse laulu- ja tantsupeo üldjuhtidele kirja, milles tehti ettepanek,

lülitada üldlaulupeo kavasse Martin Lipu sõnadele loodud laul “Eesti lipp”. See sobiks nii laulupeo juubeliaasta kui Eesti lipu juubeliaasta puhul. Jüri Trei sõnul oli korralduskomiteel palve, et trikoloorivärve kasutataks nii laulupeo rongkäigus kui ka Lauluväljakul ja Gustav Ernesaksa ausamba avamisel.

Eesti lipu aastale moto andnud laulu “Eesti lipp” autori Martin Lipu enda 150. sünniaastapäeva tähistamiseks peeti 2. aprillil koostöös Nõo vallavalitsusega Nõo kirikus kontsertjumalteenistus ja avati Martin Lipu restaureeritud monument.

2.–3. aprillil heisati maakonnalinna- des üle Eesti rahvuslipud koos NATO lipuga, et tähistada Eesti Vabariigi saamist Põhja-Atlandi alliansi liikmeks. Rahvuslipud heisatakse koos Euroopa Liidu lipuga 1. mail, kui tähistame Eesti astumist Euroopa Liidu liikmeks. 1. mail on kavas ka üle-eestiline puudeistutamine, mille puhul näiteks laulupeokoorid kindlasti rahvuslipu välja toovad.

Meenutamaks inimesi, kes rahvuslipu hoidmise tõttu repressioonide ohvriks langesid, korraldab Eesti Kirikute Nõukogu Tallinna Jaani kirikus maikuu lõpus oikumeenilise tänu- ja palveteenistuse. Eesti rahvuslippu kasutatakse leinapäevadel leinalipuna ja see on lipukultuuri osa. Jüri Trei sõnul meenutame leinapäevadel repressiooniohvraid vaikselt lippu langetades, sest ilmselt küüditati eelkõige just neid, kes eesti lippu kaliks pidasid ja sellepärast kannatasid.

Lipuaasta kõrgpunkt on suvel

Eesti lipu aasta kulminatsioon ehk kõrgpunkt on 4.–5. juunil. 4. juunil tähistatakse Eesti lipu 120. aastapäeva. Otepää kirikus peetakse sellele pühendatud jumalateenistus ja kiriku ees esinevad Eesti Meestelaulu Seltsi Tartu koorid ja Otepää puhkpilliorkester. Kirikuaias on aga kavas rahvapidu ja õhtul on kontsert.

5. juunil korraldab Eesti Üliõpilaste Selts (EÜS) sinimustvalgele lipule pühendatud konverentsi Tartus EÜSi majas.

Jüri Trei sõnul on Eesti Rahvusraamatukogu teinud ettepaneku valmistada koostöös Riigiarhiiviga ette näitus “Eesti lipp 120”. Eksponeeritakse materjale, mis tutvustavad rahvuslipu arengulugu.

4.–6. juunil peetavad Tallinna vanalinna päevad on arvatud lipuaasta ka-

Sinimustvalge lipp eestlaste rongkäigus Petrogradis 26. märtsil (8. aprillil) 1917. a...

FOTO: Erik Peinar

...ja laulva revolutsiooni päevadel Tallinna Lauluväljakul 1991. a augustis.

lendrisse kui kultuurisündmus, sest 15 aastat tagasi jõuti just nende päevade ajal sinimustvalge lipu taastamiseni ja laulev revolutsioon sai sisse hoo.

14. juunil heisatakse küüditatute mälestuspäeva puhul rahvuslipp leinalipuna.

Väga kõrgel saab hoida Eesti lippu 20. juunil, kui koos lätlastega tähistatakse Cesises Võnnu lahingu 85. aastapäeva. Seda sündmust on iga viie aasta tagant esinduslikult meeles peetud. Võnnus on taastatud suurejooneline Saaremaa dolomiidist ausammas, mille juures saavad tänavu kokku ka Eesti ja Läti president.

Sinimustvalge lehvib 22. juunil Viljandis, kus Laidoneri Seltsi ja Viljandi linna eestvõttel avatakse Johan Laidoneri mälestussammas.

Järgnevad tavakohased Eesti lipule tähtsad päevad. 23. juuni on võidupüha paraad Rakveres ja võidutule süütamine. Ja siis ilma, et lippu oleks ööks vaja langetada, järgneb 24. juuni – jaanipäev.

27.–30. juunini on Eesti lipp lehvimas taas kodumaalt väljaspool, sest siis on Riias ülemaailmsed ESTO päevad, ning kui asju targalt ajada, saab Riia linn olema Eesti lippude ehtes.

Sama hoogsalt jätkub Eesti lipul lehvimist ka juulis, sest 1. juulil on Tallinnas väliseesti kongress ja 2.–3. juulil üldlaulu- ja -tantsupidu.

Jüri Trei sõnul tuleb tudengitel mõelda, kuidas kasutada sinimustvalget 10.–11. juulil, kui Riias peetakse järjekordne üliõpilaslaulupidu Gaudeamus.

22. juuli 2004 on taas unikaalne tähtpäev, sest siis täitub 165 aastat Jakob Hurda sünnist. Seda päeva tähistatakse Otepääl ajalookonverentsi ja piduliku jumalateenistusega.

15.–19. augustini lehvib Eesti lipp taas rahvusvahelisel üritusel, sest soome-ugri rahvaste IV maailmakongress peetakse seekord Tallinnas. Jüri Trei sõnul tuleks mõelda sellele, kuidas sõnum Eesti lipuaastast kongressi külalisteni viia.

Augustikuu lõpus on veel olulised taasiseseisvumisaja algust meenutavad üritused: 20. augustil tähistatakse taasiseseisvumispäeva, 23. augustil möödub lippude lehvides 15 aastat Balti ketist ja 31. augustil möödub 10 aastat okupatsioonivägede lahkumisest Eestist.

Seejärel on Eesti lipul kaks kuud puhkust, et siis uuesti lehvida 11. no-

EESTI LIPU ABC

- Eesti lipp ei tohi kunagi puudutada maad.
- Eesti lipu sinine on Pantone number 285C.
- Eesti lipu külgede suhe on 7:11 ja normaalsuurus 105x165 cm. See on ligilähedane kuldloike jaotusele, kus 1 m laiuse lipu pikkuseks oleks 1,62 m.
- Eesti lipu suurus oleneb selle masti kõrgusest. Maapinnalt tõusva lipumasti puhul on lipu laiuse suhe masti kõrgusest, seinavõi katusevarda puhul 1/3 varda pikkusest.
- Heisatud lipu alumine serv peab jääma maapinnast vähemalt 3 m kõrgusele.
- Võõrriikide lipud paigutatakse prantsuskeelsete riiginimede tähestikulises järjekorras Eesti riigilipust lippude poolt vaadates vasakule (heraldiline vasak pool), kusjuures lipud olgu ühelaiused ja ühel kõrgusel. Seega asub oma riigi lipp kõige auväärsemal kohal.
- Kui eri maade lippe on paaritu arv, võib Eesti riigilipu paigutada lipurivi keskele. Lippe saab paigutada ka nii, et Eesti lipp on lipurivi kummaski otsas.
- Eesti lipp heisatakse esimesena ja langetatakse viimasena.
- Eesti lipul leinalipuna paigutatakse seinalipu lipuvarde ülemisse otsa 50–100 mm laiune must lint, mille mõlemad otsad ulatuvad lipu laiust pidi kuni lipukanga alumise servani

Allikas: "Eesti lipp". Tallinn: Eesti Vabariigi Riigikantselei 1999.

vembril, kui on paljude Eesti valitsusasutuste aastapäev ja sedakorda saavad need juba 86 aastat vanaks.

16. novembril tähistame Eesti taasisennipäeva.

26. november on kodanikupäev. Ministriumide ja teiste riigiasutuste ukseid on avatud, kodanik saab vabalt uurida, kes ta on ja mis ta on riigiasutuste silmis.

Rahvuslipp pälvib tähelepanu ka 1. detsembril, kui täitub 80 aastat päevast, mil enamalased püüdsid kukutada Eesti riigikorda. Selle Eesti riiklusele ohtliku mässukatse läbikukkumise meelepidamisega saame taas rõhutada, kui tähtis on au sees hoida eesti meelt ja keelt ning kui suur emotsionaalne tähendus on rahvuslipu kõrgel hoidmisel.

1. detsembril möödub 85 aastat ka eestikeelse ülikooli avamisest Tartus.

Milleks on vaja lipuaastat?

Seda, et ühel lipul võib rahva ajaloos olla tähtis osa, oleme kogenud korduvalt oma vabadusvõitluse erinevatel etappidel. Paraku on ka parimatel sümboolitel paremaid ja halvemaid aegu. Unarusse kipuvad need jääma siis, kui otsene vaenlane puudub või kui majanduslik kitsikus ja liigkiire poliitiline areng ei jäta puhastele sümboolitele kohta. Tänavune Eesti lipu aasta on, nagu ülal näha, langenud kokku mitmete oluliste ajalooliste tähtpäevadega Eesti elus. Teiste Euroopa rahvaste lähiminevikust

näeme, et vähemolulised ei saa meile olema ka tänavune liitumine NATO ja Euroopa Liiduga. Sest just nende demokraatliku koosolemise organisatsioonide liikmetel tuleb rahvusliku omapära rõhutamine hoopis kirkamalt välja kui ükski olles.

Seetõttu peabki Eesti inimene taas õppima oma lippu kõrgel hoidma. Ja täitma oma kohustusi selles vallas ka Euroopa ees. Olgu need kohustused siis lipuga ümberkäimise reeglid või kulutused, mida lipu soetamiseks tehakse.

Eesti lipu sinise tooni pidamine tekitab suuri raskusi juba suure sõja eel meie vanavanematele. Lipu värvide püsimine on tagatud vaid siis, kui lipu valmistab professionaalne liputootja õiget kangast kasutades. Seepärast soovitab Jüri Trei, et mõttekas on kulutada pigem üks kord veidi rohkem ja saada endale aastaid tuulele, vihmale ja päikesele vastu panev majalipp, kui osta igal aastal kusaigilt turuputkast uus kahtlasest kangast valmistatu.

Jüri Trei rõhutab, et lipuaasta tähtis osa on järjekindlalt tutvustada lipukultuuri koolides, seltsides ja ka ametiasutustes. Praegu on tunda meil lippude heiskamisel eriti hotellide ja ka ametiasutuste ees parajat segadust. Lippude heiskamise ja kasutamise reegleid ei tea paljud ametnikud ega politseinikudki. Lipuaastal tahetakse tutvustada inimestele kõike lipuga seonduvat ja anda välja ka vastavad trükiseid. ■

MAAKAITSE JÄÄB KAITSELIIDU KANDA

Kaitseliit peab muutuma kõikjal Eestis kiirreageerimissuutlikuks jõuks, kes planeerib pikalt ette oma liikmete kaitseliitlikku karjääri ja rakendab kaitseliitlaste tsiviiloskusi parimal viisil riigi turvalisuse hüvanguks. **Kaitse Kodu! küsis Kaitseliidu peastaabi ülemalt major Urmas Mullalt, kuidas seda saavutatakse.**

Ivar Jõesaar, leitnant

Kaitseliidu peastaabi ülem major Urmas Mull, mida tähendab Kaitseliidule Eesti saamine NATO täisliikmeks?

Seoses Eesti astumisega NATOsse muutus Kaitseliidu osatähtsus varasemaga võrreldes suuremaks. Rahuaegne kaitsevägi on väikesearvuline jõud, mis suunab oma põhitähelepanu mobiilsusele, kõrgtehnoloogilisele ja välismissioonidele. Maakaitse on pandud suuressti Kaitseliidu peale.

Uue doktriini järgi on Kaitseliidu peamine ülesanne olla alaline, kõrge valmisolekuga organiseeritud jõud kõikjal Eestis. Seega peab Kaitseliit looma ja valmisolekus hoidma lisaks tavalistele ka kiirreageerimis- ja ümberpaigutamisevõimelisi üksusi.

Muutunud on ka terminid. Kui varem rääkisime totaalkaitsest ja territooriaalkaitsest, siis nüüd on Kaitseliidu ülesandeks ette valmistada jalaväepataljonid ja jalaväekompaniid. Lähtuvalt ülesannetest on muudetud ka jalaväepataljoni struktuuri. Kompanii struktuur muutub lihtsamaks ja üksus ise kiiremini teiseldatavaks.

Pole saladus, et Eesti on jagatud Kaitseliidu mõistes neljaks osaks, igatühe eesotsas on juhtmalev ülesandega toota kindel arv üksusi. Võrreldes eelmiste plaanidega on vaja vähem üksusi ette valmistada, kuid oluliselt on kasvanud nende suutlikkuse nõuded.

Mis saab nendest üksustest, mis on seni Kaitseliidus reservõppekogunemiste käigus moodustatud?

Reservõppekogunemised pole omaette eesmärgiks, vaid kujutavad endast vaheetappi üksuse väljaõppes. Reaalseisu ja juhtivkaadri ettevalmistus käib pidevalt kogu aasta. Kuidas need väljaõpetatud allüksused kokku pannakse, oleneb konkreetsest vajadusest.

Nende kompaniidega, mida hakati Kaitseliidus välja õpetama alates 2001. aastast, ei juutu midagi erilist. Mehi ei hakata ükshaaval ümber jaotama. Eri-alalise väljaõppe saanud mehed jäävad oma eriala juurde. Ja pole selles muutmises midagi erilist, ka sõjaajal formeeritakse pataljoni struktuure vastavalt vajadustele ümber, aga ega allüksus ise oma ülemuste ja alamatega muutu. Nõudmised meestele jäävad paika. Kiirema reageerimisega üksustes tahame näha endiselt kõige tervemaid ja kõige tugevamaid ning ka vanusepiir jääb kehtima.

Uus on idee luua igas Kaitseliidu juhtmalevas üksus meestest, kellega oleks sõlmitud valmioletuleping. Sellise lepingu sõlmimine toob reservväelasele kaasa kohustuse ilmuda väljakutse saamisel tegevteenistusse. Lepingu sõlmimise tingimused ootavad alles väljaõppimise koostöös teiste asjapooltega ning seal ei ole oleks kajastatud mitte ainult meeste kaitseliitlik töö, vaid ka nende meeste sotsiaalsed garantiid, tasu jne lepingu kehtimise ajal. Leping võiks kehtida paar-kolm aastat ja kohustaks kaitseliitlast 24 päeva aastas väljaõppes osa võtma, see tähendab, et nad peaksid iga kuu kahel nädalavahetusel väljas olema.

Tunnistan, et sellise ideoloogia väljatöötamisel võtsime eeskujuna USA Rahvuskaardilt, Norra Kodukaitselt, Briti Territoriaalarmeelt. See peaks andma lepinguga seotud kaitseliitlasele mingi lisamotivatsiooni. Ühtlasi annab see leping konkreetse kohustuse õppustel osalemiseks, mitte nii, et tulen, kui tahan, ja lähen, kui tahan. Leping peab olema selline, mis näitab kaitseliitlast ka tööandja silmis soodsas valguses. Kui mees on lepingulisse teenistusse välja valitud, näitab see, et ta on terve, tema mõtlemisvõime on paigas, tal on tugev närvikava ja stressitaluvus, ta on omandanud juhtimisoskuse, allumisdistsipliini.

Kuidas juhtmalevad neid kiirreageerimiskompaniisid meestega täidavad, kui kaitsevääst tuleb tulevikus järjest vähem ajateenistuse läbinuid peale?

Kaitsevääst teeninud kaitseliitlane on meile puhas rahaline ja ajaline võit, teda ei pea välja õpetama, ta saab jätkata teenistust Kaitseliidus oma erialal. Kuid peame valmis olema välja õpetama ka ajateenistuskogemuseta kaitseliitlasi. Kaitseliidu arengukava rakendusplaanis on kirjas, et Kaitseliidu pakutav haridus ja väljaõpe peab olema samal tasemel kaitsevää omaga. Lihtsalt see väljaõpe, mida kaitsevääs saadakse aastaga, vältab Kaitseliidus neli aastat. Algul on baasväljaõppekursus, siis erialaettevalmistus, siis praktika, siis üksuse kokkuharjutamise õppused. Kõik vastavalt plaankalendri ja valdavalt nädalavahetustel.

Kaitseliidu väljaõppesüsteem pole mõeldud ajateenistust asendada, vaid pakkuma võimalust meestele, kes pole kaitseväge mahtunud. Koostöös maaväega peame hoolitsema selle eest, et meie väljaõppeprogrammid, mis tagavad nendele noormeeste sõjalise ettevalmistuse, oleksid kvaliteetsed. Me õpetame välja ka jao-, rühma- ja kompaniipealikuid või pataljoniülemad, et nad oleksid suutelised valmistama oma üksuse ette kasutamiseks kaitseväge koosseisus.

Jutuks on olnud ka Kaitseliidu missioonisuutlikkust?

Idee on selles, et ka Kaitseliit peab olema valmis saatma välja missioonidele mehi, kui selleks järele peaks vajadus tekkima. Sellised mehed valitakse välja juhtmaleva vastutusel ja nad saavad seal ka vajaliku algettevalmistuse. Enne missioonile minekut saaksid nad lisakoolitust juba tegevteenistuses kaitseväge koosseisus või välismaal. Missioonil olev kaitseliitlane on tegevteenistuses ja talle makstakse missioonileku tasu. Samuti tasustatakse teda ka ettevalmis-

tus- ja valmisolekuajal. Siiani on Kaitseliidust missioonidele läinud üksikkaitseliitlased, nüüd ollakse rohkem huvitatud juba kokkuharjutanud allüksusest.

Mis tuleks nende ülesannete täitmiseks

Kaitseliidul veel selle aasta jooksul ära teha?

Kõik kaitseliitlased peavad olema sellel aasta lõpuks sõjaaja üksustesse sisse kirjutatud. Malevatel on siin teha hulk personalitööd. Nad peavad iga kaitseliitlase vanust, väljaõpet, tervist, teenistusstaazi, tsiviileriala ja soovi arvestades määratlema, milline saab olema tema koht erineva valmidusastmega sõjaaja- või tsiviilsuutlikkusega rahuaja üksuses. Selle põhjal saab igale kaitseliitlasele hakata välja kujundama ettevalmistusprogrammi aastate lõikes, et kogu tema senine sõjaline või tsiviillettevalmistus poleks mõtetu ajaraisk. Kaitseliitlane peaks teadma juba aasta alguses, millal on need kohustuslikud õppused, kus ta peab vajaliku väljaõppetaseme saavutamiseks ilmtin-gimata osalema. Kui ta seda aegsasti teab, teavitab ta varakult oma tööandjat, naist ja ämma kuupäevadest, kui teda ei maksa oodata.

Seda suurt tööd ei suuda ära teha malevate vähesed kaadrikaitsevälased. Seega on malevate esmaseks ülesandeks leida üles need kaitseliitlased, kelle tsiviileriala annab neile eelduse osaleda maleva personalitöö jaluleaitamises.

Kui personalitöö on käima saadud ja kaitseliitlaste tsiviilerialad kaardistatud, on järgmiseks suureks tööks otsustada, kas mõni arst, kokk, mehaanik või insener on kasulik tavalise reamehena või saaks talle usaldada erialast tööd Kaitseliidu sees. Meie tegutsemine NATO ja Euroopa Liidus näitab peagi, et ega sõjaväestatud vabatahtlikul riigikaitseorganisatsioonil nendest tsiviilsuutlikkust nõudvatest ülesannetest puudu tule.

Kaitseliidu peastaabil tuleb malevatele arusaadavalt lahti kirjutada mittesõjalised ülesanded lähtuvalt koostöölepingutest, mida Kaitseliit on sõlminud või sõlmimas erinevate ministeeriumide ja organisatsioonidega. Arusaadavalt määratletud ülesanded võimaldavad malevatel hakata koostama vastavad arengukavasid. Selliste kavade valmistegemine veel selle aasta jooksul on möödapääsmatu, sest kui Kaitseliit alustab järgmisel aastal sihikindlat uute liikmete värbamist, peab ta olema kohe suuteline püstitama neile selged väljaõppe-eesmärgid.

Eesti demograafiline olukord pole kiita, mitmetes väiksemates maakondades on Kaitseliidule sobilike inimeste lagi saavutatud ja need malevad on jäänud vaid kompaniisuuruseks. Sõjajärgne Kaitseliit oli maameeste maakaitseväge, tänapäeval väheneb noorte meeste osa maal pidevalt. Juhtmalevate loomise mõte oligi selles, et suunata tähelepanu suurematesse linna-

desse. Ja need linnaelus mugavaks muutunud noored mehed tuleb kodust välja tuua, anda neile võimalus minna maale, metsa, loodusesse ja proovida seal hakkama saamist. Ning loomulikult tuleb nad ka linnas lahingut lööma õpetada. Eriti tähelepanu tuleb pöörata Tallinnale, kus on 400 000 inimest, kuid kaitseliitlaste suhtarv üsna väike.

Veel tänavu tuleb meil täpsemalt määratlema ka Kaitseliidu eriorganisatsioonide tulevik. Naiskodukaitse kohta kehtib sama jutt mis Kaitseliidu meeste-gi puhul. Peame lahti kirjutama sõjalised ja tsiviilkoostused ning leidma konkreetseid inimesed, kes neid täitma hakkavad. Noorteorganisatsioonidel on tähtis ülesanne värvata võimalikult palju noori, et kasvatada neist häid kodanikke ja häid kaitseliitlasi. Nemad on ahela loomulikud algliidid ja töö nendega on suunatud tulevikku. Just noored kujutavad endast taimelava, kust peab võrsuma Kaitseliidu täiendus.

Oluline on meile Kaitseliidu väljaõppe kvaliteedi esiletõstmine, olgu see siis Kaitseliidu Koolis või juhtmalevate õppekeskustes. Kaitseliitlaste tööandjad peaksid tunnustama Kaitseliidus pakutavat täiendõpet. See ettevalmistus, mida saadakse Kaitseliidu kursustel, peaks olema heaks kiidetud nii kaitseväge kui ka mingi erialakoolitusega tegeleva tsiviilfirma poolt. ■

KAITSELIIDU RAPLA MALEVA PEALIK

KAPTEN AARNE SILLAMAA

Sündinud 27. jaanuaril 1960 Tallinnas

Haridus:

1978 Rapla Keskkool

1982 Tartu Riikliku Ülikooli kehakultuuriteaduskond

Sõjaline haridus:

1979–1982 TRÜ sõjaline kateeder

1982–1984 teenistus ohvitserina Nõukogude armees

1997 õppinud Kanadas Inglise keelt

Teenistuskäik:

1994 tegevteenistuses, kaitsejõudude peastaabi operatiivosakond

1998 Raplamaa Riigikaitseosakond

2000 Põhja Riigikaitseosakonna Rapla büroo juhataja

Auastmed:

1995 – lipnik

1996 – nooremleitnant

1997 – leitnant

2001 – kapten

Perekonnaseis: üks poeg

TEENETE-, KUULUVUS- JA HARIDUSMÄRKIDE KANDMISEST VORMIL

Märkide kandmises valitseb Eestis segadus, sest vastavat korda reguleerivad dokumendid on puudulikud ning vajaksid korrastamist, täpsustamist ja ühtlustamist.

Andres Mihkels

Kirjutamisel lähtusin järgmistest allikatest: vabariigi valitsuse 25. märtsi 1997. aasta määrusest nr 68 teenetemärkide seaduse rakendamisest (avaldatud RT I 1997, 28, 430), täpselt selle osast "Au- ja teenetemärkide kandmise kord", 2001. a riigikantselei poolt välja antud "Meespeast teenetemärkide kavalerile", Eesti kaitseväge vormikandmise korrast (kinnitatud kaitseväge juhataja 30.11.2000 käskkirjaga nr 644) ning mitmetest teenetemärkide ja märkide statuutidest.

Artikli illustatsioonid – mõned neist küll väheste muudatustega – pärinevad riigikantselei eelnimetatud väljaandest. Täna riigikantselei sümbolikaosakonna juhatajat Kalev Uustalu, kes andis lahkelt loa nende kasutamiseks.

Teenetemärkide järjestamine

Kandmisel järjestatakse teenetemärgid kandja poolt vaadatuna tähtsuse järjekorras paremalt vasakule. Eesti kodanikud kannavad esikohal Eesti riiklike teenetemärke (Kotkaristi teenetemärk, Riigivapi teenetemärk, Valgetähe teenetemärk ja Eesti Punase Risti teenetemärk; Maarjamaa Risti teenetemärgi võivad saada ainult vabariigi president ja välismaalased), seejärel tulevad Eesti ametkondlikud teenetemärgid ja välismaised teenetemärgid.

Isik, kellele on antud sama teenetemärgi eri klassi märgid, kannab üldjuhul ainult kõrgema klassi teenetemärki (nt Valgetähe teenetemärgi II ja I klassi omamisel ainult I klassi märki). Riiklike teenetemärkide puhul on erandiks Kotkaristi teenetemärk mõõkadega, Kotkaristi metallristid ja teenetemärkide medalid, mille puhul võib kanda korraga kõiki saadud klasse. Kõiki klasse võib

üheaegselt kanda ka siis, kui seda lubab märgi statuut (nt Kaitseleidu teenetemedali eri klassid). Sama teenetemärgi kõrgemat klassi kantakse madalamast klassist eespool (paremal).

Sama klassi teenetemärke (nt Riigivapi teenetemärgi III klass ja Valgetähe teenetemärgi III klass) kantakse üldjuhul andmise järjekorras, s.t viimasena antud teenetemärki kantakse eespool. Erandina kantakse Kotkaristi teenetemärki mõõkadega teiste sama klassi teenetemärkide hulgas esikohal (nt Kotkaristi teenetemärgi III klassi mõõkadega kantakse Riigivapi teenetemärgi III klassist eespool, vaatamata nende andmise ajale).

Ametkondlikud teenetemärgid

Ametkondlikke ehk nn poolriiklikke teenetemärke kantakse, nagu öeldud, Eesti riiklike teenetemärkide järel ja enne välisriikide teenetemärke. Eestis asutatakse neid minu arvates liiga kergekäeliselt juurde. Põhjus on muidugi teada-arvestades kaitsejõudude liikmete osa ühiskonnas, peetakse neid liiga harva meeles riiklike teenetemärkide andmisel. See ei saa aga olla vabanduseks, et varsti näeme võib-olla ka kompaniide või staabiosakondade teenetemärke. Olgu siinkohal loetletud tuntumad märgid väljaandjate järgi:

- 1) kaitseväs:
 - kaitseväge teenetemärk,
 - kaitseväge Eriteenete rist,
 - kaitseväge Eeskujuliku Teenistuse rist,
 - mereväe teenetemärk Usk ja Tahe,
 - Mereväe rist,
 - Rahuoperatsioonide Keskuse teenetemärk,
 - Kaitseväge Lahingukooli teenetemärk,
 - Scoutspataljoni teenetemärk,
 - Suurtükiväegrupi teenetemärk,

- Kaitsejõudude Peastaabi teeneterist,
 - Üksik-Vahipataljoni teenetemärk;
- 2) Kaitseleidus:
 - Kaitseleidu Valgerist,
 - Kaitseleidu teenetemedal,
 - Võidutule medal;
 - 3) kaitseministeeriumis:
 - Kaitseministeeriumi teeneterist;
 - 4) Piirivalveametis:
 - Piirivalve teeneterist,
 - piirivalve rinnamärk Mõök ja Ilves,
 - piirivalveohvitseri teenetemärk Piirikotkas;
 - 5) Politseiametis:
 - Politsei teeneterist,
 - pikaajalise teenistuse teenistusmärgid,
 - eeskujuliku politseiniku aumärk;
 - 6) Päästeametis:
 - päästeteenistuse aumärk,
 - päästeameti Missioonimedal;
 - 7) Siseministeeriumis:
 - Siseministeeriumi teenetemärk;
 - 8) Kaitsepolitseiametis:
 - aasta kaitsepolitseiniku märk,
 - teenistusstaaži märk.

Ametkondlike teenetemärkide järjestamisel tuleb üldjuhul lähtuda märgi statuudist. Nii näiteks ütleb kaitseväge teenetemärgi statuut, et seda kantakse pärast Eesti riiklikke, kuid enne Kaitseleidu, Piirivalveameti, Politseiameti jt poolriiklikke (ametkondlikke) ning välismaiseid teenetemärke. Piirivalve teeneteristi statuudi järgi kantakse seda Eesti riiklike teenetemärkide järel ja enne välismaiseid aumärke. Kas kanda nt piirivalve teenetemärke enne politsei või Kaitseleidu teenetemärki, jääb kandja otsustada. Siinkohal tuleb siiski meelde tuletada, et hoolimata märgi statuudist tuleb seda kanda, arvestades kaitseväge vormikandmise üldisi põhimõtteid (nt vaskakul või paremal, tasku peal või tasku kohal jne).

Ametkondlike teenetemärkide omaette liigina näen mälestusmedaleid ja -riste, millest tuntumad on mälestusmedal "10 aastat taastatud kaitseväge", Vabadusvõitleja mälestusmedal, mälestusrist "Löögirühm Admiral Pitka" ja mälestusmedal "10 aastat taastatud piirivalvet".

Neid võib pidada ametkondlike teenetemärkide pisut madalamaks liigiks, mida kantakse teiste ametkondlike märkide järel. Näiteks mälestusmedali "10 aastat taastatud kaitseväge" statuudi järgi kantakse seda märki riiklike ja ametkondlike teenetemärkide ning Vabadusvõitleja mälestusmedali järel (Vabadusvõitleja mälestusmedal on selles liigis pigem erand). Ka mälestusmedali "10 aastat taastatud piirivalvet" statuut ütleb, et seda kantakse Eesti riiklike teenetemärkide ja Piirivalve teeneteristi järel.

Organisatsioonide teenetemärgid

Järjestuselt järgmisena tuleksid (riigikaitseliste) organisatsioonide teenetemärgid. Nendelgi tuleb vahet teha.

Nii on näiteks Kaitseliidu eriorganisatsioonid Naiskodukaitse, Noored Kotkad ja Kodutütred n-ö poolriiklikud organisatsioonid ja seega peaks nende teenetemärke kandma teiste ühiskondlike organisatsioonide omadest eespool. Naiskodukaitse teenetemedali statuudi kohaselt kantakse seda Eesti riiklike teenetemärkide ja Kaitseliidu teenetemärkide järel.

Eesti Reservohvitseride Kogu teeneteristi statuut kehtestab küll, et seda kantakse Eesti riiklike ja ametkondlike teenetemärkide järel ja enne välismaiseid aumärke, aga eelöeldust lähtudes tuleb seda siiski kanda pärast Kaitseliidu eriorganisatsioonide teenetemärke.

Ja on loomulik, et kaitseväge vormiriietusel kantakse mitte igasuguste mittetulundusühingute teenetemärke, vaid ainult riigikaitsega vahetult seotud organisatsioonide omi.

Välismaised riiklikud teenetemärgid

Eesti kodanik, kellele on antud välismaine riiklik teenetemärk, peab selle ühe kuu jooksul registreerima teenetemärkide komitees. See nõue ei kehti välismaiste ametkondlike ja organisatsioonide teenetemärkide kohta.

Mäletan, et kunagi pidid kaitseväelased välismaise riikliku, ametkondliku

või organisatsiooni teenetemärgi kandmiseks kaitseväge vormil taotlema loa kaitsejõudude peastaabist. Kahjuks ei saanud ma vastust, kas sama kord kehtib ka praegu. Välisriigi teenetemärki kantakse vastavalt selle põhikirjale või statuudile. Neid kantakse üldjuhul ainult sellistel pidulikel üritustel, mis on seotud vastava välisriigiga. Erandina võivad Eesti kodanikud kanda Eesti teenetemärkidega ühistel alustel välismaiseid lahinguriste, elupäästemedaleid ning au- ja teenetemärke, mis on saadud vabariigi valitsuse loal välisriigi teenistuses olles.

Eesti ja välisriigi teenetemärkide samaaegsel kandmisel asetatakse Eesti märgid ettepoole, vaatamata nende klassile. Välisriigi teenetemärke kantakse nende klasside järjekorras. Kui klassid on samad, järjestatakse need riikide prantsuskeelsete nimetuste tähestikulises järjekorras. Lubatud on välismaiste lahinguristide kandmine muudest välisriikide teenetemärkidest eespool, vaatamata nende klassile.

Välisriikide riiklikele teenetemärkide järel kantakse välismaiseid ametkondlikke ja organisatsioonide teenetemärke.

Eesti Reservohvitseride Kogu rinnamärk

Eesti Reservohvitseride Kogu rinnamärk ei ole küll teenetemärk, aga olgu siinkohal meelde tuletatud, et seda kan-

take ühe märgi kandmisel vormikuu vasaku rinnatasku keskkohas. Mitme märgi (või lindita teenetemärgi) üheaegsel kandmisel kantakse seda teistest märkidest kõrgemal.

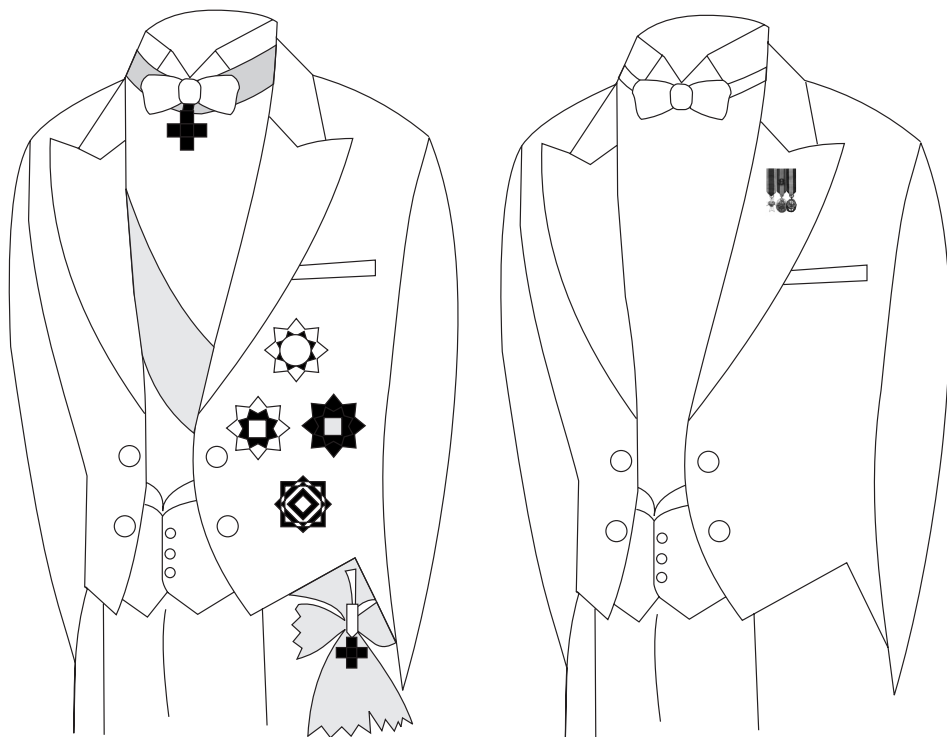
Erariietusel kantakse rinnamärgi vähendatud koopiat vasakul revääril (nööpaugus). Märgi kandmine ei ole liikmetele kohustuslik.

Teenetemärgid pidurõival

Pidulikul õhtuvormil ja frakil võib korraka kanda üht teenetemärgi suurpaela, kuni nelja ordenitähte, kuni kaht kaelaristi, kõiki rinnalkantavaid teenetemärke (viimaste asemel võib kanda nende miniatuure). Miniatuure kantakse plaadile kinnitatult vasakule reväärile kinnitatult nööpaugu kohal. Kaitseväge vormikandmise korra kohaselt ei kanta pidulikul õhtuvormil teenetemärkide lindilõikeid ega lindita teenetemärke.

Smokingi puhul tuleb valida, kas kanda vasakul revääril teenetemärkide miniatuure (enama kui ühe puhul plaadile kinnitatult) või nööpaugus üht teenetemärgi rosettmärki.

Piduliku tavavormiga võib korraka kanda üht kaelaristi ja üht ordenitähte, rinnalkantavaid originaalsuuruses teenetemärke (või nende lindilõikeid) ja lindita teenetemärke. Pidulikul tavavormil võib lisaks kanda ka teisi ilma lindita teenetemärke. Et ma mingeid piiranguid

Teenetemärkide kandmine ordenitähtede või miniatuuridena frakil.

Teenetemärkide või miniatuuride kandmine pidulikul õhtuvormil.

ei leidnud, võib järeldada, et neid kantakse nagu tavavormil. Ma ei tea midagi ka selle kohta, mitut rinnalkantavat (lindiga) teenetemärki võib üldse korraga kanda. Rootsis näiteks võib neid kanda ka kahes reas, Soomes aga ainult ühes ja see seab juba ise teatud piirid.

Tumeda õhtuülikonnaga võib üheaegselt kanda üht kaelaristi ja üht ordenitähte ning rinnalkantavaid teenetemärke originaalsuuruses või üht teenetemärgi rosettmärki. Minu kogemuste järgi teenetemärkide kandmist ülikonnal Eestis võõristatakse, aga jäägu see igatihe enda otsustada.

Teenetemärgid ja tavavorm

Tavavormil võib kanda teenetemärkide lindilõikeid ja lintideta teenetemärke (mitte ordenitähti). Valitsuse määruse kohaselt kinnitatakse lindilõiked vasaku rinnatasku kohale 2 cm taskust kõrgemal. Minu arvates oleks küll õigem vahet mitte jätta, sest taskuõmblus tagab, et lindilõiked on rinnas otse. Ka on mõnel sõjamehel neid juba nii palju, et lindilõikete ja tasku vahele vahet jättes ulatuksid need õlani. Lindilõikeid kantakse järgmiselt:

- 1) kuni nelja lindilõiget ühes reas;
- 2) viit lindilõiget kahes reas: kaks ülemises, kolm alumises;
- 3) kuut lindilõiget kahes reas: kaks ülemises, neli alumises;
- 4) seitset lindilõiget kahes reas: kolm ülemises, neli alumises;

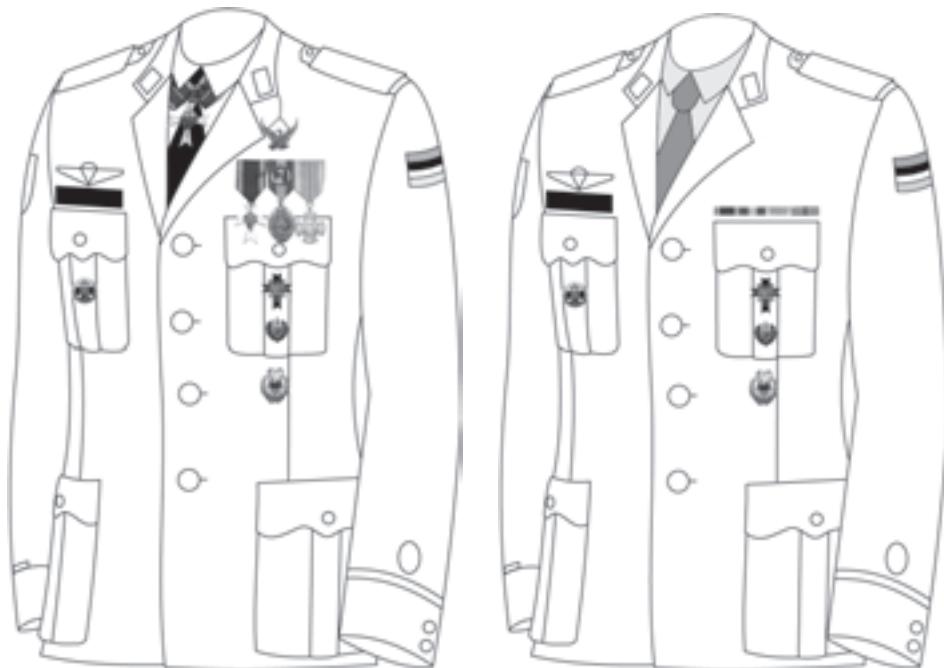
5) kaheksat lindilõiget kahes reas: neli ülemises, neli alumises;

6) üheksat lindilõiget kolmes reas: üks ülemises, neli kummaski alumises;

7) kümnet lindilõiget kolmes reas: kaks ülemises, kaks kummaski alumises jne.

Lindilõiked järjestatakse tähtsuse järjekorras paremalt vasakule ja ülevalt alla.

Mitme lindilõike puhul on korrektse väljanägemise huvides soovitatav kinnitada need alusele. Küll oleks hea, kui ka Eestis oleksid saadaval n-õ monteeritavaid lindilõikeid ja vastavad alused,

Teenetemärkide kandmine piduliku tavavormiga ja lindilõikete kandmine tavavormil.

kus neid saab vajadusel hõlpsasti ringi tõsta (nagu nt USA-s).

Lintideta teenetemärke kantakse vasaku taskusiulu keskelt allapoole kuni vöökohani, tähtsam kõrgemal. Ma ei leidnud midagi selle kohta, kas selliselt kantavad teenetemärgid võivad olla ka kõrvuti. Isiklikult arvan, et kuna selliste teenetemärkide kandmisele arvulist piirangut ei ole kehtestatud, siis võiksid küll, aga ainult tasku laiuses. Sellisel juhul tuleks need muidugi järjestada tähtsuse järjekorras paremalt vasakule ja ülevalt alla. Samas kantakse ka Kaitseliidu liikmemärki ja Kaitseliidu lindita teenetemärki. Kaitseliidu maleva teenetemärki kantakse malevkonna teenetemärgist eespool (kõrgemal).

Mis puudutab n-õ oskumärke, näiteks Kaitseliidu laskuri- ja kütimärke, siis neid kantakse vasakul taskul teiste märkide järel (all). Nendegi puhul kehtib põhimõte, et kantakse ainult üht, kõrgema järgu märki. Olen näinud meie vormirõivastel ka välismaiseid laskuri- ja kütimärke, mida kantakse nende statuudi kohaselt parema tasku kohal, mõnikord koguni mitu märki reas.

Statuut statuudiks, aga nendegi puhul tuleb järgida meie märgikandmise üldpõhimõtet, mille kohaselt paremal pool kantakse ainult haridust tõendavaid märke. Seega oleks ka välismaise oskumärgi (ainult üks, kõrgeim järk) koht samas, kus Kaitseliidu laskuri- ja kütimärkidel.

Kaitseväge teenistumärke (antakse saavutuste eest väljaõppes ja teenistu-

ses) kantakse vastavalt nende statuudile.

Päevasel ülikonnal võib kanda ainult üht rosettmärki vasaku revääri nõõpaugus.

Välivormil tavaliselt teenetemärke ei kanta. Erandiks on Kaitseliidus Võidutule medal, mis antakse vahetult enne võidupüha paraadi võidutule tõrvikukandjatele ja see kinnitatakse välivormi rinnale, sest paraadil osalejate riietuseks on suvine välivorm.

Au- ja teenetebaretti kantakse maa- ja õhuväes tavavormi (mitte piduliku) või suvise välivormiga, välja arvatud väliõppustel. Ülejäänus määrab au- ja teenetebaretti kandmise korra selle statuut. Seda kannavad ainult need, kellel on vastav õigus.

Auastme- ja ametikohatunnused

Auastmetunnused on reservohvitseridel täpselt samasugused nagu tegevteenistuses olevatel ohvitseridel. Kuigi kaitseväge vormikandmise kord kehtestas nii reserv- kui ka eruohvitseri pagunikkattele 10 mm laiuse kuldse kardpaela, on see nõue kehtetu. Korra kinnitamise ajal kehtinud rahuaja riigikaitse seaduse järgi pidi kaitseväge eraldusmärgid kinnitama valitsus, aga valitsus ei ole sellist tunnust kehtestanud. Kuldne pael võiks siiski saada eruväelaste tunnuseks.

Kõik kaitseliitlased on kohustatud Kaitseliidu üritustel, kus on ette nähtud vormiriietus, kandma Kaitseliidu ametikohatunnuseid. See kehtib ka reservväelastest kaitseliitlaste kohta, sõltumata nende sõjaväelisest auastmest. Kaitseliidu ametikohatunnused on avaldatud ajakirja Kaitse Kodu! 2004. aasta esimeses numbris.

Väeosa embleemi (Kaitseliidus maleva või Kaitseliidu peastaabi embleemi) kantakse tavavormi kuue, lühikeste varrukatega vormisärgi, jope ning suvise ja talvise välivormi paremal varrukal 70 mm kaugusel varruka ölaõmblusest. Erandina kannavad kuperjanovlased seda vasakul varrukal (suvisel välivormil ölaõmbluse ja varrukatasku vahel sümmeetriliselt keskel).

Kuigi kaitseväge vormikandmise korra järgi kannavad riigitunnust ainult kaitsevälased, kes on lähetatud välismaale või osalevad rahvusvahelistel õppustel, peaks see praeguseks (liitumine NATOga!) olema kaitseväge vormi lahutamatuks osaks. Ja minu arvates peaks

sellel olema sõna ESTONIA asemel EESTI. Mere- ja õhuväele tuleks kujundada riigitunnus selliste värvidega, mis sobiks nende vormiga.

Kantakse lühikeste varrukatega vormisärgi, tavavormi kuue ja tavavormi jope vasakul varrukal 70 mm kaugusel varruka ölaõmblusest. Suvisel ja talvise välivormil ömmeldakse see ilma vaheta varrukatasku kohale nii, et riigitunnuse välimine serv ühtiks tasku väliservaga. Edaspidi võiks tunnuse kuuluda ka pulloveri juurde. Kuperjanovlased ja mereväelased kannavad seda paremal varrukal, maa- ja õhuväe meedikud – tavavormil sümmeetriliselt meditsiiniteenistuse tunnuse ja varruka ölaõmbluse vahel.

Kaitseväge eraldusmärkideks on:

- 1) auastmetunnused;
- 2) dubleerivad gradatsioonitunnused;
- 3) väeliigi- või erialatunnused lõkmetel;
- 4) mütsimärgid;
- 5) erialatunnused;
- 6) ohvitseritunnus;
- 7) sõdurieksami märk;
- 8) riigitunnus;
- 9) vorminööbid;
- 10) akselbant.

Eraldusmärkide kirjeldus on kinnitatud vabariigi valitsuse 2002. aasta 17. septembri määrusega nr 299. Määrus, eraldusmärkide kirjeldused ja kujutised on avaldatud Riigi Teatajas I 2002, nr 80.

Veel mõned märgid

Akselbant on kaitsevälase haridust või ametikohta näitav eraldusmärk tavaja õhtuvormi riietusesemel. Tsiiviilteaduskraadi omanikud võivad kanda (s.t ei pea kandma) pidulikul õhtuvormil järgmisi akselbante:

- 1) *baccalaureus artiumi* kraadiga isikud – väikest hõbeda värvi akselbanti;
- 2) *magister scientiarum* kraadiga isikud – klassikalist hõbeda värvi akselbanti;
- 3) doktorikraadiga isikud – klassikalist kulla värvi akselbanti.

Langevarjurimärki võivad kanda vastava märgiklassi normatiivi täitnud isikud. Kantakse tavavormi ja välivormi kuuel nimesildi kohal sellest 20 mm kõrgemal. Tavavormil kantakse metallist, välivormil riidele tikitud märki.

Haridust tõendavatest märkidest võib kaitseväge vormiriietusel kanda ainult sõjalise hariduse märke. Kuna selles on eksitud, tuletaksin meelde –

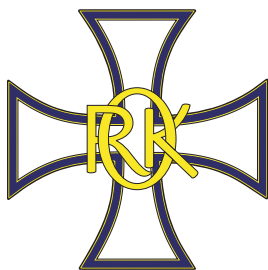
kõrgematel riigikaitsekursustel ei anta sõjalist haridust, sellepärast ei kanta kursuse märki vormiriietusel. Sama kehtib ka Soome vastava märgi kohta. Metallist märki (nt reservohvitseri või Kaitseliidu Kooli rinnamärki) kantakse tavavormi parempoolse rinnatasku siilu keskel. Riidele tikitud märki kantakse välivormil nimesildi kohal ilma vaheta ja nimesildi suhtes keskel. Kantakse ainult üht, viimasena omandatud sõjalist haridust tõendavat märki. Ka välismaiste haridust tõendavate märkide puhul ei saa alati lähendada nende statuudist. Nii näiteks kantakse Soomes osa sellistest märkidest paremal, osa vasakul pool. Meil tuleb neid siiski kanda ainult paremal pool.

Reservohvitseride kursuse lõpetanu rinnamärki (nn aspirandimärki) peaks ennesõjaaegse statuudi järgi kandma vormiriietuse vasakpoolse rinnataskul. Arvestades aga praegusi kaitseväge vormi kandmise põhimõtteid, tuleb seda kui sõjalise hariduse märki kanda siiski parempoolse rinnataskul. Ka selle märgi puhul kehtib põhimõte, et kui on saadud sellest kursusest kõrgem haridus, kantakse ainult kõrgema hariduse (s.t viimasena saadud hariduse) märki. Märgi statuudi järgi võib seda kanda ka politsei vormiriietusel.

Nimesildil ei tohi kaitseväge vormikandmise korra kohaselt olla midagi peale ees- ja perekonnanime. Nimesilt peab olema plastikust või riidest (mitte nt metallist). Riidest nimesilti kantakse välivormil parempoolse taskuklapi kohal ilma vahet jätmata visuaalselt taskuklapi keskel. Plastikust nimesilti kantakse korra järgi ainult tavavormil. Minule jäi arusaamatuks, miks mitte näiteks ka pidulikul tavavormil. Plastikust nimesilti kantakse maa- ja õhuväge tavavormil kuue parempoolse rinnatasku klapi ja pulloveril rinnatasku klapi kohal ilma vaheta taskuklapi keskel. Paraku näeb liiga tihti pulloveris kaitseväge-lasi, kes nimesilti ei kannu. Tulevikus võiks pulloveri jaoks olla takjakinnisega riidest nimesilt (nagu nt Tallinna munitsipaalpolitseinikel). Mereväelased kannavad tavavormil plastikust nimesilti kuue parema hõlma keskel kraenurgast 5 sentimeetrit allpool (pulloveril nagu maa- ja õhuväelastel). ■

Andres Mihkels on Kaitseliidu Tallinna maleva Toompea malevkonna malevlane.

Tagavaravägi

Nr 5

Eesti Reservohvitseride Kogu väljaanne

aprill 2004

NATO toob kollektiivkaitse

Lugupeetud reservohvitserid!

Käesoleva aasta aprillist on Eesti NATO liige. Põhja-Atlandi Liidu julgeolekugarantiidega saab Eesti riigi eluküsimus lahendatud. Enam ei ole me geopoliitiliselt saar, mis täiesti omaette, vaid tükike mandrist. Atlandi liidu riigid ja rahvad on ehk erinevad, kuid ühiste väärtuste – rahu ja demokraatia – kaitsel mõeldakse meie õhust, maast ja veest kui ühistest. Eesti-visiidi ajal käesoleva aasta märtsis kinnitas ka NATO peasekretär Jaap de Hoop Scheffer, et alates liitumishetkest ei ole enam tegu Balti õhuruumi, vaid NATO ühise õhutorbealaga. Sestap ei saa edaspidi enam rääkida eraldi Eesti kaitsest ja NATO kaitsest, sest meie olemegi nüüd NATO. Meie kaitse on kogu alliansi südameasi ja vastupidi.

Nagu iga riigi kaitseüsteemi puhul, on ka NATO kui ühendatud kaitseüsteemi algusesmärgiks oma territooriumi kaitsmine. Kollektiivkaitse on Atlandi alliansi keskne põhimõte ka praegu. Samas on julgeoleku maastik NATO sünkroniseeritud võrreldes oluliselt muutunud ja alliansi missioon avardunud nii funktsionaalselt kui ka geograa-

filiselt. Põhja-Atlandi Liidu liikmena peab ka Eesti hakkama enda vahetu julgeoleku tagamise kõrval mõistma turvalisust avaralt.

Reservohvitseridel on Eesti ja NATO partneri koostöö tagamisel võimalik juba praegu aktiivselt kaasa lüüa. Võimalusi on mitmeid. Eesti pinnal viibides saavad reservohvitserid näidata üles oma aktiivsust Kaitseliidus. Lisaks on kaitseministeeriumi algatusel ligi 70 Eestimaa kooli tunniplaanis sisse viidud riigikaitseõpetus, mille õpetamisel vajatakse üle riigi pidevalt pädevaid külalislektoreid ja eksperte. Reservohvitseridel on ka võimalus osaleda välismissioonidel ja anda nii oluline panus koostöösse.

Koos sõpradega saavad eestlased tõestada, et me ei ole lihtsalt üks unustatud rahvas Läänemere idakaldal, vaid me tahame mitte ainult kaitsta ennast, vaid aidata ka teisi, seistes ühtlasi väärtuste eest, mis aitavad meie lapselastel inimesteks kasvada. Väikese, kuid julge rahvana anname endast parima, et võitlus ebainimikkuse, rõhumise ja uut tüüpi julgeolekuohtude vastu maailmas oleks tulemuslik. Enesesisenudus, et Eesti on väike ega tähenda midagi,

peaks meile lõpuks ometi piinlikuks muutuma.

Meie arusaam oma territooriumist laieneb. Me ei taga julgeolekut pelgalt konkreetsele ohu korral rindele minnes, vaid ka aidates summutada meie lapsi mõjutavat kuritegevust neis maailma kaootilistes piirkondades, mis võimaldavad näiteks narkootikumide tootmise ja smugeldamise vohamist. Meie arusaam julgeolekust peab tegema hüppe uuele tasemele.

MARGUS HANSON,
kaitseminister

EROK 2004. aasta üldkoosolek

ANDRE LILLELEHT, kapten

19. veebruaril 2004 kogunes Eesti Reservohvitseride Kogu kaitseministeeriumi saali 2004. aasta üldkoosolekule, kus kinnitati organisatsiooni 2003. majandusaasta aruanne ja 2004. kalendriaasta eelarve projekt. Kohal oli üle 60% EROK tegevliikmetest.

Külalistena osalesid üldkoosolekul kaitseminister Margus Hanson, kaitsejõudude peastaabi ülem kolonel Alar Laneman, kolonelleitnant Leo Kunnas ja Kaitseleidu Tallinna maleva pealik major Mart Puusepp.

EROK juhatuse esimees leitnant Heino Piirsalu esitas liikmetele ülevaate juhatuse

2003. aasta tegevustest. Juhatuse alustas tööd uues koosseisus 17. veebruaril 2003. Töötas neli toimkonda ja aruandeperioodil peeti 19 koosolekut.

Alates 1. maist 2003 moodustati Tallinna, Pärnu, Tartu ja Väli-Eesti osakonnad. Jätkati traditsiooniliste ürituste läbiviimist ja militaarvõistlustel osalemist. Esindati Eesti reservohvitseride kõigil Liitlaste Reservohvitseride Ühingu (CIOR; *Confédération Interalliée des Officiers de Réserve*) ametlikel kongressidel ja seminaridel. Liitlaste Reservmeditsiini-ohvitseride Ühingu CIOMR (*Confédération*

Interalliée des Officiers Médicaux de Réserve) võttis 2003. aasta suvel Eesti oma assotsieerunud liikmeks. Alates juunikuust ilmub EROK infoleht ajakirja *Kaitse Kodu!* vahelehele. Ümber korraldati EROK liikmete siselist. 13. märtsil 2003 kirjutati alla EROK ja Kaitseleidu koostööleping, mille alusel moodustati esimene reservohvitseride rühm Kaitseleidu Tallinna maleva juures. 19. veebruaril 2004 oli EROK-I 136 tegevliiget.

Seejärel esitas üld- ja finantstoimkonna esimees EROK 2003. aasta majandusaasta aruande, mis on auditeeritud vannutatud

Tagavaravägi

audiitori poolt seisukohaga, et 31. detsembri 2003. aasta seisuga koostatud EROK raamatupidamise aastaaruanne kajastab EROK rahandusseisu olulises osas õigesti ja õiglaselt. Pärast aastaaruande kinnitamist vaadati üle ja kinnitati ka 2004. aasta eelarveprojekt.

Jooksvate küsimuste all vaadeldi vajadust olla valmis muutma EROK põhikirja pärast Eesti saamist NATO täisliikmeks, mis toob endaga kaasa ka EROK vastuvõtmise CIORi täisliikmeks. Leitnant Piirsalu toonitas, et organisatsioon peab minema muudatustega kaasa. Seepärast moodustas juhatus eraldi töörühma EROK viie aasta arengustrateegia väljatöötamiseks. Kolonelleitnant Leo Kunnas andis kiire ülevaate pla-

neeritud operatiivstruktuuride muutmistest. Leitnant Olavi Tammemäe kutsus reservohvitseri astuma Kaitseliitu.

Eesti Vabariigi kaitseminister Margus Hanson tõi oma pöördumises esile 2004. aasta kui tähtsa ja suurte muudatustega perioodi Eesti riigikaitse arengus. Oma kohutumisel EROK juhatusel on kaitseministeerium soovitanud muuta organisatsiooni tegevust tõhusamaks. Suuremat tähelepanu tuleks osutada riigikaitseõpetuse toetamisele. Minister Hanson avaldas lootust, et Eesti Reservohvitseride Kogu ja kaitseministeeriumi koostöö süveneb.

Kaitsejõudude peastaabi ülem kolonel Alar Laneman tänas kogu liikmeid senise koostöö eest. Kolonel Laneman toonitas, et

reservohvitseri roll on ka NATO liikmesriigi oluline. NATO soovib julgeolekutagatise ja seejuures mitte ainult sõjalisi, vaid ka väljaspool jõustruktuure toimivaid.

Peastaabi vaatenurgast tuleks reservohvitseride koondamisel ja väljaõppel veel palju teha. Vabatahtlikele reservohvitseride kursustele (VROK) peavad EROK toel tulema ka jätkukursused. Loodavate sõjaaja struktuuridega on seotud kõik reservid. Olles tööl tsiviilsfääris, teavad reservohvitserid täpselt, millised peaksid olema kohalikud riigikaitseplaanid.

EROK organisatsioonina kasvab ja on tekkinud vajadus tegevjuhi järele. Peastaabi ülem soovis edu ja tervist reservohvitseride töös ja tegemistes.

Reservohvitseride 2004. aasta talvekonverents NATO Brüsseli peamajas

TIIT MEREN, leitnant, EROK delegatsiooni juht

NATO liikmesmaade ja nendega assotsieerunud riikide reservohvitseride (CIOR) igaaastasel talvekonverentsil Brüsseli peamajas viibis Eesti reservohvitseride kogust (EROKst) kolm ohvitseri. Leitnant Madis Päts osales juriidilise komitee töös, leitnant Jaan Kirss reservmeditsiiniohvitseride organisatsiooni istungitel ja allakirjutanu poliitilisi otsuseid langetava täidesaatva kogu töös.

CIORi moderniseerimiskava ratifitseeritud

12.–14. veebruarini kestnud talvekonverentsi tähtsaimateks saavutusteks tuleb kindlasti pidada 1998. aasta CIORi põhiseaduse ja CIORi kodukorra kehtetuks tunnistamist ning uue, 2004. aasta redaktsiooni vastuvõtmist ja kinnitamist.

Põhjusi selleks oli mitu: NATO liikmesriikide armeed on läbimas põhjalikku ümberkorralduste protsessi, NATO kui organisatsioon valmistus uueks laienemiseks, 11. septembri terrorisündmused on loonud uue geopoliitilise stsenaariumi, Iraagi sõda on kuulutatud lõppenuks, kuid kriisikolled pole kadunud ning elavjõud nii rahualve- kui ka sõjalistel missioonidel vajavad rotatsiooni korras pidevat täiendamist.

Nendele muutustele reageerimaks kinnitaski CIORi moderniseerimise tähisena uues põhiseaduses kümme eesmärki. Uus CIORi kodukord kirjeldab ka liikmesmaade igaaastaste suurtöökogunemiste uut formaati: piiratakse kulusid, kuid parandatakse koolituse taset (üleminek loengutelt seminaridele) ja ühtlustatakse selle kättesaadavust liikmetele, assotsieerunud liikmetele, külalistele, vaatlajatele ja külalisdelegatsioonidele.

CIORi kodukorra uus formaat kehtestab viis avatud juurdepääsuga komiteed (*Defence Security, Civil-Military, Public Affairs, Military Competition, Legal Committee*), kus igal CIORi liikmesmaal on üks esindaja. Mitteavatud juurdepääsuga, s.o valitavate kohtadega on samuti viis komiteed (*Partnership-for-Peace, Language Academy, Winter-Seminar, Young Reserve Officers Committee*).

Rahvusvahelise teabe ja kogemuse suunamisega just rahvuslikele reservohvitseride organisatsioonidele (ROKdele) soovitakse indutseerida neis uusi arenguid, mille tulemusena saaksid eri maade paranevad koolitustasemega reservohvitserid osaleda NATO rahualve- ja sõjalistel missioonidel kriisikolletes või oleksid siseriiklikult adekvaatne kaader asendamaks rotatsiooni korras välismissioonile suundunud *Deployable Units*'i jõudusid.

Esimene uuring täpsustamiseks reservistide hulka NATO missioonidel

Nii kohtumisel meie diplomaatidega Eesti Vabariigi alalise esindusest NATO juures Brüsselis kui ka vestluses kaitseministeeriumi ametnikega kodumaal tõusetub alati küsimus, kas Eesti reservohvitserid on kasutatavad kontingent ja kuidas neid kaasata NATO eesmärkide lahendamisse.

Sama küsimust reservväelaste rolli kohta NATO on esitanud oma korduvatel esinemistel ka kolonelleitnant Roy Thorvald-

EROK esindus CIORi talvekonverentsil.

sen SHAPE'i (*Supreme Headquarters Allied Powers Europe*, Euroopa liitlasvägede kõrgem peakorter) poliitilise planeerimise osakonnast. Seekord refereeris ta esimest statistilist uuringut täpsustamiseks, kui paljude maade reserviste (vabatahtlike, eksregulaaride, ajateenistusjärgsetena) on kaasatud käimasolevasse NATO operatsioonidesse.

Reservistide tegevuse innustamise ja koordineerimise seisukohast ning NATO-le nende rolli tõestamise vaatekohast peab SHAPE uuringut huvipakkuvaks. Lõplikud hõivearuanded avaldatakse CIORi suvekongressil 31. juulil 2004 Wienis.

CIORi kodulehekülj nüüd NATO leheküljel

Pärast CIORi kodulehekülje blokeerumist on nüüdseks NATO abiga avatud uus kaitsitud turvalisusega CIORi kodulehekülj aadressil www.nato.int/cior.

Valik Kaitseliidus kasutusel olevaid teenete-, kuuluvus- ja ametimärke kaitseliitlase tavavormi kuuel.

Kaitseliidus tänapäeval kasutusel olevad teenete-, kuuluvus- ja ametimärgid II

Kaitseliidu üksuste ja allüksuste märgid

Kaitseliidu malevad, malevkonnad, üksikud kompaniid, üksikrühmad ja üksikdivisjonid jõudsid oma mütsi-, öläku- ja rinnamärkide loomise ja kinnitamiseni pika aja jooksul kuni 1940. aastani. Mõnigi malev jõudis kasutusele võtta mitu mütsi- või öläkumärki.

Sõjajärgsed Kaitseliidu üksuste rinnamärgid täitsid nii malevlaste ühtekuuluvuse ja teenistusvanuse näitamise kui ka teenetemärgi funktsiooni. Üksuse rinnamärgi võis endale soetada iga kaitseliitlane, kui ta teatud aja jooksul, mis malevates oli erineva pikkusega, oli näidanud end kohusetundliku kaitseliitlasena.

Silmapaistvate teenete eest annetas Kaitseliit tublimatele kaitseliitlastele Kotkaristi ja Valgeristi teenetemärke.

Tänapäevased Kaitseliidu üksuste rinnamärgid täidavad enamasti teenetemärgi funktsiooni, neid antakse välja pikemaajalise vabatahtliku riigi-kaitselise töö eest malevas. Oma kaitseliitlikku kuuluvust saavad tänapäeva kaitseliitlased nüüd rõhutada Kaitseliidu liikmemärgi või selle miniatuurri kandmisega. Praegu on oma teenetemärk kõigil malevatel ja paljudel malevkondadel. Kuigi pikaajalise kohusetundliku teenistuse tunnustamiseks on tänapäeval loodud ka Kaitseliidu teenetemedal oma kolme klassi ja eriklassiga, annavad mõned malevad oma liikmetele ka kümneaastase kohusetundliku teenistuse märke.

Alutaguse malev

Kaitseliidu Alutaguse maleva teenetemärk

Antakse eeskujuliku teenistuse eest Kaitseliidu Alutaguse malevas.

Asutatud Alutaguse maleva juhatusel poolt 4. veebruaril 1995.

Kujundaja Viktor Roosipuu.

Valmistaja ARS Juveel.

Käesoleva ajani on välja antud 117 märki.

Kaitseliidu Alutaguse maleva eriteenete märk

Annetatakse suure panuse eest Kaitseliidu Alutaguse maleva töösse ja eeskujuliku teenistuse eest.

Valmistatud 5. juulil 1935 Kaitseliidu ülema kinnitatud Narva maleva rinnamärgi järgi, kusjuures Narva vapp on asendatud Virumaa vapiga.

Kasutusele võetud maleva juhatusel otsusega 11. oktoobril 2001. Kinnitatud Kaitseliidu keskjuhatusel poolt 26. oktoobril 2001.

Valmistajad AS Herald, hiljem OÜ Roman Tavast.

Käesoleva ajani on välja antud 49 märki.

Kaitseliidu Alutaguse maleva Narva malevkonna teeneterist

Annetatakse Kaitseliidu Alutaguse maleva Narva malevkonna töös silma paistnud malevlastele.

Valmistatud 29. novembril 1939 Kaitseliidu ülema kinnitatud Narva maleva Narva malevkonna rinnamärgi järgi.

Taastatud juhatusel otsusega 18. septembril 2002.

Valmistaja OÜ Roman Tavast.

Alates 2002. a välja antud 60 risti.

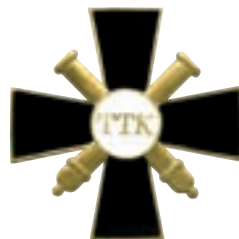

Kaitseliidu Alutaguse maleva tankitõrjekompanii rinnamärk

Antud 2001. a Kaitseliidu Alutaguse maleva baasil läbi viidud reservõppekogunemisest osavõtjatele ja tankitõrjekursuse läbinutele.

Kohalike meistrite töö.

Välja antud 103 märki.

Kaitseliidu Eel-Erna märk

Eel-Erna osavõtja märgi valmistab Erna retkest osavõtja märgi järgi OÜ Vesme pronksivärvilisena.

Valmistatud 200 tk.

Kaitseliidu Korrakaitse Keskuse valvetöötaja ametimärk

Graveerija Teet Fredrichson.

Valmistaja AS Alas.

Aastatel 1993–1995 valmistati 65 märki.

Kaitseliidu peastaabi valverühm

Rühma liikme ametimärk

Graverija Teet Fredrichson.

Valmistaja AS Alas.

1993. aastal valmistati 20 märki.

Kaitseliidu Valgamaa maleva mütsimärk

Valmistatud 1995. aastal Kaitseliidu ülema poolt 24. juulil 1925 kinnitatud mütsimärgi järgi. Graveerija Viktor Kuik. Valmistaja OÜ Vesme. Valmistatud 285 märki.

Kaitseliidu Valgamaa maleva olakumärk

Valmistatud 1996. aastal Kaitseliidu ülema poolt 20. veebruaril 1928 kinnitatud Kaitseliidu Valga maleva olakumärgi järgi. Graveerija Viktor Kuik. Valmistaja OÜ Vesme. Valmistatud 44 märki.

Viru malev

Kaitseliidu Viru maleva teenetemärk

Annetatakse vähemalt kolmeaastase teenistuse eest Kaitseliidu Viru malevas. Valmistatud Kaitseliidu ülema poolt 1935. aastal kinnitatud Viru maleva kümneaastase teenistuse rinnamärgi järgi, jättes ära mõõga käepidemelt tähise X (kümnes). Graveerija Viktor Kuik. Valmistaja OÜ Vesme. Alates 1997. aastast kuni käesoleva ajani välja antud 114 märki. P.S. Märkide valmistamisel on aja jooksul kasutatud maakon-na vapi emailimisel vähemalt kolme tooni sinist emaili ja vapp ise on kas hõbetatud või kullatud.

Võru malev

Annetatakse vähemalt viieaastase teenistuse eest Kaitseliidu Võru malevas. Asutatud Kaitseliidu Võru maleva juhatuse poolt 1. aprillil 2004. Kujundaja Priit Herodes. Valmistaja AS Herald. Seni pole välja antud.

Harju malev

Kaitseliidu Harju maleva teenetemärk

Annetatakse eeskujuliku teenistuse eest malevas. Valmistatud enne 1940. a kasutusel olnud ja 2. novembril 1935 Kaitseliidu ülema kinnitatud Harju maleva rinnamärgi järgi. Graveerija Teet Fredrichson. Valmistajad AS Alas, hiljem OÜ Vesme. Alates 17. veebruarist 1993 kuni käesoleva ajani välja antud 369 märki.

Märk "10 aastat Harju malevas"

Annetatakse kaitseliitlastele vähemalt kümneaastase eeskujuliku teenistuse eest Kaitseliidu Harju malevas. Valmistatud enne 1940. aastat kasutusel olnud märgi järgi. Graveerija Viktor Kuik. Valmistaja OÜ Vesme. Alates 23. veebruarist 2001 kuni käesoleva ajani on välja antud 151 märki.

Kaitseliidu Harju maleva mütsimärk

Kinnitatud Kaitseliidu ülema poolt 4. aprillil 1925. Uuesti kasutusele võetud 1993. a. Graveerija Harri Jõe. Valmistaja OÜ Vesme.

Kaitseliidu Harju maleva Keila malevkonna teenetemärk

Annetatakse Kaitseliidu Harju maleva Keila malevkonna liikmetele vähemalt kolmeaastase eeskujuliku teenistuse eest. Kinnitatud Kaitseliidu ülema poolt 3. juunil 1938. Esimesed märgid anti välja 4. septembril 1938. Taastatud 1997. Graveerija Viktor Kuik. Valmistaja OÜ Vesme. Alates 1997. aastast kuni käesoleva ajani välja antud 104 märki. Märgist on miniatuur tsiviilrõivastel kandmiseks.

Kaitseliidu Harju maleva Rävåla malevkonna teenetemärk

Annetatakse Kaitseliidu Harju maleva Rävåla malevkonna liikmetele vähemalt kolmeaastase eeskujuliku teenistuse eest. Kinnitatud Kaitseliidu ülema poolt 1938. a. Esimesed rinnamärgid anti välja 21. septembril 1938. Taastatud 1998. a. Graveerija Viktor Kuik. Valmistaja OÜ Vesme. Alates 1998. aastast välja antud 75 märki. Märgist on miniatuur tsiviilrõivastel kandmiseks.

Jõgeva malev

Kaitseliidu Jõgeva maleva teenetemärk

Annetatakse eeskujuliku osavõtu eest Kaitseliidu õppetööst ja tegevusest või kaitseliitlase andumuse ja huvi eest Kaitseliidu ellu ja tegevusse. Asutatud Kaitseliidu Jõgeva maleva juhatuse otsusega 28. aprillil 1994 ja kinnitatud samal aastal Kaitseliidu keskjuhatuse poolt. Kujundanud Jaan-August Viirand. Graveerija Viktor Kuik. Valmistajad OÜ Vesme ja AS Herald. Seni välja antud 104 märki.

Järva malev

Kaitseliidu Järva maleva teenetemärk

Annetatakse eriteenete ja kümneaastase eeskujuliku teenistuse eest Kaitseliidu Järva malevas. Valmistatud enne 1940. a kasutusel olnud Kaitseliidu Järva maleva rinnamärgi järgi. Graveerija Teet Fredrichson, kes on käesoleval ajal ka valmistaja. Valmistas AS Alas. Alates 9. novembrist 1993 kuni käesoleva ajani välja antud 94 märki.

Noorte Kotkaste Järva maleva rinnamärk

Annetatakse Noortele Kotkastele ja nende juhtidele, kes on vähemalt viis aastat aktiivselt tegutsenud. Kujundaja Taive Kuuse. Valmistaja OÜ Miniplast Plus. Asutatud Noorte Kotkaste Järva maleva juhatuse poolt 2003. aastal. Seni välja antud üheksa märki.

Kaitseliidu Järva maleva mütsimärk

Kinnitatud Kaitseliidu ülema poolt 29. augustil 1925. Taastatud 1992. Graveerija Teet Fredrichson, kes on käesoleval ajal ka valmistaja. Valmistas AS Alas.

Kaitseliidu Tartu maleva mütsimärk

Kaitseliidu Tartu maleval on kaks mütsimärki. Kahe mütsimärgi olemasolu on tingitud sellest, et algselt taastati nii Kaitseliidu Tartu malev kui ka Tartumaa malev, mis hiljem ühendati Kaitseliidu Tartu malevaks.

Esimene on valmistatud Kaitseliidu ülema poolt 1934. aastal kinnitatud Kaitseliidu Tartu maleva mütsimärgi järgi. Valmistaja OÜ Vesme. 1994. aastal valmistatud 300 märki. Teine märk on valmistatud Kaitseliidu ülema poolt kinnitatud Kaitseliidu Tartumaa maleva mütsimärgi järgi. Valmistaja OÜ Vesme. 1993. aastal on valmistatud 400 märki.

Valgamaa malev

Kaitseliidu Valgamaa maleva teenetemärgi I klass

Antakse vähemalt 12-aastase eeskujulike teenistuse eest Kaitseliidu Valgamaa malevas. Kinnitatud Kaitseliidu keskjuhatuse poolt 8. mail 2001. Kujundaja Jaan-August Viirand. Graveerija Olavi Saaremägi. Valmistaja AS Herald. Seni ei ole välja antud.

Kaitseliidu Valgamaa maleva teenetemärgi II klass

Annetatakse vähemalt seitsmeaastase eeskujuliku teenistuse eest Kaitseliidu Valgamaa malevas. Kinnitatud Kaitseliidu keskjuhatuse poolt 8. mail 2001. Kujundaja Jaan-August Viirand. Graveerija Olavi Saaremägi. Valmistaja AS Herald. Käesoleva ajani on välja antud 29 märki.

Kaitseliidu Valgamaa maleva Valga malevkonna teenetemärk

Annetatakse vähemalt aastase eeskujuliku teenistuse eest Kaitseliidu Valgamaa maleva Valga malevkonnas. Valmistatud enne 1940. aastat Kaitseliidu Valgamaa maleva Valga linna malevkonna rinnamärgi järgi. Graveerija Viktor Kuik. Valmistaja OÜ Vesme. Alates 1995. aastast käesoleva ajani välja antud 68 märki.

Tartu malev

Kaitseliidu Tartu maleva teenetemärk

Antakse vähemalt kolmeaastase eeskujuliku teenistuse eest Kaitseliidu Tartu malevas.

Valmistatud 1993. aastal 23. märtsil 1936 Kaitseliidu ülema kinnitatud Tartumaa maleva rinnamärgi järgi. Graveerija Viktor Kuik.

Valmistaja OÜ Vesme.

Alates 1993. a kuni käesoleva ajani välja antud 156 märki.

Tartu maleva I malevkonna teenetemärk

Antakse vähemalt kolmeaastase teenistuse eest Kaitseliidus, millest vähemalt üks aasta on teenitud Tartu maleva I malevkonnas.

Valmistatud 1998. aastal 5. oktoobril 1935 Kaitseliidu ülema kinnitatud Kaitseliidu Tartu maleva Vabadusristi Vendade malevkonna rinnamärgi järgi. Tartu maleva I malevkond on Kaitseliidu ülema 2. märtsi 1995. a käskkirjaga nr 41 tunnistanud Vabadusristi Vendade malevkonna õigusjärglaseks.

Graveerija Heinar Ivanov.

Valmistaja OÜ Vapp ja Märk.

Alates 1998. aastast kuni käesoleva ajani välja antud 20 märki.

Sõduriproovi märk

Kandmise õigus antakse vastava võistlusraja läbinutele.

Pronksmärk – raja läbimine jao koosseisus.

Hõbemärk – raja läbimine pooljao koosseisus.

Kuldmärk – raja läbimine üksikvõistlejana.

Kujundaja Kalev Konso.

Valmistaja Tartu ARS.

Alates 1994. aastast on antud välja paarsada pronksmärki, üle viiekümne hõbemärgi ja paarkümmend kuldmärki.

Kaitseliidu Tartu maleva rinnamärk

Kanda võivad Kaitseliidu Tartu maleva malevlased, kes ise endale märgi ostavad.

Valmistatud Tartu maleva 10. aastapäeva märgi eeskujul.

Graveerija Heinar Ivanov.

Valmistaja OÜ Vapp ja Märk.

Valmistatud kahes variandis: emailiga ja emailimata.

Alates 1994. aastast kuni

käesoleva ajani on

emailita märke

välja antud 135,

emailiga märke 10,

kusjuures emailimata

märke on valmistatud

nii hõbetatuna

kui ka pronksist.

Lääne malev

Kaitseliidu Lääne maleva teenetemärk

Annetatakse vähemalt viieaastase eeskujuliku teenistuse eest Kaitseliidu Lääne malevas.

Kinnitatud Kaitseliidu ülema poolt 26. juulil 1937.

Taastatud 1995. aastal.

Graveerija Viktor Kuik.

Valmistajad OÜ Vesme ja AS Herald.

Alates 1995. a välja antud 136 märki.

Kaitseliidu Lääne maleva Hiiu malevkonna teenetemärk

Annetatakse pikaajalise eeskujuliku teenistuse eest Kaitseliidu Lääne maleva Hiiu malevkonnas.

Asutatud Kaitseliidu Lääne maleva Hiiu malevkonna juhatuse poolt 1994. a.

Kujundaja Jaan-August Viirand.

Graveerija Viktor Kuik.

Valmistaja OÜ Vesme.

Käesoleva ajani välja antud 30 märki.

Kaitseliidu Lääne maleva Hiiu malevkonna merekompanii teenetemärk

Annetatakse pikaajalise eeskujuliku teenistuse eest Kaitseliidu Lääne maleva Hiiu malevkonna merekompaniis.

Asutatud Kaitseliidu Lääne maleva Hiiu malevkonna juhatuse poolt 1994. a.

Graveerija Viktor Kuik.

Valmistaja OÜ Vesme.

Käesoleva ajani välja antud 30 märki.

Kaitseliidu Lääne maleva mütsimärk

Kinnitatud Kaitseliidu ülema poolt 4. juulil 1925.

Taastatud 1994. aastal.

Graveerija Viktor Kuik.

Valmistaja OÜ Vesme.

Põlva malev

Kaitseliidu Põlva maleva teenetemärgi I klass

Annetatakse vähemalt kümneaastase eeskujuliku teenistuse eest Kaitseliidu Põlva malevas. Kinnitatud Kaitseliidu keskjuhatuse poolt 21. märtsil 2002.

Kujundaja Jaan-August Viirand.
Graveerija Viktor Kuik.
Valmistajad OÜ Vesme ja AS Herald.
Senini pole välja antud.

Kaitseliidu Põlva maleva teenetemärgi II klass

Annetatakse vähemalt viieaastase eeskujuliku teenistuse eest Kaitseliidu Põlva malevas. Kinnitatud Kaitseliidu keskjuhatuse poolt 21. märtsil 2002.

Kujundaja Jaan-August Viirand.
Graveerijad Viktor Kuik.
Valmistajad OÜ Vesme ja AS Herald.
Senini välja antud 14 märki.

Pärnumaa malev

Kaitseliidu Pärnumaa maleva teenetemärk

Annetatakse teenete eest Kaitseliidu Pärnumaa malevale. Kinnitatud Kaitseliidu ülema poolt 12. mail 1939. Valmistaja OÜ Roman Tavast. Kasutusele võetud 2003. a. Seni välja antud kümme märki.

Kaitseliidu Pärnumaa maleva ölakumärk

Valmistatud 1991. aastal 6. juuni 1935 kinnitatud Kaitseliidu Pärnumaa maleva ölakumärgi kilbi järgi. Valmistati umbes 200 märki. Kanti malevlaste poolt nii ölakul, rinnas kui ka mütsil.

Kaitseliidu Tallinna maleva staabikompanii teenetemärk

Annetatakse vähemalt kolmeaastase eeskujuliku teenistuse eest Kaitseliidu Tallinna maleva staabikompaniis. Asutatud Kaitseliidu Tallinna maleva juhatuse poolt 2. märtsil 1999.

Kujundaja Jaan-August Viirand.
Graveerija Viktor Kuik.
Valmistaja OÜ Vesme.
Käesoleva ajani on välja antud 47 märki. Alates 1. jaanuarist 2004 seoses kompanii likvideerimisega enam välja ei anta.

Kaitseliidu Tallinna maleva orkestri teenetemärk

Annetatakse vähemalt kolmeaastase tegevuse eest Kaitseliidu Tallinna maleva orkestris.

Kinnitatud Kaitseliidu ülema poolt 22. jaanuaril 1935. Taastatud 2003. aastal. Valmistaja OÜ Roman Tavast. Käesoleva ajani välja antud 13 märki.

Kaitseliidu Tallinna maleva 10 aasta teenistuse märk

Annetatakse kõigile kaitseliitlastele, kes on teeninud kümme aastat Tallinna malevas.

Asutatud Kaitseliidu Tallinna maleva juhatuse poolt.

Kujundaja Jaan-August Viirand.

Valmistajad OÜ Vesme ja AS Herald.

Käesoleva ajani on välja antud neljas variandis: 1990.–2000. a – 51 märki, 1991.–2001. a – 19 märki, 1992.–2002. a – 69 märki ja 1993.–2003. a – 52 märki.

Kaitseliidu Tallinna maleva Sadama malevkonna (alates 2004. a jaanuarist Meredivisjon) teenetemärk

Annetatakse vähemalt viieaastase eeskujuliku teenistuse eest Kaitseliidu Tallinna maleva Sadama malevkonnas (Meredivisjonis).
Kinnitatud Kaitseliidu ülema poolt 8. detsembril 1938.
Taastatud 1997.
Kujundaja J. Äärismaa.
Graveerija Viktor Kuik.
Valmistajad OÜ Vesme ja AS Herald.
Käesoleva ajani välja antud 35 märki.

Kaitseliidu Tallinna maleva Toompea malevkonna teenetemärk

Annetatakse vähemalt viieaastase eeskujuliku teenistuse eest Kaitseliidus.
Kinnitatud Kaitseliidu ülema poolt 22. novembril 1933.
Taastatud 2000. aastal
Valmistaja ARS Vasetööd.
Käesoleva ajani välja antud 47 märki.
Märgist on miniatuur tsiviilrõivastel kandmiseks.

Kaitseliidu Tallinna maleva Kalevi malevkonna Kotkamärk

Annetatakse vähemalt kümneaastase eeskujuliku tegevuse eest Kaitseliidu Tallinna maleva Kalevi malevkonnas või eriteenete eest.
Kinnitatud Kaitseliidu ülema poolt 12. novembril 1934.
Taastatud 2004. aastal.
Valmistaja OÜ Roman Tavast.
Käesoleva ajani välja antud 22 märki.

Kaitseliidu Tallinna maleva Kalevi malevkonna liikmemärk

Kinnitatud sama kujundusega märk, mis oli kasutusel spordiseltsil Kalev.
Taastatud 1996. aastal.
Valmistaja OÜ Vesme.
Valmistatud 200 tk.

Kaitseliidu Tallinna maleva Nõmme malevkonna teenetemärk

Annetatakse vähemalt kaheaastase eeskujuliku teenistuse eest Kaitseliidu Tallinna maleva Nõmme malevkonnas.
Kinnitatud Kaitseliidu ülema poolt 8. novembril 1934.
Taastatud 1992. aastal.
Valmistajad OÜ Vesme ja ARS Vasetööd.
Välja antud 189 märki.

Rapla malev

Kaitseliidu Rapla maleva teenetemärgi I klass

Annetatakse vähemalt 15-aastase eeskujuliku teenistuse või eriliste teenete eest Kaitseliidu Rapla malevale.
Asutatud Kaitseliidu Rapla maleva juhatuse poolt 19. augustil 1998.
Kujundaja Tiina Kaffer.
Graveerija Viktor Kuik.
Valmistajad OÜ Vesme ja AS Herald.
Seni välja antud kaks märki.

Kaitseliidu Rapla maleva teenetemärgi II klass

Annetatakse vähemalt viieaastase eeskujuliku teenistuse eest Kaitseliidu Rapla malevas.
Asutatud Kaitseliidu Rapla maleva juhatuse poolt 19. augustil 1998.
Kujundaja Tiina Kaffer.
Graveerija Viktor Kuik.
Valmistajad OÜ Vesme ja AS Herald.
Seni välja antud 69 märki.

Saaremaa malev

Kaitseliidu Saaremaa maleva rinnamärk

Annetatakse vähemalt viieaastase eeskujuliku teenistuse eest Kaitseliidu Saaremaa malevas.
Kinnitatud Kaitseliidu ülema poolt 11. mail 1935.
Kujundaja P. Luttein.
Taastatud 1997. aastal.
Graveerija Viktor Kuik.
Valmistajad OÜ Vesme ja AS Herald.
Seni välja antud 73 märki.

Kaitseliidu Saaremaa maleva mütsimärk

Valmistatud 1995. aastal 1925. aasta detsembris kinnitatud mütsimärgi järgi.
Graveerija Viktor Kuik.
Valmistaja OÜ Vesme.
Valmistatud 200 märki.

Kaitseliidu Saaremaa maleva õlakumärk

Valmistatud 1996. aastal Kaitseliidu ülema 11. märtsil 1935. aastal kinnitatud õlakumärgi järgi.
Graveerija Viktor Kuik.
Valmistaja OÜ Vesme.
Valmistatud 100 märki.

Sakala malev

Kaitseliidu Sakala maleva teenetemärk

Annetatakse Kaitseliidu Sakala maleva malevlastele vähemalt viieaastase eeskujuliku teenistuse eest või aastase teenistuse eest Kaitseliidu Sakala maleva pealiku ametikohal.

Kinnitatud Kaitseliidu ülema poolt 3. aprillil 1937. Taastatud 1997. aastal.

Kujundaja Gustav Mootse. Graveerija Viktor Kuik.

Valmistajad OÜ Vesme ja AS Herald. Käesoleva ajani välja antud 149 märki. Märki on välja antud kahes variandis. Ketiga märk pealikele, ketita märk malevlastele.

Tallinna malev

Kaitseliidu Tallinna maleva teenetemärk

Annetatakse vähemalt kolmeaastase eeskujuliku teenistuse eest Kaitseliidu Tallinna malevas. Kinnitatud Kaitseliidu keskjuhatause poolt 15. novembril 1994.

Kujundaja Jaan-August Viirand. Graveerija Viktor Kuik.

Valmistajad OÜ Vesme ja AS Herald. Käesoleva ajani välja antud 146 märki.

Kaitseliidu Tallinna maleva mütsimärk

Valmistatud 1993. aastal Kaitseliidu ülema 4. aprillil 1925 kinnitatud mütsimärgi järgi. Graveerija Viktor Kuik. Valmistajad OÜ Vesme ja AS Herald. Valmistatud 1300 märki.

Kaitseliidu Tallinna maleva Lääne malevkonna teenetemärk

Annetatakse vähemalt kaheaastase eeskujuliku teenistuse eest Kaitseliidu Tallinna maleva Lääne malevkonnas. Asutatud Kaitseliidu Tallinna maleva juhatuse otsusega 5. novembril 1992.

Kujundaja Jaan-August Viirand. Graveerija Viktor Kuik.

Valmistajad OÜ Vesme ja AS Herald. Käesoleva ajani välja antud 105 märki. Märgist on miniatuur tsiviilrõivastel kandmiseks.

Kaitseliidu Tallinna maleva Lõuna malevkonna teenetemärk

Annetatakse vähemalt kaheaastase eeskujuliku teenistuse eest Kaitseliidu Tallinna maleva Lõuna malevkonnas. Kinnitatud Kaitseliidu ülema poolt 6. oktoobril 1932. Taastatud 1992. aastal.

Kujundaja Karl Jürgens. Graveerija Viktor Kuik.

Valmistajad OÜ Vesme ja AS Herald. Käesoleva ajani välja antud 51 märki. Märgist on miniatuur tsiviilrõivastel kandmiseks.

Kaitseliidu Tallinna maleva Ida malevkonna teenetemärk

Annetatakse vähemalt kaheaastase eeskujuliku teenistuse eest Kaitseliidu Tallinna maleva Ida malevkonnas. Kinnitatud Kaitseliidu ülema poolt 22. novembril 1933. Taastatud 1993. aastal.

Graveerija Viktor Kuik. Valmistajad OÜ Vesme ja AS Herald.

Käesoleva ajani välja antud 49 märki. Märgist on miniatuur tsiviilrõivastel kandmiseks.

Kaitseliidu Tallinna maleva Põhja malevkonna teenetemärk

Annetatakse vähemalt kolmeaastase tulemusliku teenistuse eest Kaitseliidu Tallinna maleva Põhja malevkonnas.

Asutatud Kaitseliidu Tallinna maleva Põhja malevkonna juhatuse otsusega 21. veebruaril 1933 ja kinnitatud Kaitseliidu ülema poolt. Taastatud 2001. aastal. Graveerija Viktor Kuik. Valmistaja OÜ Vesme.

Pärast taastamist on välja antud kaks märki, enne 1940. aastat 453 märki.

EROK Pärnu osakonna tegevusest 2003.–2004. aastal

LEMBIT MIIL, nooremleitnant

EROK Pärnu osakonnal on välja kujunenud stabiilne, aktiivsetest liikmetest koosnev juht-rühm. 2003. aastal korraldati Pärnus mitmesuguseid üritusi ja võeti osa EROK üleriigilistest ettevõtmistest. Pärnus peeti ka mul-lused EROK suvepäevad.

Väga palju on Pärnu EROK saanud abi Pärnu Üksik-jalaväepataljonilt ja kohalikul riigikaitseosakonnalt.

12.–14. novembrini 2003 külas Soomes

Tänu Pärnu Üksik-jalaväepataljonile ja kohalikule riigikaitseosakonnale käisid EROK Pärnu osakonna aktiivsed liikmed 12.–14. novembrini 2003 külas Soome Vabariigi reservohvitseridel. Külastati Hämenlinna lähedal asuvat tankibrigaadi, tankibrigaadi väljaõppekeskust, tankimuseumi ja suurtükimuseumi, samuti Helsingis asuvat sõjamuseumi. Süüdati mälestusküünlad Helsingis asuva Eesti sõjameeste ausamba ja lamil.

Külustus tipnes koostöölepe allkirjastamisega Soome Vabariigi reservohvitseride organisatsiooni juhatuse esimehe Matti Ankelo ja Eesti Vabariigi EROK Pärnu osakonna juhatuse esimehe lipnik Jüri Kase poolt.

2004. aasta algus

27. jaanuaril 2004 korraldas EROK Pärnu osakond korralise koosoleku. Koosolekul tehti kokkuvõtteid eelmisest aastast, pandi paika 2004. aasta tegevussuunad ja koostati kalenderplaani üritustest, mille peaksid osalema Pärnu osakonna liikmed. Otsustati korraldada EROK 2004. aasta su-

vepäevad tavakohaselt jälle Pärnus. Anti üle Soome Vabariigist saadetud tunnistused, mis tõestasid, et Eesti reservohvitserid on viibinud ühepäevastel kursustel Hämenlinna tankibrigaadi väljaõppekeskuses.

1. veebruaril 2004 avati Eesti sõjameeste mälestuskirikus Toris Vabadussõja kangelas leitnant Julius Kuperjanovi pronksbüst. Avamisel osalesid EROK Pärnu osakonna liikmed.

6. veebruaril külastasid Soome Vabariigi reservohvitserid EROK Pärnu osakonda. Peeti ühine koosolek ja meenutati Eesti reservohvitseride külaskäiku Soome Vabariiki. Kalenderplaani võeti ühine laskevõistlus 2004. aasta augustis Pärnus.

12. veebruaril 2004 osalesid EROK Pärnu osakonna liikmed kindral Johan Laidoneri 120. sünniaastapäeva mälestusjumalateenistusel ja mälestusplaadi avamisel Vabadusristi kavaleridele Eesti sõjameeste mälestuskirikus Toris.

Mälestusjumalateenistusel teenisid praost Andres Pöder ja kaitseväge vanemkaplan kapten Taavi Laanpere. Esines Kaitseväge Orkester ja solistina Väino Puura. Esines ka Eesti Sõjameeste Pärnu Ühenduse meeskoor.

Eesti Vabariigi iseseisvuspäeva 24. veebruaril 2004 tähistasid EROK Pärnu osakonna liikmed pärgade asetamisega langenud sõjameestele Pärnus Alevi kalmistul. Eesti sõjameeste mälestuskirikus Toris peeti mälestusjumalateenistus ja Vabadussõjas langenud sõjameeste mälestussamba jalamille Toris asetati pärjad.

Märtsikuu tegemised

EROK Pärnu osakonna koosolekul 8. märtsil tutvusime EROKi uute liikmete Mart Alliku ja Teet Vaariga. Mart Allik andis ülevaate EROK talvelaagrist. Arutuse all olid riigikaitseõpetuse olukord ja perspektiivid. Rääkisime suvelaagri korraldamisest 20.–21. augustil 2004 ning jooksvate küsimustena arutasime kapten Jaan Krinali piduliku autastamise korraldamisest, kuulasime EROK üldkoosolekust osavõtjate muljeid ja andsime EROK 2003. aasta laskevõistlustel edukalt esinenud liikmetele üle karikad.

Kohal viibisid Jüri Kask, Vello Järvesalu, Jaan Krinal, Sulev Saarna, Lembit Miil, Väino Malm, Rein Künnap, Mart Alliku, Raimond Lobjakas, Eduard Kakko ja Teet Vaar.

12. märtsil 2004 anti Pärnu raekoja saalis EROK Pärnu osakonna ühele aktiivsemale liikmele kapten Jaan Krinalile üle Eesti kaitseväge kõrgeim autasu – teenetemärk. Märgi andis üle EROK Pärnu osakonna juhatuse esimees lipnik Jüri Kask. Kohal viibisid Pärnu linnaepee Väino Hallikmägi, Lääne riigikaitseosakonna ülem major Kaupo Kuningas ja Pärnu Üksik-jalaväepataljoni ülem kapten Margus Rebane.

Pidulikul üritusel anti üle ka järgumärgid EROK sügisestel laskevõistlustel edukalt esinenud EROK Pärnu osakonna liikmetele. II klassi laskuri märgi teenisid välja nooremleitnant Sulev Saarna, leitnant Rein Künnap, lipnik Jüri Kask ja nooremleitnant Lembit Miil.

Pärast pidulikku osa toimus mõttevahetus Pärnu linnaepee kabinetis.

EROK 2004. aasta talvelaager

KALEV MURU, leitnant, EROK 2004. aasta talvelaagri komandant

Tänavune EROK talvelaager korraldati 26.–29. veebruarini Haanjamaal Haanjamehe talus. Kohal oli tubli rühmajagu relvavendi, kuid neid oleks võinud olla veelgi enam. Võõrustasime ka külalisi – Soome, Taani ja Leedu reservohvitserere.

Haanjamehe talu on turismitaluna üles ehitatud Lõuna-Eesti talu skeemi järgi, kus kõige tähtsam on rehetare ja siis ümber suure õue asuvad aidad nii elamiseks kui ka varude hoidmiseks. Väga oluline on selle kõige kõrval loomulikult saun.

Meiegi peamine tegutsemiskoht oli suur taastatud rehetuba, kus korraldasime seminare ja kus kaeti ka toidulaud. Seal asus ka baar. Ümber suure õue paiknesid ööbimi-

seks ja elamiseks kohandatud aidad. Kokku mahtunuks tubadesse elama 40 inimest, kuid oleks saanud kasutusele võtta ka lisa-kohti.

Sisukad tööpäevad

Esimene päev oli saabumispäev. Vastavalt laagri kodukorra aluseks võetud teatmeraamatule "Ohvitser" (autor J. Sepp; Tallinn: J. Pals 1933) nimetas Eesti Reservohvitseride Kogu talvelaagri ajaks, 26.–29. veebruarini 2004 Haanjamehe talu söögi-saali EROK ajutiseks kasiinoks, kus toimus ohvitseride sisemise sideme tugevdamine ühises ringis ohvitseride kasiino reeglite kohaselt iga päev kuni kella 22.30ni.

Talvelaagrist osavõtjad laskerajal...

...ja õhtul EROK ajutises ohvitseride kasiinos.

Järgmisel päeval peeti samas saalis seminar, kus esmalt esines Tallinna vanemprokurör Martin Hirvoja. Ta tutvustas riigikaitse, õiguskorra ja prokuratuuri seoseid, jagas hinnanguid kaitsevälase ja ohvitseri vaatepunktist ning vastas arvukatele küsimustele.

Järgmine esineja oli kaitseminister Margus Hanson, kes rääkis NATOga liitumise mõningatest üksikasjadest ja ühinemiseni viinud protsessist. Tema hinnangul võiks igal aastal olla välismissioonidel umbes 250 Eesti sõjaväelast. Veel rääkis ta kollektiivse kaitse põhimõtetest NATO 5. artikli alusel. Küsimusele, kuidas lubatakse Eestisse välisriigi üksusi, oli vastus, et sellise otsuse teeb vabariigi valitsus. Mõistagi vastas kaitseminister ka küsimustele, mis puudutasid EROK ja kaitseväge ning tsiviilelanikkonna suhteid.

Seejärel esines Riigikogu riigikaitsekomisjoni esimees Sven Mikser. Tema ettekan-

des kajastatud teemadering puudutas NATOga liitumisel tulevaid reforme, eriti riigikaitsealaseid. Ta tõi välja huvitavaid numbrilisi võrdlusi USA ja Eesti riigikaitsekulutuste osas ning peatus reservil ja reservohvitseride tähtsusel, mis oluliselt kasvab

pärast Eesti liitumist NATOga.

Pärast õhtusööki tuli külla kapten Eero Kinnunen, kes rääkis vahetuid Iraagi-muljeid, tutvustas seal teenivate Eesti meeste eluolu ja kirjeldas, kuidas suhtuvad nendes USA sõjaväelased, kes võtavad eestlasi võrdsete partneritena kõigis toimingutes ja usaldavad neid igati.

Sportlik laupäev

Laupäev kulus laskeharjutustele Nursi lasketiirus. Lasime testharjutuse (150 m pikali (kolm lasku), 150 m põlvelt (kolm lasku) ja 50 m püsti (kolm lasku)) automaatrelvast AK-4.

Järgnes suusatamine Haanjamehe talu lähedal vastavalt oma võimetele (1–4 ringi 3,7 km pikkusel rajal).

Kõigile osalejatele meeldis Haanjamehe talu külalislahkus ja ümbritsev loodus, seetõttu on kavas ka järgmine talvelaager korraldada samas paigas.

kapten Andre Lilleleht,
leitnant Andres Kutser,
nooremleitnant Andre Hansaar

Sõjaväeliste auastmete andmine

19. veebruar 2004

Kaitseväge juhataja 6. veebruari 2004 ettepaneku kohaselt on antud EROK liikmetele järgmised sõjaväelised auastmed:

Uudised

■ 20. veebruaril 2004 tähistas oma 5. aastapäeva Leedu Armeeservide Assotsiatsioon (LAFRA). EROKd esindas pidustustel selle esimees leitnant Heino Piirsalu.

■ 2.–4. aprillini 2004 pidas oma iga kahe aasta tagant korraldatavat üldkoosolekut Rootsi Reservohvitseride Liit. Koosolekul osales EROK esimees leitnant Heino Piirsalu.

■ 8. aprillil peeti Üksik-Vahipataljoni (ÜVP) Ohvitseride Kogu keegliturniir. Võistlusel osalesid Kaitseväe, ÜVP, Kalevi Pataljoni Ohvitseride Kogu (Kalevi POK), EROK võistkond ja kaks ROK võistkonda. Võistkonnad

loositi kahte kolmemeeskonalisse alagruppi. EROK võistkond võitis alagrupi võistluse tulemusega 217 punkti (kokku oli võistkonnal 60 viset; keskmiselt 3,616 mahavisatud kurikat ühe viske kohta). Finaali jõudsid ÜVP, Kalevi POK, üks ROK ja EROK võistkond. Pingelises finaalis suutis EROK võistkond oma tulemust parandada ning 219 punkti (keskmiselt 3,65 mahavisatud kurikat viske kohta) andis tubli teise koha. Esikoha saavutas ÜVP võistkond, kes kogus 233 punkti. EROK hõbedasse võistkonda kuulusid Tõnu Vaher, Tiit Ling, Kardo Merivald, Erkki Jõeäär, Indrek Reismann ja Imre Ojamaa.

EROK uued liikmed

Juhatuse koosolekul 9. veebruaril 2004 otsustati võtta EROK liikmeks:

leitnant Tiit Ling,
lipnik Kuido Külm,
lipnik Erkki Jõeäär,
lipnik Tarmo Vanamõisa,
lipnik Danel Kolik.

Juhatuse koosolekul 10. märtsil 2004 otsustati võtta EROK liikmeks lipnik Kristjan Väärt.

Autasud

Kaitseväge juhataja on oma 20. veebruaril 2004. aasta käskkirjaga nr 140 autasustanud järgmisi EROK liikmeskonda kuuluvaid reservohvitseri:

Kaitseväge teenetemärk

kapten Jaan Krinal
leitnant Heino Piirsalu

Kaitseväge Eriteeneterist

kapten Kaido Pihlakas
nooremleitnant Ülo Isberg

Mälestusmedal "10 aastat taastatud kaitseväge"

leitnant Heiki Arike

Leedu Armeeservide Liit autasustas 19. veebruaril 2004 oma Kuldmärgiga leitnant Heino Piirsalu.

EESTI RESERVOHVITSERIDE KOGU JUHATUS

Valitud EROK üldkoosolekul
13. veebruaril 2003

Juhatuse esimees

leitnant **Heino Piirsalu**
(heino.piirsalu@baltflex.ee, tel 502 6797)

Juhatuse aseesimees, üld- ja finantstoimkonna esimees

leitnant **Andre Lilleleht**
(andre@falck.ee, tel 501 6178)

Juhatuse liige, personali- ja väljaõppetöökonna esimees

leitnant **Olavi Tammemäe**
(olavi@seit.ee, tel 501 1675)

Juhatuse liige, personali- ja väljaõppetöökonna liige

leitnant **Raul Hindov**
(raul.hindov@rk.ee, tel 693 5778)

Juhatuse liige, välistoimkonna esimees

leitnant **Tiit Meren**
(tiit.meren@kcc.ee, tel 502 4084)

Juhatuse liige, teabe- ja tavanditoimkonna esimees

leitnant **Lauri Kurvits**
(lauri.kurvits@eelk.ee, tel 508 6355)

Eesti Reservohvitseride Kogu infoleht
Tagavaravägi ilmub ajakirja Kaitse Kodu!
vahelehen.

Toimetaja leitnant **Lauri Kurvits**
(lauri.kurvits@eelk.ee, tel 508 6355)

NSV LIIDU TERRORIRÜNNAKUTEST TSIVIILISIKUTE VASTU

Tänapäeval kuuleme, loeme või näeme mediakanalites kurbi teateid maailma eri paikadest, et terrorirühmitused on rünnanud tsiviiliskuid. Lapsed, naised ja vanurid hukuvad, saavad haavata, paljud jäävad invaliidideks.

Enn Tartu

Tänavu märtsis möödus 55 aastat okupantriigi Nõukogude Liidu 1949. aasta 25. märtsil läbi viidud suurküüditamisest. Sellekäigus saadeti Eestist Siberisse umbes 20 000 inimest. Praegust rahvaarvu aluseks võttes ja suhtarve arvestades tähendaks see näiteks USAs 6 miljonit inimest.

1949. aasta küüditamise ohviteks olid eelkõige lapsed, naised ja vanurid. 1949. aasta suurküüditamine oli osa NSV Liidu eesti rahva vastu suunatud rahvusmõrva- ehk genotsiidipoliitikast. Märtsiküüditamise üheks eesmärgiks oli ka rahva hirmutamise, et viia Eestis läbi sundkollektiviseerimine.

Väikerahva sõjakaotused

Eesti Vabariik oli püüdnud 1930. aastatel ajada rahvusvahelises ulatuses neutraliteedipoliitikat, et vältida Eesti sattumist võimalikesse suurriikidevahelistesse sõdadesse. Paraku okupeeris Nõukogude Liit Eesti Vabariigi 16.–17. juunil 1940 ja annekteeris selle peagi. 1940.–1941. aasta Nõukogude Liidu terror oli eelkõige terror tsiviilelanike vastu. Isegi endised sõjaväelased olid tsiviiliskuid, sest nad ei võidelnud, relv käes.

Okupantriik Nõukogude Liit kiskus Eesti Vabariigi kodanikud ikkagi Teise maailmasõtta.

Terrori ja selle tulemusena, et Eesti kodanikud olid kistud Teise maailmasõtta, hukkus umbes 100 000 Eesti Vabariigi kodanikku. Kui see arv võtta näiteks suhtarvuna tänapäeva Prantsusmaa elanikkonnast, see tähendaks 5,8 miljonit hukkunut, USAs aga 30 miljonit, Hispaanias umbes 4 miljonit.

Punaterrori repressioonides sai kannatada enam kui 270 000 inimest, 70 000 olid sunnitud Eestist põgenema.

Saksa okupatsiooni ajal hukkus umbes 8000 Eesti Vabariigi kodanikku, nendest tuhatkond juuti.

Iga inimelu on väärtuslik ja püha. Mälestame ja leiname nii minevikus kui ka tänapäeval hukkunuid. Teeme kõik endast oleneva, et minevik ei korduks.

Tänavu märtsis möödus 60 aastat NSV Liidu lennukõõli poolt toime pandud terrorirünnakutest, mis olid samuti suures osas suunatud tsiviilelanike vastu. Veel nüüdki püüavad mõned naaberriigi Venemaa poliitikud väita, et Eesti astus 1940. aastal vabatahtlikult Nõukogude Liitu. Aga miks pommitas Nõukogude Liidu lennukõõli siis 1944. aastal massiliselt Eesti linnu, kus said kannatada eelkõige tsiviiliskuid? 6. märtsil 1944 pommitati Narvat, 7. märtsil Tapat, 9. märtsil Tallinna ja 26.–27. märtsil Tartut.

1944. aasta Tartu pommitamise vähetuntud tahk

Pärast Teist maailmasõda olen paljude inimeste käest kuulnud, et 1944. aasta kevadtalvel Tartul ja tartlastel osaliselt vedas, sest punakotkad pildusid palju pomme väljapoole linna: ida poole Anne luhale, kagu poole Ropka raudteejaama ümbruse põldudele ja põhja poole Narva maantee jõudva Karusoo lõppu heinamaadele (enne Kilgi teeristi).

Tookord ja veel tänapäeval püüavad mõned ajalooselatajad väita, et need sõja seisukohalt nõmedad pommitamised

1944. a Tartus eksisteerinud transpordisõlmed (number valges ringis) ja kasutatud petuobjektid (number mustas ringis): lennukõõli ja libalennukõõli (1), jõesadam ja libasadam (2) ning raudteejaam ja libaraudteejaam (3).

olid tingitud punalendurite agarusest, rumalusest või laiskusest. Eks neid inimlike omadusi ole ikka olnud ja saab olema edaspidigi.

Hoopis teise tähenduse annab nende meie seisukohalt õnnelike möödapommitamiste puhul oletus, et Saksa pool suutis 1944. aasta kevadtalvel Tartut ründma saadetud lennukõõli eksiteele viia.

Olen sündinud septembris 1938. Teise maailmasõja algust okupeeritud Eesti pinnal mäletan väga katkendlikult, aga 1944. aastat mäletan juba üsna hästi.

Meie pere elas tookord Tartu vallas Aovere külas. Tartust põhja poole suunduva Narva maantee ääres enne Kilgi teeristi on Tartu poolt tulles paremat kätt Aovere küla kolm talu, vasakut kätt, s.t teisel pool maanteed olid heinamaad ja siis Karusoo lõpp. 1943/44. aasta talvel ehitasid sakslased Käärdi ja Teiste-Käärdi maadele mingi "objekti", rahva-keeli mingi "sakslaste jama". Narva maanteel käis väga tihe liiklus, aga inimesed ei saanud täpselt aru, mis "objekt" see on. Lastele (külas oli kolm pois-si) öeldi, et seal on vist mingi sakslaste õhuvaatluspost, mis teenindab Tartu (sõjaväe)lennuvälja.

Punakotkad olid ennegi külainimesi pardarelvadest tulistanud ja sinna-kanti üksikuid pomme pildunud, aga tõeliseks mölluks läks 1944. aasta 26. märtsi õhtul. Läksime kogu perega õue ja siis keldrisse. Mehed läksid varsti uuesti õue. Hiilisin kaasa. Meie talust umbes 7 km kaugusel oleva Tartu pommitamine juba käis. Taevas olid "jõulukuused" (valgustusraketid), ristlesid helgiheitjad, lendasid punased leekkuulid, kuulda oli mürinat ja mõningal määral näha juba tulekahjude kuma.

Äkki visati meie küla kohale suur valgusrakett, nn jõulukuusk. Õues oli nii valge, et oleks võinud lehte lugeda. Aga kohe hakkasid umbes ühe kilomeetri kaugusel Karusoo otsas tööle õhutõrjesuurtükid, rahvapäraselt flakid (*die Flugabwehrkanone*), mis lasid jõulukuused puruks. Jälle oli pime, kui Tartu pommitamise kuma välja arvata. Aga peagi hakkasid Karusoo otsa kukkuma pommid. Algul oli kuulda vilinat, siis saabus hetkeks vaikus, seejärel käis müra- kas. Aga varsti oli kuulda ainult üksteisele järgnevaid plahvatusi. Ema tormas keldrist välja, võttis mul tutist kinni ja viis keldrisse tagasi.

Nõukogude lennuvägi pommitas ka järgmisel ööl Karusoo otsas olevat "objekti", vähesel määral veel mõnel järgnevalgi ööl. Siis, s.t aprilli lõpul ja mai alguses oli vaikus majas.

Saime teada, et Aovere küla vastas oli sakslaste pettelennuväli. Elektrivoolu saadi autodega veetavatest sisepõlemismootorite abil käivitavatest generaatoritest. Maapinnal asuvate tulede abil anti esimene pettesignaal. Ainult kolm pealt lahtistesse muldkindlustustesse paigutatud flakki ja kaks suurekaliibrilist kuulipildujakompleksi tulista-

sid eelkõige valgustusrakette ega lasknud lennukeid liiga madalale. Kui esimesed pommid olid kukkunud, pandi heinamaal põlema hirmsat musta suitsu ajavad tõrvamättad (s.t õhukestest puitlaastudest tõrvaga immutatud padjakesed). Segaduse suurendamiseks olivat pillutud veel väiksemaid suitsugranaate. Heinamaal olid ka veel mõned autoakudega valgustatud masinavrakid, mis õhust vaadatuna võisid näida lennukitena.

Pettelennuväljal töötasid ainult sakslased. See kaotati, s.t viidi minema 1944. aasta mais. Nädal enne ärasõitu lasti meid, külapoisse, ka "lennuväljale". Pommiauke oli heinamaal ja Karusoo otsas palju. Pärast lugesid kohalikud maaomanikud-talumehed pommiaugud kokku - neid leiti 365. Miina Härma kolhoos tegi seal hiljem põhjaliku maaparaanduse. Suured traktorid lükkasid kõik tasaseks. Teatavasti oli tegelik lennuväli Tartu linna ääres, mitte kaugel Jänese ja Puiestee tänavast.

Pettesadam oli Tartus ida pool Anne luhal. Sinna oli kogutud vanu laevavrakke. Valgustusega mängides viidi lendurid eksiteele ja pettesadamat pommitati. Ma käisin 1944. aasta suvel koos isaga

neid purukspommitatud vrakke vaatamas. Kauaaegne Tartu Memento esimees Paul Muuli juhtis korduvalt tähelepanu pommikaukude suurele hulgale Anne luhal. Anne kanali kaevajad avastasid kaks lõhkemata lennukipommi tulevase kanali alal ja nende pommid kahjutuks tegemiseks kutsuti demineerijad.

Tartust kagusse jääva Ropka raudteejaama lähistel põldudel olevat vana-dest vagunitest kombineeritud ja Tartu 1944. aasta märtsipommitamise ajal puruks pommitatud "raudteejaama" ma ise näinud pole, kuid sellest on mulle rääkinud mitu inimest.

Jäägu sõjaajaloolaste uurida, kuidas sõdivad pooled üksteist neil Eestile traagilistel päevadel täpselt üle kavaldasid. Igatahes kui need pommid, mida punakotkad heitsid 1944. aasta kevadtalvel Anne luhale, Karusoo otsa heinamaadele või Ropka jaama lähedastele põldudele, oleksid heidtetud Tartu linnale, oleksid Tartu purustused olnud veelgi rängemad, kaotused tsiviilelanike hulgas veelgi suuremad. ■

Enn Tarto on vabadusvõitleja ja Kaitseliidu auliige.

OOTAMATUS

Olavi Punga, lipnik

Ootamatus on sõjakunsti oluline osa. Ootamatuse saavutamiseks on läbi ajaloo kasutatud vastase segadusse viimist, ülekaaldamist ja ka otsest petmist. Eelkäijate kogemustele tuginedes on aegade jooksul lisatud üha uusi ja uusi võtteid vaenlase petmiseks või ülekaaldamiseks.

Ootamatusele ja selle saavutamisele on aegade jooksul suurt tähelepanu pööratud nii teoreetilistes töödes kui ka praktikas.

1920. aastatel töid Vene sõjandusteoreetikud Esimeses maailmasõja ja Venemaa Kodusõja kogemustele tuginedes esile asjaolu, et üheks olulisimaks ootamatuse saavutamise vahendiks on operatiivne maskeering, mis peab olema aktiivne, loomulik, vaheldusrikas ja katkematu ning sisaldama varjatust, imitatsiooni, demonstratiivset tegevust ja desinformatsiooni.

Teise maailmasõja eelsed venelaste kogemused näitasid, et eesmärgipäraste toimingu läbiviimisega on võimalik vaenlase eest varjata operatsiooni mõtet, koondumispiirkonda, koosseisu, vägede valmidust ja võitlusvõimet. See kõik tagas aga ootamatuse sõjategevuse käigus ning suurendas loodavate grupeeringute püsivust.

Ootamatuse saavutamisel peetakse olulisimaks operatiivset maskeeringut.

Esile on toodud nelja võimalust vaenlase eksiteele viimiseks:

- objekti varjamine vaenlase luure eest;
- objekti deformatsioon – välisilme muutmine;
- imitatsioon;
- desinformatsioon.

Enesestmõistetavalt peab maskeering olema loomulik, pidev ja vaheldusrikas. Mõninga-tes riikides on maskeering ja petmine ohvitserkonna väljaõppe läbivaks koostisosaks.

KAITSELIIDU AUTOÜLEVAATUS LÄHENEB

Eesti kaitsejõudude sõidukite registris arvele võetud transpordivahendite tehnilised ülevaatused toimuvad 2004. aastal eraldi Kaitseliidus ning kaitsejõudude väeosades ja asutustes.

Toivo Mäe, kapten

Arvestades Kaitseliidu malevate ja kaitsejõudude kasutuses olevate transpordivahendite hooldamise ja remondi eripära, algab Kaitseliidu transpordivahendite ülevaatus 24. mail Saaremaal ja lõpeb 18. juunil Kaitseliidu peastaabis, kusjuures sinna võivad ülevaatusse tulla ka hilinejad või kordusülevaatusse määratud nii teistest malevatest kui ka riigikaitseosakondadest.

Oleme tehnilist ülevaatuset aasta-aastalt karmistanud, kuid ikkagi tullakse veel mütsiga lööma või isegi raha paksuma. Seetõttu ongi paras aeg hoiatada – seekord jäävad vastutavad isikud sellise käitumise korral ilma nii transpordivahendi tehnilisest passist kui ka registreerimisnumbrist ja ilmselt tuleb Eesti kaitsejõudude sõidukijuhi tunnistuse tagasisaamiseks ka uus eksam teha.

Äärmuslikke näiteid

Eelmise aasta tehnilise ülevaatuset kokkuvõtte pakub erinevaid äärmuslikke näiteid. Nii on meil kirjast kolm sõidukit, mille valdajad avaldasid sügavat ja nõrduvat protesti, et ülevaatuskomisjon ei lasknud neid suurte roosteplekidega autosid läbi. Nende sõidukite väljanägemine mõjus juba eemalt vaadates häbiplekina nii EKL numbrimärkidele kui ka tervele Kaitseliidule, mis kuidagi ei tule organisatsiooni mainele kasuks. Eneseõigustuseks viidatakse sellele, et malevad ei anna malevkondadele autode remondiks raha. Aga sõita tahtakse ikkagi.

Kaks nendest sõidukitest olid Harju malevast, üks Kuusalust ja teine Sauele ning üks Sakala malevast. Minu küsimuse peale, et miks te nii roostes bussiga üldse ülevaatusse tulite, löödi RAFi üks nii suure hooga kinni, et pani lausa imestama, et selle vanakese bussiga konstruktsioon üldse vastu pidas. Või oli see hoopiski rooste, mis sõidukit koos hoi-

dis? Peagi saame näha, milline on sellel aastal selle bussi olukord ja millised bussijuhi liiklusalased teadmised.

Ülevaatusel kontrollime ka Eesti kaitsejõudude sõidukijuhi tunnistuste ja sõidupäevikute olemasolu.

Eelmisel aastal hakkasid silma ka vanamoodsad tulekustutid, rääkimata aegunudest. Selliseid tulekustutusvahendeid ette näitavaid sõidukite valdajaid saame käsitleda isikutena, kes tahtlikult soovivad hävitada Kaitseliidu vara ja küllap me midagi välja mõtleme, et Kaitseliidu kalleid autosid nende käest päästa.

Tuled korda!

Igal aastal puutume ülevaatusel kokku probleemsete esi- ja tagatuledega. Esitulede hädadega on juba aastaid kaitsejõududes kindlalt esirinnas Viru Üksik-jalaväepataljon, sest igal aastal keeravad need nutikad sõdurpoisid omavoliliselt veoautode esilaternatesse pirnid valesti, see tähendab alumise poole üles. Jõudu tööle, Viru poisid! Vaenlast peab ju eksitama ja sellised tuled paistavad hästi silma.

Kaitseliidus on eriti on probleemide- rohked vanad Žigulid, sest nende tagatulede pistikud ja kontaktid korrodeeruvad kergesti. Selle häda vastu aitab aerosool Contact Cleaner, mis kontakte puhastab. Iga asi ju vajab hooldamist ja määrimist.

Enam ei kavatse ma sõiduki valdaja tungival nõudel (aga mul ju tuli põleb!) tõsta kätt silmade ette ja kummardada tagatulede juurde, et vaadata, kas pirn hõõgub või ei. Teadmiseks: seekord on meil kaasas esitulede reguleerimise stend, millega on võimalik mõõta ka valgustugevust luksides. Vaidluse korral mõõdame, kas laternast väljuv valgusvihk vastab normidele või ei vasta, ja vastavalt sellele ka otsustame vea suuruse. Tagatuled peavad olema korras ja nähtavad – soovitan eelnevalt selgeks teha, kui kaugele peavad olema tagatuled nähtavad.

Juhul, kui ülevaatuset lõppedes on aega ja leidub tahtjaid, võime ka sõidukite esitulesid reguleerida, sest reguleerimisstend on ju kaasas.

Ülevaatus kui ellujäämiskursuse etapp

Eelmisel aastal oli probleeme ka turvavöödega. Nii oli Järva maleva Žiguli kasutaja omavoliliselt turvavööd maha monteerinud, sõites enesestmõistetavalt ja täie teadmise, et ta on nii kõva kapten, kes ei karda surma ega kuradit, rääkimata liikluspolitseinikust. Sõiduk sai sõidukeelu, kuid kõva kapten ei hoolinud sellest ja sõitis rahulikult mitu kuud ilma turvavööde ja ülevaatuseta, eirates ka sõidukile pandud sõidukeelu. Kui sellised üleastumised peaksid tänava korduma, jääb see sõiduk ilma tehnilisest passist ja EKL numbrist ning sellest teavitatakse maleva pealikut, kaitsejõudude sõjaväepolitseid ja liiklusjärelevalvet ning ilmselt võetakse tarvitusele muudki vajalikud meetmed.

Eristel tähelepanu soovitame enne ülevaatuset pühendada ka piduritele ning lekkivatele pidurimansettidele, sest mullu oli selles vallas probleeme isegi iga päev Tallinna liikluses osalevate sõidukitel. Lähtudes Tallinna liiklusest on seal baseeruvate Kaitseliidu sõidukite, kaasa arvatud Harju maleva sõidukid, ülevaatuskohaks määratud Tagalapataljonis asuv ülevaatuspunkt. Meeldetuletuseks tahan rõhutada veel kord, et ülevaatusel tuleb ette näidata kõik Kaitseliidu malevate sõidukid.

Jõudu tööle, kaitseliitlased! Võtke sõidukite tehnilist ülevaatuset mitte kui karistust, vaid kui ellujäämiskursuse ühte etappi, kus püüame aidata just teid ellujäämisel üha karmistuvates liiklusesoludes. ■

Toivo Mäe on Kaitseliidu peastaabi peamehaanik.

TULEOHUTUS KAITSELIIDUS

Taasloodud Kaitseliit on arenenud tegusaks organisatsiooniks, kus pole enam kohta ebameeldivail relvaintsidentidel, omavolil, korralagedusel. Ometi näib üks valdkond olevat ohtlikult unarusse jäänud – see on tuleohutus.

Orm Tammepuu

Esiteks pole malevate eelarves tuleohutuse korraldamiseks sentigi raha ette nähtud, teiseks on nii mõnegi kaitseliitlase suhtumine tuleohutusnõuetesse võrdlemisi üleolev. Ehkki kaitseministri 2002. a 4. jaanuari määruse nr 1 kohaselt kuuluvad kõik Kaitseliidu hooned kord aastas inspekteeritavate objektide hulka, näib tuleohutusjärelvalve olevat Kaitseliidust kauge kaarega mööda käinud. Järgnevalt püüan anda lühiülevaate valdkonna olulisematest nõuetest ja mõningaid näpunäiteid olukorra parandamiseks.

Tuleohutusnõuded

Tuleohutusnõuded päästeseaduse mõistes on tehnilised ja korralduslikud nõuded, mille eesmärk on tagada maa ning selle juurde kuuluvate hoonete ja rajatiste, tegevuse ja seadmete töö tuleohutus, samuti nõuded tuletõrje- ja päästevahenditele. Tuleohutuse üldnõuded, kütteseadmete puhastamise ja tuletõrje tuleohutusnõuded, tuletõrje- ja päästevahenditele esitatavad nõuded ning tuletõrje- ja päästevahendite nõuetele vastavuse tõendamise korra kehtestab siseminister oma määrusega. Ehitamise ja remontimise juures tuleb arvestada ka ehitusseadusest tulenevate ehitiste tuleohutusnõuetega. Kaitseljõudude tuleohutusnõuded kehtestatakse kaitseministri määrusega.

Kaitseljõudude tuleohutusnõuded

Vastav kaitseministri määrus on välja antud 10. jaanuaril 2000 ja selle järgi rakendatakse kaitseljõududes pisukeste erisustega järgmisi tsiviilõigusakte:

- 1) tuleohutuse üldnõuded;
- 2) nõuded esmastele tulekustutusvahenditele ja nende vajadus;
- 3) metsa ja muu taimestikuga kaetud alade tuleohutusnõuded;

See eakas nõukogude "tulekustuti" ei vasta tänapäevastele standarditele, on bussi jaoks liiga väike ja arvatavasti ei kustuta ka tuld. Halvim on see, et ta asub Kaitseliidu bussis.

- 4) tuletõrje tuleohutusnõuded;
- 5) nõuded tuleohutusmärkidele ja nende vajadus;
- 6) nõuded tuletõrjeevarustuse seadmetele;
- 7) kütteseadmete puhastamise tuleohutusnõuded;
- 8) nõuded turvalagustussüsteemile;
- 9) nõuded tulekahjusignalsüsteemidele;
- 10) nõuded automaatsetele tulekustutus-, piksekaitse- ja suitsutõrjesüsteemidele.

Mainitud erisused on marginaalsed ja muudavad loetletud tuleohutusnõudeid pigem veelgi rangemaks. Seega kehtivad kaitseljõududes täiel määral samad tuleohutusnõudmised kui mujalgi.

Tuleohutuse üldnõuded

Siseministri määrus "Tuleohutuse üldnõuded" on baasdokument, mis sätestab üldised tuleohutuse korraldamise, territooriumi, ehitiste ja seadmete kasutamise, tuletõrje veevõrgu ja tulekahju korral tegutsemise nõuded. Vastavalt üldnõuete 4. paragrahville peab objekti valdaja kehtestama objektil *üldise tuleohutusjuhendi*, mis täpsustab tu-

leohutusnõudeid konkreetse ehitise ning selles toimuva tegevuse või protsessi ja kasutatava seadmetiku tule- ja plahvatusohtlikkuse eripära arvestades. Üldine tuleohutusjuhend, mis määrab kindlaks tuleohutuse tagamise nõuded objekti kohta tervikuna, sisaldab:

1) objekti tule- ja plahvatusohtlikkuse üldiseloomust;

2) nõudeid territooriumi, tuleohutuskuja, ehitise ja tuletõrje veevõtukohta juurdesõidutee korrashoiu kohta;

3) nõudeid tuleohtliku tegevuse või protsessi teostamise, põlevmaterjali hoidmise ning tehnoloogiliste seadmete ja ruumide põlevmaterjalist jäätmetest puhastamise kohta;

4) nõudeid mootorsõidukite territooriumile lubamise, seal liiklemise ja parkimise kohta;

5) suitsetamiskohale esitatavaid nõudeid ja suitsetamiskohti;

6) nõudeid side-, tuletõrje- ja päästevahendi ning tuletõrje veevarustussüsteemi korrashoiu kohta;

7) töötajate kohustusi tulekahju tekkimisel, tulekustutus- ja päästemeeskonna väljakutumisel, inimeste evakueerimisel ning tuletõrje- ja päästevahendite kasutamisel, samuti sündmuskohal tulekustutus- ja päästemeeskonna juhiga tehtava koostöö korda;

8) objekti allüksuste tuleohutuse eest vastutavaid isikuid või nende määramise korda.

Objektil, mille koosseisus on tule- ja plahvatusohtliku tegevuse või protsessiga allüksus, võetakse üldise tulehu-

tusjuhendi koosseisu eraldi osana allüksuse tuleohutusjuhend.

Hästi koostatud tuleohutusjuhend(id) on tuleohutuse ratsionaalse korralduse alus, millega määratakse tuleohutusrežiim objekt(de)l. Asjalikud juhendid muudavad lihtsaks ka seadusega nõutud uute töötajate tuleohutusjuhendamise.

Esmased tulekustutusvahendid

Esmased tulekustutusvahendid, mille all mõtleme eeskätt tulekustuteid, peavad olema kõigis hoonetes, sõidukites ja tuletöö kohtades – viimase all tuleb mõista ka lõkketegemis- ja laskmispaiku õppustel.

Tulekustutite hulk hoonetes sõltub nende kasutamise otstarbest. Õppe- ja spordihoonetes võib rehkendada üks tulekustuti 200 m² kohta; staapides, töökodades ja ladudes üks tulekustuti 150 m² kohta; kütuse- ja laskemoonahoidlates (plahvatusoht!) üks tulekustuti 50 m² kohta, ent kõigil juhtudel peab olema vähemalt kaks kustutit igal korrusel. NB! Arvestuse aluseks on 6 kg laenguga pulberkustuti, selle asendamiseks muu kustutiga on omad reeglid.

Sõiduautodel võib olla 1 kg pulberkustuti, kuid soovitatav on ikka 2 kg. Veokitel peab olema vähemalt 2 kg kustuti, ent see võiks Kaitseliidu tehnika kasutusotstarvet arvestades olla suurem.

Tulekustutid peavad vastama Eesti standarditele ja neil peab olema vastavussertifikaat. Eelistada tuleks suure kustutusvõimsusega, ventiili ja manomeetriga metalltulekustuteid. Katselõkete testitud kustutusvõimsust näitab tähtede ja numbrite kombinatsioon kustuti sildi ülaosas. Näiteks 6 kg pulberkustutil on Eestis lubatud miinimum 21A113B; headel kustutil 27A183B või 34A233B.

Tulekustuteid peab regulaarselt (hoonetes iga kahe aasta tagant, autodes igal aastal) kontrollima vastavussertifikaati omav isik, kes allkirjastatud kleepsuga kinnitab tulekustuti korrasolekut.

Kõige tähtsam on aga see, et tulekustutit osataks kasutada – selleks on tarvis korraldada praktilisi õppusi.

Tuleohutus väliõppustel

Väliõppustel tuleb tuleohtlikul ajal, s.o lume sulamisest suurte sügisvihmade ni määrata tuleohutuse eest vastutav isik, juhendada osalejaid tuleohutusnõuete osas ja tagada nende täitmine,

kindlustada esmaste tulekustutusvahendite olemasolu ja tutvustada kustutusvõtteid – seda sõltumata sellest, kas tehakse tuld või mitte. Nõuded on suhteliselt elementaarsed: suitsetada võib ainult selleks ettevalmistatud, mineraalse pinnasega või märjas kohas, tuld teha võib ainult selleks ettevalmistatud kohas, keelatud on rohke suitsu tekitamine kohalikkude häirekeskust eelnevalt informeerimata. Laskmistel tuleb püssitorude eest eemaldada kuivanud oksad ja rohi, mis võivad süttida, samuti peab kaasas olema vähemalt kaks 6 kg pulberkustutit.

Eriliselt ettevaatlik tuleb olla kaasakantavate ahjudega, millega on juba korduvalt olnud õnnetusi. Käepäraste vahenditega peab kindlustama põlevmaterjali piisava distantsi – vähemalt pool meetrit – kuumadest pindadest. Esmase kustutusvahendina võiks telgis olla ämber veega; pulberkustuti kasutamine telgis saastab täielikult nii kogu varustuse kui ka inimeste suud-silmad, raskendades telgist väljapääsu leidmist.

Kokkuvõtteks

Kaitseliit arendab koostööd päästestruktuuridega. Korrastatakse dokumentatsiooni, luuakse ühisüksusi, väljatöötamisel on päästealane kursus Kaitseliidu Kooli jaoks.

Sellel foonil oleks üsna kurb, kui Kaitseliit ise lihtsate tuleohutusnõuete eiramise tõttu päästeasutustele tööd annaks. Sestap näib olevat ülim aeg pöörata senisest suuremat tähelepanu nii materiaalsele kui ka korralduslikele abinõudele tulekahjude vältimiseks.

Kindlasti leidub kõigi malevate ridades ka tuletõrjujaid ja päästespetsialiste, kes aitaksid olukorda kaardistada, abinõusid kavandada, õppusi ja koolitust korraldada jne. Soovitavalt enne, kui mõni staap tuleroaks saab, angaaritais varustust maha põleb või laskemoonalaadu õhku lendab. ■

Orm Tammepuu on tuletõrje- ja päästeinsener ning Tallinna maleva kaitseliitlane.

SURI KINDRAL ADOLF ERIK EHRNROOTH

Mõni päev pärast iseseisvuspäeva tuli teade Eesti suure sõbra, jalaväekindral Adolf Erik Ehrnroothi lahkumisest. Ta oli just alustanud oma sajandat eluaastat.

Kindral Ehrnrooth kuulus sellesse Soome sõjameeste plejaadi, kelle teeneks võib pidada Soome riigi ja rahva säilimist vabana aastaid kestnud ränkades võitlustes idast ründava hiigelriigi vastu. 1944. aastal Karjala kannasel ja Vuokse ääres peetud raskest kaitsevahingutes olid Eesti vabatahtlikud sel ajal veel kolonelleitnandi auastmes Ehrnroothi, s.t 7. rügemendi ja nn lahingugrupi Ehrnrooth naabrid. Sealt pärineb austus ja lugupidamine eesti relvavendade vastu, mida kindral meile osutas oma pika elu lõpuni.

Kindral Ehrnrooth oli ka Soome Sõjaveteranide Eesti Ühenduse auliige. Vaatamata oma kõrgele eale ja sõjast põhjustatud invaliidistumisele külastas ta oma eesti relvavendi kahel korral. Eesti Vabariigi president Lennart Meri on autasustanud kindrali Ehrenroothi Eesti kõrgeima teenetemärgi Maarjamaa Risti I klassiga.

Kõrgete teenetemärkidega on teda autasustanud ka Saksumaa, Prantsusmaa, Taani ja Rootsi. Kindral Ehrnrooth oli ka mitmete kõrgete Soome teenetemärkide kavaler, neist väärtuslikum on aga Soome Vabadusristi Mannerheimi Rüüdirist.

Kindral Ehrnrooth oli selle põlvkonna esindaja, kes pidas oluliseks iga rahva, eriti aga väikerahva enesekaitsevõimet, lootmist kõigepealt iseendale. Need põhimõtted ja selle arusaamise on tema põlvkond andnud edasi Soome noorsoole. Sellele tuginedes ei tarvitse soomlased olla mures oma tuleviku parast.

Eestlased, kes nende meeste kõrval on võidelnud, on saanud sealt kaasa arusaamise sellest, mis teeb ühe rahva tugevaks. Arvatavasti on see arusaamine ja selle juurdumine ka Eestis kõige suurem väärtus, mille oleme Soomest kaasa toonud ja sellega oleme avaldanud oma suurimat austust sõbrale ja relvavennale kindral Adolf Erik Ehrnroothile.

Soome Sõjaveteranide Eesti Ühendus

TULE JA UURI — SAAD TARGEMAKS

Merle Lember, staabiveebel

Mihkel Kahju (15) on Saaremaal Panga külas sündinud noormees, kelle elutee vahepeal kaheksaks aastaks Tallinna tõi. Kivilinn ja “pealinna võlud” ei köitnud looduse keskel sirgunud poissi ja 11-aastaselt, pidanud pikalt nõu vanematega, võttis Mihkel vastu otsuse pöörduda tagasi sünnikoju Saaremaale – maale, kus on metsad ja meri, sinna, kus on tema juured.

Üsna varsti pärast Saaremaale elama asumist astus Mihkel Kahju ka Kaitseväe noorteorganisatsiooni Noored Kotkad liikmeks. Eeskujuks oli sirguvale mehele suuresti isa nooremleitnant Meelis Kahju, kes tegutses Kaitseväe Saaremaa malevas aktiivselt juba tolle alguspäevist. Praegune Kaitseväe Saaremaa maleva relvur nooremleitnant Kahju oli alguses ka Mihkli rühmaülem.

Mihkli sõnul oli tollal veel noorkotkaste juhendajana tegutsenud isa poisile suureks innustajaks. “Et nägin isa tegemistoimetamisi kõrvalt, oli mul kibelus ka endal sellises organisatsioonis osaleda,” rääkis Mihkel. “Eks isa ikka õhutanud mind ka pisut.” Samuti olid 11-aastasele mehehakatisele suureks eeskujuks 16–17-aastased noormehed, kes juba mõnda aega Noorte Kotkaste ridadesse kuulusid. “Küllap huvitavad tegelikult ju kõiki poisse sellised asjad, millega meie organisatsioonis tegeldakse,” nimetab noormees üht noorkotkaks hakkamise põhjust.

Kui soov Noorte Kotkastega ühineda oli küps, käis 12-aastane Saaremaa poiss veidi üle poole aasta vanade olivate tegevust kõrvalt jälgimas. 2000. aasta jüriööl andsid kõik liikmekandidaadid Karujärve lähistel õöpimeduses, kus ainsaks valguseks lõksetuli ja taevatähed, pühaliku vande, millega töötati ja kinnitati ausõnaga teha kõike, mis nende võimuses, et täita oma kohust isamaa ees, aidata igal ajal oma ligimest, jääda ustavaks noorkotka seadustele ja talitada nende järgi. “Olen alati valmis!”, kõlasid vande lõpusõnad.

“Kõige tugevam tunne pärast töötuselehe kättesaamist oli uhkus enda üle,” rääkis Mihkel. “Tol ajal oli see veel eriti suur.”

Saaremaa noorkotkas Mihkel Kahju leiab, et noorkotkana omandatud oskusi ja kogemusi võib tal vaja minna edaspidi ajatenistuses või ka muudel elualadel.

Miks käivad noored inimesed sellises militaarse auraga noorteorganisatsioonis? “Kõige rohkem vist ikka huvist sõjaväeliste asjade vastu,” arvab Mihkel. “Loomulikult on see osalt ka meelelahutus, sest seal saab veeta aega koos sõpradega. Meie koosolekutel saab tihti ka nalja, nii et ega see igav ka ole.”

Ajateenistuses häbisse ei jää

Mihkel on veendunud, et poisid, kes tulevikus kaitseväge peavad minema, võiksid sellisesse organisatsiooni kuuluda. “Saab ettekujutuse, mida ühes sõjaväeosas tehakse. Ja tänu sellele on ajateenistuses palju kergem.”

“Võid minna kaitseväge ajateenistusesse palju rahulikuma südamega, oled ju selleks paremini ette valmistatud,” nentis Mihkel. “Paljud poisid kardavad ajateenistust, mina isiklikult suhtun sellesse kui asjasse, mis tuleb läbi teha ja mis ei ole mulle sugugi nii raske, sest ma ei pea seal asju algusest peale õppima hakkama, mul on eelteadmised juba olemas.” Peamised oskused, mis noored mehed Noorte Kotkaste organisatsiooni kuuludes saavad, on sõjaväelised: harjutatakse marssimist ja rivikorda, õpitakse relvi tundma ja käsitsema, harjutatakse sõjaväetelkide ülespanekut, tutvutakse raadiotehnikaga.

Siiski ei saa mainimata jätta ka igapäevaelus vaja minna võivaid oskusi, mida Noorte Kotkaste kooskäimisel harjutatakse. Üheks niisuguseks on kindlasti esmaabi, mille õppimiseks kulutatakse üksjagu aega.

Laagrielu võlud

Kõige toredamad üritused, mis Noorte Kotkaste tegevuse raames aset leiavad, on Mihkli arvates laagrid. Neist põnevaimaks nimetab ta sügisel koolivaheajal Merisel läbi viidavat sügislaagrit, kus lisaks muudele laagritarkustele tuleb toime tulla ahjuga telgi ülespanemisega, seejärel raiuda ja saagida puid (seda loomulikult selleks lubatud kohtadest) ja pidada öösel vahti, et ahi ohutult sooja annaks. “Sügislaagris ilma töö tegemiseta hakkama ei saa,” lisab noorkotkas Mihkel.

Kohta, kus laagrit pidada, lubavad maaomanikud noorkotkastele lahkesti. Ka ei teki probleeme küttepudega, sest metsa all leidub piisavalt mahalangenud või kuivanud puid. Seeläbi kujunevad noorkotkaste sügislaagrid veidi ka metsakorrastustalguteks.

Kolme sügislaagri päeva jooksul tehakse mõndagi põnevat. Eriti kaasakiskuvaks peavad laagrilised öist lipuvarastamismängu. Mängimiseks moodusta-

takse kaks võistkonda, kaheks jagatakse ka maa-ala, kus mäng aset leiab, ning loomulikult on mängus kaks lippu. Laagri-liste ülesandeks on saada oma valdusesse vastasvõistkonna lipp. Kui kellelgi õnnestub vastast oma maa-alal puudutada, peab vastane "võõrale maale" jääma. Mäng põhineb luuramis- ja varjumisoskuste kasutamisel. Võidab see, kes on mängu lõppedes suutnud vaenlase lipu oma poolele toimetada.

Sügislaagrites korraldatakse ka matku huvitavatesse paikadesse. Viimati matkas Mihkel koos kaaslastega endiste punktite ja kahuripesade juurde.

Kui juba laagritest juttu, ei saa mööda minna ka suvelaagritest, mida peetakse viimasel ajal koos tüdrukutega ja mis on Mihkli sõnul muutunud seetõttu varasematest vähemtõiseks.

"Kui laagris on ainult poisid koos, on laagrid rohkem täis treeninguid, relvi ja õhtuseid-õiseid lipuvarastamis-mänge," rääkis Mihkel. "Võib öelda, et laagrielus koos tüdrukutega on õhus vähem militaarsushõngu."

Raadioluuremäng autolaagris

Kunagi autolaagris olles leiutas Mihkel koos poistega oma mängu. Mäng sai alguse sellest, et kusagilt oli poiste kätte sattunud kaks ühesageduslikku käsiraadiojaama. Mängu käigus pidi üks võistkond teise eest põgenema ja vastastele raadiojaama kaudu valejuhtnööre edastama. Kui põgenikud leiti, hakkas asi toimuma vastupidi. Eriti eredalt on Mihklike meelde jäänud olukord, kus tema võistkond oli ühes vaatetornis, andes väga palju valesid juhtnööre, mida vastased paraku kõiki ka uskusid. See kestis nii kaua, kuni vastased hargnesid ja üks neist nad vaatetornist üles leidis.

Autolaagri teeb poistele eriti põnevaks see, et kolme laagripäeva jooksul saab liiksaks liiklusmärkide ja -eeskirjade tundmaõppimisele proovida ka autosõitu.

Kondiproov Mini-Ernal

Selle aasta adrenaliinirohkeimaks ürituseks arvab Mihkel juunis asetleidva Mini-Erna, kus ta koos kolme sõbraga kavatses osaleda. Kuigi see on Mihklike esimene Mini-Erna, teab ta, et võistlusel läheb eriliselst vaja oskust varjatult tegutseda, peab suutma varjuda igasugu vaenlase ees, oskama luurata, kuid loomulikult läheb tarvis ka laskmis- ja esmaabi andmise oskust.

"Mini-Erna tahan läbi teha sellepärast, et on huvitav ja uhke midagi sellist proovida," ütles Mihkel. "Juba sellest võistluselt osavõtt on pool võitu."

Mini-Ernal peavad võistlejad tinglikult vastase tagalas kahe päeva jooksul läbima teekonna, mis võib kujuneda kuni 40 kilomeetri pikkuseks (linnulennult on retke kogupikkus 25 kilomeetrit). Retke vältel peab hoolikalt jälgima, et ei satutaks vastase kätte. Vahepeatustes tuleb täita erinevaid ülesandeid, mille eest kogutakse ka punkte. Kogu retke vältel tuleb hakkama saada stardist kaasa võetud vahenditega ja ilma igasuguse kõrvalise abita. Mihkli sõnul vajab Mini-Ernal osalemise eel eriliselst treenimist laskmine vahetult pärast jooksu, sest hingeldades lasta on hoopis raskem kui lihtsalt kohapealt.

Lisaks ootavad Saaremaa noorkotkaid sel aastal ees traditsioonilised suvelaager, sügislaager ja jõulupidu. Kindlasti korraldavad rühmad ka hulgaliselt väiksemaid üritusi.

Pühendumine ja enesekontroll

Noorkotkaste argipäev ei erine tavakodaniku argipäevast pealtnäha mitte millegi poolest. Kui mitte arvestada seda, et sellesse noorteorganisatsiooni kuuluja-
tel on tavanoores märksa kõrgemalt arenenud distsipliinitunnetus ja noorkotka pühalikku töotust andes on nad lubanud olla valmis täitma oma kohust isamaa ees.

Kord nädalas, reedeti, kogunevad Kuressaare rühma, kuhu ka Mihkel kuulub, noorkotkad Kaitseliidu staapi, et

pidada maha oma koosolekud ja harjutused-õppused. Viimati kordasid Kuressaare rühma noorkotkad üle juba varem omandatud teadmised esmaabist ja si-detehnikast. Kevadel, ilmade soojenedes saab taas väljas, näiteks takistusrajal treenima hakata.

Mihkli sõnul on koosolekud huvitavad, vahel õpitakse esmaabi andmist, vahel raadiotehnikat, vahel täpsuse peale laskmist ja mõnikord tehakse rividrilli. Harilikult harjutatakse õpitu ka praktiliselst läbi.

Noored nagu noored ikka

Mihkli sõnul ei erine noorkotkad tänaval kuidagi teistest noortest.

Noorkotkastele on välja töötatud omad seadused, mille hulgas kolme olulisimat (noorkotkas on hoolas õppija, noorkotkas on karske ja noorkotkas ei suitseta ega tarbi narkootilisi aineid) peetakse raudseteks seadusteks. Ülejäänud seadused kätkevad endas üldinimlikke isikuomadusi, nagu noorkotkast võib usaldada, ta on abivalmis, armastab oma kodu ja on ustav isamaale, on iga noorkotka sõber ning nõrgema kaitsja, noorkotkas on viisakas ja õilis, kaitseb ja hoiab loodust, täidab korralikult oma vanemate ja juhtide käsk, on julge, rõõmus ja naeratab raskustele.

Vahel tuleb ette ka hetki, mil ei jõua neile kõikidele tingimustele täielikult vastata. Kes meist ikka jaksab alati raskustele naeratada. Kolm raudset seadust on aga kindlalt karmiks täitmiseks, nende vastu eksimise korral võib noorkot-

Noored Kotkad saavad oma Kaitseliidus õpitud teadmisi relvadest ja sõjaasjandusest lahtiste uste päevadel ka teistele edasi anda.

Saarlaseks olek ja meresõit on lahutamatud.

kast ähvardada isegi liikmestaatuses ilmajäämine.

Mihkli sõbra Erki Elli sõnul vastab Mihkel küll kindlalt noorkotkaste seadustes ettekirjutatud tingimustele. "Ta on sõbralik, viisakas, rõõmsameelne, abivalmis ja sihikindel," räägib Erki. "Kui oleks vaja luurele minna, lähaksin Mihkliga julgesti. Ta on kogenud noorkotkas ja ka füüsiliselt heas vormis. Tema peale saab alati loota."

Mihkel on kuulunud Kaitseliidu noorteorganisatsiooni Noored Kotkad juba neli aastat. Oma eakaaslastele, kes sellesse organisatsiooni veel ei kuulu, soovib Mihkel: "Kui on huvi sõjaväelise tegevuse vastu või kartus sõjaväe ees, tule ja uuri asja. Saad targemaks!"

Kunagi oli Mihklil kindel soov käia isa jälgedes ja asuda täiskasvanuna maitsma kaitseväelase leiba. Praeguseks aga suunduvad tema tulevikuplaanid veidi rohkem infotehnoloogia poole. ■

ISAD JA POJAD ÖÖPÄEV TALVISES METSAS

Alar Linnaste, Elve Luik, Katrin Luik

Kuulnud Sakala maleva talvitamisõppustest, palus Viljandimaa Paistu vald nooremleitnant Marek Susil ja lipnik Lauri Nälgil korraldada valla peredele talvises metsas toimetulekuõppus.

Jaauarikuu nädalavahetusel osalesime Metsarõõmu talu metsas pereüritusel "Isad ja pojad üheskoos", millest võttis osa üpris palju poisse, mitmed tublisid isasid, aga ka tüdrukuid ja emasid. Kõikide osalejate soov oli end proovile panna, kuidas ööpäev talvises metsas toime tulla.

Õppisime ehitama mitmesuguseid onne. Õpetati, mida on oluline teada, kui metsa ära eksid, kuidas ulualust valmistada, millises suunas ja kuhu onn ehitada, kuidas teha magamisaset nii, et oleks soojem. Jälgisime ka, et metsas tegutsemisel hoiataks loodust ja omaniku metsa, milliseid puid on otstarbekas kütteks võtta jne. Õppisime ka plekkpurgist õilampi ja vilet valmistama.

Juhendajad olid teinud mitu päeva ettevalmistustöid. Metsa oli ehitatud lõk-

Lipnik Lauri Nälk selgitab lõkke soojuspeegeldi vajadust.

keasemega magamisonn. Lõkkease oli rajatud arvestusega, et see soojendaks magajaid, aga oleks samas ohutu. Tööriistad olid paigutatud korralikult looduslikule riiulile ja ka meie õppisime, et alati peab valitsema kord, et miski lumme ära ei kaoks.

Ööpäev läbi andis sooja lõke, millel emad tütardega valmistasid kaasavõe-

tud toiduainetest süüa. Kuna lumi oli maas, siis metsaande ei leidunud, küll aga rääkisid meie juhendajad sellestki, kuidas ellu jääda siis, kui pead toime tulema looduse meelevaldas ilma puljongikuubikute ja muude toiduvarudeta ning kuidas varuda ja filtreerida vett.

Õhtul oli külaliseks loodusearmastaja ja jahimees Jaak Põldma, kes rääkis loomadest, eriti karudest huvitavaid jutte.

Öö möödus suures telgis, kus valvekorrast olid hoolitsetud kordamööda sooja eest. Eriti vaprad olid isad Siim ja Juhhan, kes ööbisid koos poegadega enda tehtud püstkojas ja olid hommikul täie tervise juures.

Õine tuis katkestas plaanid õppida tundma kompassi ja looduse järgi orienteerumist.

Metsarõõmu kohvikus sooja tee taga tegime kokkuvõtte ja täitsime tagasisidelehed. Meil oli huvitav koos olla ning kui Lauri Nälk ja Marek Susi saavad mahti, tahaksime suvel õppida koos isade ja emadega uusi tarkusi. ■

INDEPENDENCE DAY 2004 (ID04)

20.–22. veebruarini 2004 peeti kaugluurepatrullide rännaku ja sõdurioskuste kompleksõppus ID04 (*Independence Day 2004 – Iseseisvuspäev 2004*), millel osales 25 patrullvõistlusteks valmistuvat meest ja naist (viimaseid üheksa).

Raul Hindov, leitnant

Iseseisvuspäevale pühendatud õppuse korraldasid Kaitseliidu Tallinna ja Harju maleva ning Üksik-Vahipataljoni reservohvitserid. Õppuse ala hõlmas Võru, Haanja ja Rõuge valla territooriumi.

Õppuse eesmärk oli kaugluurepatrullide tegevuse harjutamine, sõdurioskuste õppimine, raadioside loomine ja kasutamine, Eesti lumeilvese kvalifikatsiooninormi täitmine.

Stsenaarium

Viieliikmeline kaugluuregrupp sooritab dessandi sügavale vaenlase tagalasse ja ehitab sobivasse kohta Vällämäe piirkonnas maskeeritud baaslaagri. Pärast laagri valmimist taanduvad nimetatud grupist kolm liiget rühma kohtumispaika Meegomäel, kuhu on kogunenud ülejäänud rühmaliikmed. Kogu rühm sooritab rännakmarsi baaslaagrisse (rebasesaba) ning lumeilvese testi (päikese tõusu ja loojangu vahelisel ajal tuleb vallutada 20 Eesti kõrgeimat mäetippu).

Pärast seda on kavas raadioside ja mälumängu kompleksvõistlus jagude vahel. Sellele järgneb eksfiltreerumine vaenlase alalt koos kogu varustusega (*incl.* telgid ja ahjud) ja õppuse lõpus isiklik hügieen saunas. Võistluse lõpetab autasustamine. Lumeilvesed saavad vastava diplomi, raadioside- ja mälumängu kompleksvõistluse parimatele on auhinnad.

Võistlusega olid seotud instruktorid-jaoulemad lipnik Tanel Järvet, nooremleitnant Kaido Ruul ja lipnik Tiit Riisalo.

Tegevuse kronoloogia

20. veebruar

Kl 9 – eelrühm lahkub Tallinnast.

Kl 12 – eelrühm saabub Meegomäele.

Kl 13 – telkide ja ahjude püstitamine ja maskeerimine baaslaagris.

Kl 17 – lahkub rühm Tallinnast.

Kl 20 – rühma kogunemine Meegomäel, varustuse kontroll, rühma rännakukäsk.

Kl 21.20–03.00 (21. veebruar) – rännak suuskadel jagude kaupa baaslaagrisse (1. jao rännak Melsomäe, Vadsa, Soemõtsa kaudu, ca 15 km; 2. jao rännak Meeliku, Tulbasuu kaudu, ca 12 km; 3. jao rännak Kusma, Arossa, Rasva, Jaanimäe kaudu, ca 18 km); rännakul tuli läbida ka kontrollpunktid.

21. veebruar

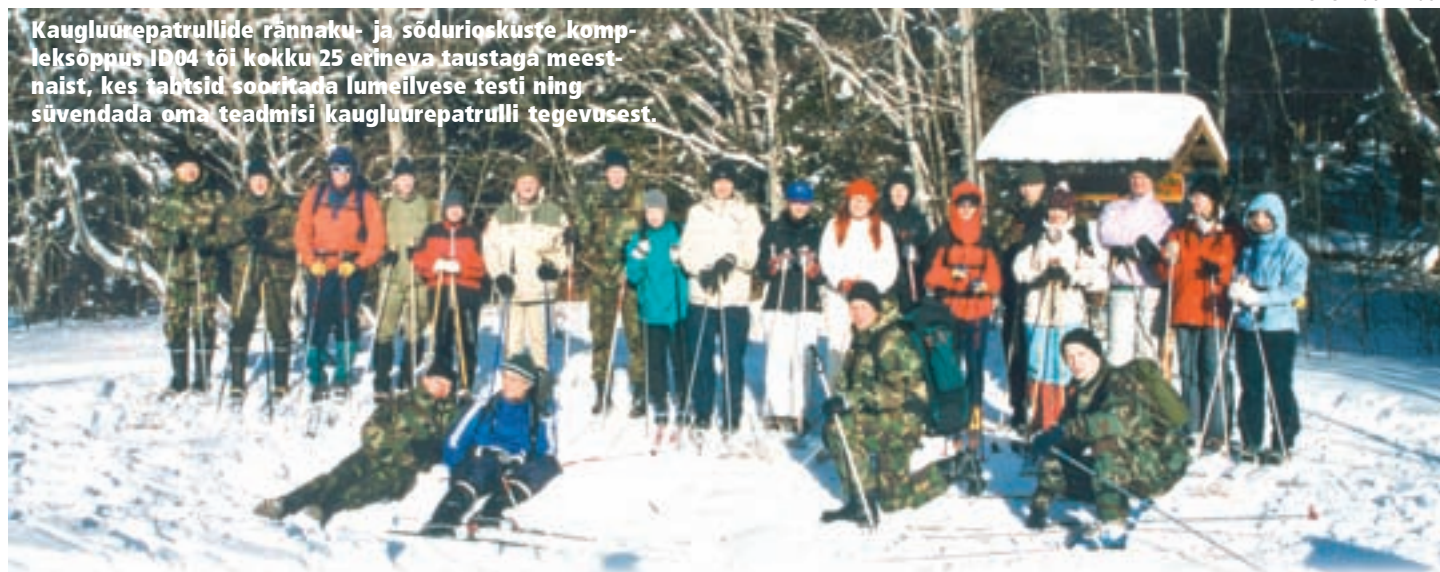
Kl 3–4 – soe toit.

Kl 4–7 – puhkus ja valveteenistus.

Kl 7–9 – isiklik hügieen ja soe toit, valmistumine missioonideks.

Kl 9–17 – lumeilveste test (12 rühma liiget sooritas testi kuldmärgi tasemel, s.t vallutati 20 tippu, ja 10 rühma liiget hõbemärgi tasemel, s.t vallutati 15 tippu).

FOTO: Raul Hindov

Kaugluurepatrullide rännaku- ja sõdurioskuste kompleksõppus ID04 tõi kokku 25 erineva taustaga meest-naist, kes tahtsid sooritada lumeilvese testi ning süvendada oma teadmisi kaugluurepatrulli tegevusest.

Kl 17-19 – soe toit.

Kl 19-23 – raadioside ja Eesti iseseisvumise teemalise mä-
lumängu kompleksvõistlus (võitis 1. jagu lipnik Tanel Järveti
juhtimisel).

Kl 23 – puhkus ja valveteenistus.

22. veebruar

Kl 7-9 – isiklik hügieen ja soe toit, valmistumine koormus-
rännakuks.

Kl 9.30-12:30 – rühmarännak suuskadel Meegomäele (ca
11 km).

Kl 13-16 – saun.

Kl 20 – saabumine Tallinna.

Võistlus karastab

Rühma liikmete ettevalmistustase oli üsna erinev, aga kõik
olid valmis andma endast parima ja tänu tugevale kokkukuu-
luvustundele suudeti kõik ülesanded ja õppuse eesmärgid
täita.

Õised jaorännakud panid proovile nii jaoülemad kui ka
isikkoosseisu. Tuli ette nii orienteerumisvigu kui ka suusa-
klambrite purunemisi, mille tulemuseks oli kavandatust (öös-
ell kell 1) hilisem baaslaagrisse jõudmine (kell 3). Vähesest une-
ajast hoolimata asusid peaaegu kõik lumeilvese testi starti. 12
rühma liiget, kes sooritasid testi kuldmärgile, vallutasid 20
Eesti kõige kõrgeimat tippu järgmises järjekorras (mäe nime
järel järjekorra number kõrguse järgi ja kõrgus):

1.	Kaldömägi	16.-17.	280,7 m
2.	Papisöödü mägi	7.	288,2 m
3.	Mustikmäe lõunaosa	13.	283,8 m
4.	Mustikmägi	9.	286,2 m
5.	Kulliperä mägi	14.	281,5 m
6.	Suur Munamägi	1.	318,1 m
7.	Lukumägi	16.-17.	280,7 m
8.	Haragamägi	6.	288,6 m
9.	Tsälbämägi	4.	292,6 m
10.	Ogluiömägi	18.	280,1 m
11.	Vänni Korgömägi	10.	285,3 m
12.	Plaani Jaanimägi	15.	280,9 m
13.	Tõudrömägi	11.	285,1 m
14.	Viinamägi	19.	279,6 m
15.	Kerekunnu mägi	3.	295,8 m
16.	Kivestmägi	8.	288,1 m
17.	Rohtõsuu mägi	5.	289,1 m
18.	Iisraelimägi	12.	284,2 m
19.	Tsärdsomägi	20.	278,4 m
20.	Vällamägi	2.	303,9 m

Kokku läbiti kaheksa tunniga ca 24 km, millele lisaks mui-
dugi vertikaalsed tõusud.

Raadioside- ja mälumängu kompleksvõistlus jagude va-
hel toimus jaamadega Icom 2m. Kohtunik luges eetrisse valik-
vastustega küsimusi Eesti iseseisvumise ja riikluse teemadel,
vastata tuli samuti raadio teel.

Meegomäele taanduti rühmarännakuna. Rühm püsis kogu
rännaku koos ja hoidis väga head tempot. Kuigi rühma puhul
on juba tegemist üsna pika ketiga, tundus, nagu polekski ol-
nud ühtegi nõrgemat lüli.

Tõenäoliselt õnnestus kõigil osalenutel nihutada oma või-
mekuste piire ja arendada treenitust suvisteks patrullvõist-
lusteks valmistumisel. ■

 Lumeilvese kuldseme
sooritajad pidid ühe
päeva jooksul jõudma
20 Eesti kõrgeima mäe
otsa, hõbetaseme sooritajad
15 ja pronkstaseme
sooritajad 10 mäe otsa.

LAAMENDAJATE HIRM

Siseministri määrusega loodi alates 1. märtsist 2002 julgestuspolitsei (jupo) koosseisus korrakaitseosakond ja selle osana kiirreageerimistalitus, mille põhiülesandeks on politseiprefektuuride abistamine avaliku korra kaitsel, turvalisuse tagamine suurüritustel, osalemine eriettevalmistust nõudvatel politseioperatsioonidel, avaliku korra tagamine eriolukorras ja erakorralise seisukorra tingimustes ning patrullimine kuritegevusriskiga piirkondades.

Heikki Kirotar

Esimesed politseinikud asusid vastloodud üksuses tööle juba 2002. aastal – 18. märtsil suundusid 20 esimest, meedias kiiresti märulipolitseinikeks ristitud korrakaitsepolitseinikku patrullima Tallinna kesklinna tänavatele. Mõne kuuga komplekteeriti üksus täielikult. Korrakaitseosakonna politseiametnikud on osalenud eriõppustel ning täitnud mitmesuguseid korrakaitseülesandeid suurüritustel ja välisesindajate ametlikel visiitidel.

Üksuse loomisel oli oluliseks põhjuseks ka vajadus luua politseis operatiivreserv. Eesti liitumisel Euroopa Liidu ja NATOga jõuavad paratamatult ka meile rahvusvahelisel tasandil levinud poliitiliste eesmärkide kuulutamiseks korralda-

tavad massirahutused. Tavalisel politseipatrullil puudub väljaõpe ja varustus selliste eriolukordade lahendamiseks.

Politseikoerad abiks

2002. aasta oktoobrist on üksuse kasutada vastrenoveeritud ruumid Sisekaitseakadeemia territooriumil Tallinnas Kosel. Sama aasta maikuust kuulub korrakaitseosakonna koosseisu ka kohtuekspertiisi- ja kriminalistikakeskusest ületoodud politseikoerte treeningukeskus, uue struktuuri järgi kriminaalkünoloogia talitus. Talituse ülesandeks on politseikoerte alg- ja eridressuuri ning politseikoerajuhtide väljaõppe korraldamine, samuti kogu politseikoertega tehtava töö koordineerimine Eestis.

Koerateenistuse ületoomisega kaasnenud seniste töötajate lahkumisest tin-

gitud madalseisust väljatoomiseks komplekteeriti keskus lühikese ajaga uue, asjatundliku personaliga, käivitati regulaarne teenistuskooerte ja koerajuhtide väljaõpe. Aasta jooksul soetati juurde 12 teenistuskoera (kaheksa neist rakendati tööle nn märulipolitseis). Töötati välja ja esitati politsei juhtkonnale koerateenistuse lähiaastate arengukava. Tuginedes Eesti politsei prioriteetidele on politseikoerte treeningukeskuse üheks eesmärgiks kasvatada igale politseiprefektuurile vähemalt üks hea väljaõppega narkokoer.

Miks märulipolitsei?

Tavakodanikele hakkavad kiirreageerijad kõige sagedamini silma siis, kui nad Tallinna kesklinnas jalgsi patrullivad. Vahel on neid näha ka teistel tähtsamatel üritustel, näiteks on nad julgestanud

nii suusamaratoni kui ka Venemaa patriarhi Aleksius II visiiti. Tihedalt koostööd tehakse ka julgestuspolitsei korrakaitseosakonna liiklusjärelvalve talitusega.

Jupo kiirreageerimistalituse mehed ei armasta, kui neid eriüksuseks või märulipolitseiks nimetatakse. Enda arvates on nad tavalised korrakaitsepolitseinikud, sest põhiliselt tegeldakse ju jalgsi patrullimisega Tallinna kesklinns. Lisaks tegeleb nende allüksus suurürituste julgestamisega, nad on turvanud näiteks jalgpallivõistlustel ja kontsertidel.

Kiirreageerijad osalevad ka kõrgete väliskülaliste turvamisel. Näiteks Venemaa patriarhi Aleksius II külaskäik tähendas neile pikki tööpäevi. Tänavu on vähendatud ka jalgsipatrullide mahtu, et eriüksus saaks rohkem tegelda erialase väljaõppega.

Nimetus märulipolitsei on ka sisuliselt vale. See viitab ju otseselt sellele, nagu tegeleksid politseinikud massiliste korrariikumiste korraldamise või rahutuste õhutamise ja ohutamise. Tegelikult on nende ülesanne risti vastupidine. Oma kohalolekuga peavad nad korrariikumise ennetama, või kui see ei õnnestu, siis kiiresti vaigistama. Tavaliselt piisab juba üksuse kohalolust, et võimalikke tulipäid jahutada. Õigem oleks nimetada neid hoopis summutuspolitseiks või vaigistuspolitseiks. Kuid ajakirjandusest alguse saanud märulipolitsei on tänaseks juba nii juurdunud määratlus, et sellest pole võimalik kiiresti vabaneda. Üksuse ametlik nimi on aga liiga pikk, et seda igapäevases kõnekeeles kasutada.

Ametlike nimetuste ja kõnekeele vahe on ka teiste üksuste puhul tuntav. Kes on kuulnud keskkriminaalpolitsei kiirreageerimisosakonnast? Ilmselt vähesed. Aga enamik politseiuudiste vaatajaid teab, et politsei eriüksus on K-komando. See kõnekeelne nimetus on tulnud eriüksuse käsemärgist, erekollasest kiirreageerimisgrupile viitavast K-tähest.

Kas Eesti vajab nii kallist üksust?

Aastaid tegutses Tallinnas Sisekaitse Operatiivväeüksus (SOR), mille ajateenijad olid politseile kriisireserviks, keda sai rakendada mitmesuguste ülesannete täitmiseks alates ohtliku ala piiramisest ja lõpetades lisapatrullidega kohtades, kus oli vaja abijõudu. Näiteks saadeti üks SORi rühm koos soomukiga Ida-Viru-

Koerajuhist märulipolitseinik jälgimas ajateenijate etendatud laamendajate jõugu tegevust Sisekaitseakadeemia territooriumil peetud õppusel.

maale, kui sealsed olud nõudsid politsei jõulisema kohaloleku näitamist.

Pärast SORi likvideerimist 1998. a suvel siseminister Robert Lepiksoni käsu järgi kadus selline kiiresti rakendatav väljaõpetatud operatiivreserv. Samas ei ole kuhugi kadunud kuritegevus ega vajadus kiiresti kasutatavate reservide järele.

Esialgsete plaanide kohaselt pidanuks üksuses olema ligi 200 meest ning allüksused pidi paiknema lisaks Tallinnale ka Tartus, Pärnus ja Ida-Virumaal, et olla kohal igas Eestimaa nurgas. Paraku on

politsei inimressursid ja raha piiratud ning täna on üksusel baas ainult Tallinnas ja koosseisus 57 politseiametnikku.

Lisaks julgestuspolitseile on massirahutuste vaigistamise väljaõppe ja erivarustuse saanud ka kümme Tallinna prefektuuri politseinikku. Teistes Eesti piirkondades pole selliseid üksusi. Kui raha lisauksuste varustamiseks ja väljaõpetamiseks leitakse, on võimalik, et esialgsed plaanid täidetakse järg-järgult. Alates sellest aastast on plaanis luua n-ö tugiüksused nelja politseiprefektuuri.

Koos nendega suureneks koosseis kuni 300 meheni. Tugiüksustesse valitakse politseiametnikud, kes teevad oma igapäevast politseitööd edasi ja neid kaasatakse vastavalt vajadusele. Tugiüksused saavad erialase väljaõppe ja varustuse.

Eriüksusel on ka tavapolitseist poolteist korda kõrgem palk: kui mõne politseiprefektuuri korrakaitsetalituse nooremispektori brutopalk on 5300 krooni, märulipolitseinikel on miinimumiks 7950 krooni.

Samas on selline pidev valmisolek ja kiirelt kasutatav reserv vajalik, sest näiteks jalgpallihuligaanide või meelevaldajate laastatud linnatänav, põletatud autod ja kakluses vigastada saanud inimeste ravimine on palju kallim. Ja kui nende meeste tõttu väheneb röövimiste ja peksmiste hulk Tallinna kesklinnas, on kasu tänu ühiskonna turvatunde suurenemisele hindamatu.

Poole tunniga valmis tegutsema

“Märulist” olulisemad märksõnad on sellele üksusele “korrakaitse”, “politseireserv” ja “kiirreageerimine”. Oma paiknemiskohast Tallinna äärelinnas jõuavad nad kesklinna 20–25 minutiga. Kui on vaja välja minna täisvarustuses, kulub riietumisele kümnekond minutit kauem. Teistesse piirkondadesse sõitmiseks läheb muidugi rohkem aega.

Märulipolitseid eristab teistest politseiüksustest nn kasarmurežiim. Korraga on tööl pool üksusest. Tööpäevi täidavad patrullimine ja treeningud. Ka vaba vahetuse mehed peavad oma mobiiltelefonid levis hoidma, et neid saaks erakorralise olukorra tekkides teenistusse kutsuda. Tööl olevad politseinikud on tööl 12-tunniste vahetustena, millest 5–6 tundi patrullitakse Tallinna kesklinnas.

Üksuse struktuur on täpselt paigas, taktikalistelt jaguneb 25-meheline rühm kolmeks kaheksameheliseks jaoks, milles on neli politseinike paari. Tavalises patrullis käib korraga kaks politseinikku. Patrullid koosnevad alati samadest inimestest, üksteise põhjalik tundmine aitab ka eriolukordi edukamalt lahendada.

Erivarustus

2002. aasta lõpuks said mehed kätte erivarustuse – kaitsekilbid, kehaturvised, kiivrid, kindad. Ühe vaigistuspolitseiniku täisvarustus koos raadiosaatjaga maksab ligi 30 000 krooni. Seega maksis ainu-

üksi erivarustus kõikidele praegu töötavatele meestel üle 1,7 miljoni krooni.

Tavalises jalgsipatrullis olles ei erine meeste varustus oluliselt teiste politseiasutuste patrullidest. Kõige tähelepanuväärne erinevus on lühike teleskoopnui teiste patrullide jäiga pika nuiaga võrreldes. Sellist nuiat kasutavad ka Soome ja Rootsi politsei. Suurtest riikidest on see levinud Ameerika Ühendriikides, Suurbritannias ja Prantsuse sandarmeerias. Selline lühike nui, mille pikkus on kokkupanduna paarkümmend sentimeetrit, on kogu aeg vöö peal ja vajadusel saab korrarikkujat ka nuiat lahti lüües ehmata. Tihti sellisest hirmutamiseks piisab ja lüüa polegi vaja. Pikka nuiat on tülikas kaasas kanda ja korrarikkuja järeljoostes võib politseinik oma nuiat otsa komistada. Seetõttu ongi pikk kumminui tihti kas patrullautos või hoopis politsei varustuseruumis ja korrarikkuja vaigistamiseks pole seda käepärast.

Nui on ka üksuse põhiline töövahend massilise korrarikumise vaigistamiseks. Kerge metallist teleskoopnui on turvalisem raskest ja pikast kumminuiast. Nimelt tekitab kerge nui löök pindmise valušoki, millest toibumise ajal on võimalik inimene kinni pidada. Raske nuiaga on suurem oht tekitada inimesele raskeid vigastusi, näiteks murda luu või purustada liiges.

Enamik lööke sihitakse suurte lihaste pihta, kuid madina korral ei saa kunagi välistada, et hoop võib tabada ka luud või liigest. Tulirelvi massirahutuse vaigistamisel nähtaval kohal ei kanta – kui vaja, saab püstolit kanda varjatult riiete all.

Eriüksuse täisvarustus mahub ühte suurde spordikotti, lisaks on neil ka suured läbipaistvad tugevast plastikust kilbid kaitseks kivide ja hoopide eest. Kilbid on kerged, kaaluvad 5 kilo. Kilp katab politseiniku peast põlvedeni. Need peavad vastu tugevatele löökidele, kuid ei ole kuulikindlad.

Kaitsevarustus meenutab natuke jäähokimängija turvist. Euroopa riikide politseinikud kasutasidki alguses hokivarustust ja muud sobivat, kuni töötati välja politsei kaitsevarustus. Tuntud kaitsevarustuse tootja Saksa firma Kraewel alustas näiteks mootorratturi kaitsevarustuse tootmisega. Ühel hetkel märgati, et põhilisteks klientideks polnud hoopiski tsiklimehed, vaid politseinikud ja sandarmeeria. Praegu on see

firma üks Euroopa suurimaid politsei kaitsevarustuse tootjaid.

Turvis kaitseb politseinike keha, käsi ja jalgu. Elutähtsate organite ja rindkere lisakaitseks kantakse vajadusel ka kuulivesti, turvis ise kaitseb löökide, torgete ja noahoopide eest. Isegi saapad on metallist ninaga ja talla sees on terasest kaitseplaat. Turvise peal kantakse raskestisüttivast materjalist kombinesooni, mis kaitseb vajadusel põleva süütevedeliku või muu pürotehnika eest. Kui massirahutusel mõni politseinik süüdatakse, siis kaitsevarustus annab tema kaastelastele piisavalt aega teda kustutada, enne kui tekivad ohtlikud põletused.

Pea kaitseks on löögikindel kiiver, nägu kaitseb paksust klaasist visiir. Lisaks visiirile kaitseb nägu ka *nomex* mask. Välimuselt on raskestisüttivast kangast mask samasugune nagu kaitsevaelaste kiivrialune müts ja kui maski pole vaja, kannavad ka politseinikud seda mütsiks kokku rullituna. Kaitseks pisargaasi vastu on kõikidel politseinikel vöökotis gaasimask. Igal mehel on ka individuaalne raadiosaatja kõrvamikrofoniga.

Käes kantakse pikki nahkkindaid, mis on vooderdatud samuti raskestisüttiva ning löikekindla materjaliga ning kaetud kaitsepatjadega. Kinnas on pikk, kattes lisaks labakäele ja randmele ka pool käevart.

Paljud küsivad, miks kogu varustus pole kuulikindel. Sellel on üks lihtne põhjus – kuulikindel varustus on massirahutuse ajal tegutsemiseks liiga raske. Ainuüksi kevlarist või metallist kuulikindel kilp kaalub 30–40 kilo, märulipolitsei varustus aga kokku vaid 20 kg. Varustus peab olema võimalikult kerge, sest täisvarustuses politseinikud peavad suutma kiiresti tegutseda. Raskes kuulikindlas varustuses politseinik on paratamatult kerges varustuses kolleegist kohmakam. Ta saab küll hästi hakkama relvastatud kurjategija käte väänamisega, kuid pikemaks võidujooksuks või sõna otseses mõttes kakluseks määratseva rahvamassiga ei jätku võhma.

Vastavalt vajadusele võib alati läheduses olla ka teine politsei eriuksus, mis on varustatud kuulikindlate kaitsete ja automaatrelvadega rägimate korrarikumise tõrjumiseks.

Väljaõppe ja taktika põhimõtted

Kogu üksuse väljaõppe on suunatud politseinike vastupidavuse ja meeskon-

Vägivaldsusele kalduvat rahvahulka mängima kutsunud ajateenijatele pakub märulipolitseinikest ahelikku narrimine esialgu nalja.

na koostöö treenimisele. Üksusesse valitakse üksnes parimaid politseinikud kogu Eestist. Praegugi on paar kohta täitmata, kuigi tahtjaid on palju. Teistes üksustest füüsiliselt raskema ja intensiivsema väljaõppe tõttu pole ükski naine siiani kiirreageerijaks tulla soovinud, kuigi teistes Euroopa riikides teenib naised ka märulipolitsein. Mõnes riigis, näiteks Taanis, puudub eraldi massirahutustele spetsialiseerunud üksus, erivajadusteks vastav väljaõpe ja varustus on aga kolmandikul Taani 11 000 politseinikust.

Kiirreageerimistalitus on katseaeg kuus kuud, mille seni on kõik tööle tulnud edukalt läbinud, sest eelnev kontroll on tihe ja juhulikud inimesed üksusesse ei satugi. Valitud meeste kõige olulisem omadus on pingetaluvus ja oskus säilitada rahu ka kõige teravamas olukorras. Enamik politsei vaigistusüksuse liikmed on pikka kasvu ja sportlikud, kuid kindlasti on karu jõust olulisemad meelekindlus ja pikaajalise füüsilise koormuse talumine. Täisvarustuses tegutsemise võtab kiiresti võhmale ka väga treenitud mehe. Vanus pole täpselt piiratud, vaadatakse iga soovija taset ja oskusi. Kõige nooremad on üksusesse tulnud otse politseikoolist ja kõige vanem mees tähistas juba oma 40. sünnipäeva.

Tavaline taktikaline üksus on kaheksameheline jagu, mis mahub koos varustusega täpselt ühte politseibussi. Vajadusel saab kasutada ka väiksemat, näiteks

viiemehelist gruppi, milles on pooljao ülem, tema abi ja kolm liiget. Kui korraga sõidab välja rohkem politseiautosid, siis liigutakse 2–4 bussi kaupa kolonnis.

Palju pööratakse tähelepanu üksikmehe üldfüüsilisele ettevalmistusele, tegeletakse mitmesuguste spordialadega. Konkreetset võitlusstiili, mis iseloomustaks kogu üksust, pole. Kõik tehnikad ja ka taktika on üles ehitatud nii, et kriisi korral suudaksid kõik ühtemoodi tegutseda. Igas jaos on ka pisargaasigranaadiheitjaga politseinik ja parameedik. Ühe politseiniku lisäülesanne on kustutada vajadusel süüdatud kaaslane. Iga rühmaga on kaasas ka videokaamera, et toimuvat talletada ja hiljem analüüsida. See aitab ühelt poolt politseil kergemini leida korrariikumisele ässitajaid, teisalt hinnata politseinike enda käitumist hilisemate kaebuste korral. Levinud taktikalise põhimõtte kohaselt peab meelevalduse rahumeelseks laialiminekuks olema üks politseinik rohkem kui korrariikumajaid, muidu võib meelevalduse korraldajatele jääda mulje, et neil lubatakse karistamatult tegutseda.

Nii juhtus ka 30. märtsil 2003 USA saatkonna juures Tallinnas. 30. märtsi pärastlõunal kogunes Tallinnas Raekojaplatsile ligi 300 inimest, kes liikusid edasi Kentmanni tänavas asuva Ameerika Ühendriikide suursaatkonna juurde, kuhu jäid ligi poolteiseks tunniks. Selle aja jooksul ronis osa meelevaldusel

viibinud noortest saatkonna juures tänaval seisnud džibi kapotile ja katusele ning trampis seal. Nad löid puruks söiduki ukse- ja esiklaasi ning suunatule, mõlkisid küljepekke ja lõhkusid vasakpoolse küljepeegli. Lõpuks üritasid noored maasturit kummuli lükata, kuid auto kõrval olnud postide tõttu see neil ei õnnestunud. Osa meelevaldusel viibinud noortest loopisid kaasavõetud mune ja kõögivilju ning häirisid lähikonnas viibinud isikute rahu ja turvalisust.

Eelkirjeldatu tõttu on 15 meelevaldusel osalenud isikule esitatud süüdistus avaliku korra raskes rikkumises. Saatkonna hinnangul põhjustasid meelevaldajad oma tegevusega neile 80 000-kroonise kahju. Süüdistatavate vanus on 16–22 aastat. Enamikus on tegemist Eestis elavate Venemaa kodanike ja määratlemata kodakondsusega inimeste, nn hallipassimeestega.

17 organisatorit tunnistasid ülekuulamisel kaitsepolitseis oma süüd puhtsüdamlikult ja keegi meelevalduse käigus raskeid vigastusi ei saanud. Samas on sellise korrariikumise eest võimalik määrata ka reaalne vanglakaristus. Artikli kirjutamise ajaks oli kaitsepolitsei viinud lõpule eeluurimise meelevalduse korraldajate ja sellel korda rikkunud isikute suhtes ning saatis 17 süüdistatavaga kriminaalasja materjalid kohtusse. Enamik määratsemise algatajatest said karistuseks mõne tuhande krooni suuruse rahaträhvi.

Märulipolitsei mehed seisid koos oma kolleegidega Tallinna politseiprefektuurist määratseva rahvahulga ja saatkonnahoone vahel ega lasknud meelevaldajaid hooneni. Samuti pidasid nad kinni nähtavad ässitajad.

Aastatagustele juhtumile tagasi vaadates võib ütelda, et mehed täitsid oma ülesande hästi. Saatkond on rahvusvahelise kokkuleppe kohaselt võõra riigi territooriumi puutumatu osa. USA saatkondi üle maailma valvavad hambuni relvastatud merejalaväelased, kes ei kõhkle saatkonna kaitseks tulirelvi kasutada. Halvimal juhul oleks määratsejate saatkonda tungimine lõppenud paljude inimeste surmaga oma kohust täitvate mariinide relvade läbi. Märulipolitsei otustava käitumise tulemusena hoiti see ära, kuid kindlasti ei olnud see viimane kord, kus üksuse oskusi vaja läheb. ■

Heikki Kirotar on Kaitseliidu Tallinna maleva Kalevi malevkonna liige.

Falck

Kindel töö

Maailma juhtiv pääste- ja turvakontsern GROUP 4 FALCK pakub sobivat tööd ajateenistuse läbinutele, kaitseliitlastele ja teistele jõustruktuurides teeninutele. Tänu oma senisele kogemusele ja väljaõppele võite saada suuremat palka.

Konkursil osalemiseks tulla tööpäeviti AS Falck Eesti värbamiskeskusesse Tallinnas, Mustamäe tee 5.

Konkursile palume kaasa võtta pass, haridust tõendav dokument ja 2 dokumendifotot.

Eeldame eesti keele oskust suhtlustasandil ja laitmatut minevikku. Töötajad saavad vajadusel koha ühiselamus.

Group 4 Falck on rahvusvaheline majanduskontsern, mille põhitegevusala on pääste- ja turvateenuste osutamine. Kontserni aastakäive on üle 67 miljardi Eesti krooni, selle tütarettevõtetes 88 maailma riigis töötab kokku üle 230 000 inimese. Group 4 Falcki tegevus Eestis on üles ehitatud omaette kontsernina Falck Eesti, mille keskne kaubamärk on Falck ning regionaalsed keskused asuvad Tallinnas, Tartus, Pärnus ja Jõhvis.

Lisainfo telefonil 625 94 93
personal@falck.ee
www.falck.ee

PAKKUMINE KAITSOLIITLASTELE

Kaitseliidu liikmepileti esitamisel kauba peale
TASUTA KARTERIKAITSE KOOS PAIGALDUSEGA.

SAMPO LIISINGULT SOODUSLIISINGU ERIPAKKUMINE
Intress 5,5%/6,2%/6,4% (3 a/4 a/5 a). Sissemaks alates 15%.

LISAKS TASUTA 1. AASTA KASKOKINDLUSTUS!

SUZUKI

Kõigil LIANADEL roolilt juhitud integreeritud CD-stereo,
4 x elektriaknad, 2 x istmesoojendused, elektipeeglid,
2-4 turvapatja ja 1,6 mudelil ka ABS.

KESKMINE KÜTUSEKULU

Liana 1,3 – 6,7 l/100 km

Liana 1,6 – 7,1 l/100 km

Liana 1,6 4WD – 7,4 l/100 km

LIANA 1,3 – 169 900.-

LIANA 1,6 – 189 900.-

LIANA 1,6 4WD + KONDITSIONEER JA VALUVELJED – 219 900.-

*"Väga hea mahutavusega auto (4 meest ja 4 seljakotti),
piisav kõrgus ja nelja ratta vedu teevad sõidu
nauditavaks nii maanteel kui ka metsas"*

Suzuki esindused:

Tallinnas Japauto Sõprusel pst. 18a/Haigru 9a (0667 5511) Tartus Japauto Tartu Imatsalu 28 (7 425 797) Rakveres Japauto Rakvere Narva 23d (32 25 528)

Pärnus MDM Auto Janneni 30b (44 32 113) Viljandis Siller Auto Suur Kaare 69 (43 47 315) Haapsalus Uusmõisa Autokeskus Tehnika 9 (47 20 773)

Kuressaares Namsel Auto Kihelkonna mnt 8a (45 24 334)

www.japauto.ee

LIANA

Võljest parast. Mingelt taur.